Yazı İşleri
Gnkur.
Askeri Tarih ve
Stratejik Etüt Bşk.

Askeri Tarih Belgeleri DERGİSİ

Basım İşleri
Gnkur. Basımevi
ANKARA

YIL : 31 EKİM 1982 SAYI : 82

Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa, değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.

ATATÜRK

TBMM'nin Birinci Kuruluş Yıldönümü Töreni

İÇİNDEKİLER:

1. Önsöz
2. Fihrist
3. Tarihi Belgeler (No : 1778-1802)

ANKARA
Gnkur. Basımevi
1982

ÖNSÖZ

Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşiv'inde mevcut olan tarih belgelerinin, ASKERİ TARİH BELGELERİ DERGİSİ YAYIM YÖNERGESİ (Gnkur: 5-8) esasları dahilinde, tarih araştırıcılarına kaynak olarak sunulması ve Arşiv'in dışa açık bir hale getirilmesi amacıyla, söz konusu belgelerin tasnif işlemleri son buluncaya kadar yılda dört kez (Ocak, Nisan, Temmuz, Ekim) tasnifin bitiminden sonra her ay "Askeri Tarih Belgeleri Dergisi" adı altında yayımlanması planlanmıştır.

82 sayılı bu dergi, daha ziyade, "ATATÜRK Arşiv'inden Seçmeler" adıyla, ATATÜRK'ün Erzurum ve Sivas Kongrelerinde verdiği söylevleri ve Millet Meclisi'nin Ankara da kurulması için İstanbul Hükümetleriyle yapılan yazışmaları kapsamaktadır.

Bu dergi, yalnız Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivi'ndeki belgelerden derlenerek, Em. Top. Alb. Niyazi ARTAN'ın başkanlığında Em. Top. Alb. Hakkı ERTEKİN ve Em. P. Yb. Tevfik AKSAN'dan oluşan kurulca hazırlanmış, Başkanlık yetkili kurullarınca incelenmiştir.

Safter NECİOĞLU
Hv. Korgeneral
As. T. ve Stra. E. Bşk.

İÇİNDEKİLER

NO :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
1778	3.7.1917	Mustafa Kemal Paşa'nın 7 nci Ordu Komutanlığı'na atanması için Enver Paşa'nın önerisi.
1779	3.7.1917	Mustafa Kemal Paşa'nın 7 nci Ordu Komutanlığı'na atanması için kendisine yapılan öneriyi yanıtlaması.
1781	18.6.1919	Mustafa Kemal Paşa'nın Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk ve Redd-i İlhak Dernekleri'nin birleştirilmesiyle ilgili Cafer Tayyar Bey'e yazdığı şifre.
1782	21.6.1919	Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul'daki düşünür ve vatanseverlere düşen özveri ve görevler konusunda yazmış olduğu özel mektup.
1783	6.7.1919	Mustafa Kemal Paşa'nın Damat Ferit Paşa'nın olumsuz önerilerine bir yanıtı.
1784	9.7.1919	Mustafa Kemal Paşa'nın istifası ile ilgili olarak Kâzım Karabekir Paşa'nın kendisine yazdıkları bağlılık yazıları.
1785	19.7.1919	Manda yönetimi için Mustafa Kemal Paşa'nın düşünceleri.
1786	23.7.1919	Mustafa Kemal Paşa'nın Erzurum Kongresi Başkanlığı'na seçilmesi dolayısıyla verdikleri söylev.
1787	14.9.1919	Ferit Paşa Hükümetlerinin yanlış tutumlarını yansıtan ve padişaha yazılmış mektup.
1788	2.11.1919	Meclis-i Milli'nin Anadolu'da toplanması için Mustafa Kemal Paşa'nın Cemal Paşa'ya yazıları.

NO :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
1789	31.10.1919	Osmanlı Hükümeti Harbiye Nazırı Cemal Paşa'nın yanıtı.
1790	6.1.1920	Osmanlı Hükümeti Harbiye Nazırı Cemal Paşa'nın Cevat ve Nurettin Paşaların Anadolu'ya katılmaları ile ilgili düşünceleri.
1791	7.1.1920	Mustafa Kemal Paşa'nın Ankara'ya gelmesi ile ilgili yazıları.
1792	25.1.1920	İsmet Paşa'nın Ankara'ya gelişi ve Heyet-i Temsiliye'ye katılışı.
1793	5.2.1920	Mustafa Kemal Paşa'nın nişan ve madalyalarının geriye verilmesi.
1794	12.2.1920	Konya'da ortaya çıkan Teali-i İslam Derneği için öneriler.
1795	14.3.1920	Türkiye'ye önerilecek barış koşulları.
1796	17.3.1920	İstanbul'un işgali dolayısıyla alınacak önlemler için bütün vali ve komutanlara yazılmış genelge.
1797	22.3.1920	İstanbul'un işgalini protesto amacıyla hazırlanmış bildiri.
1798	12.4.1920	Balıkesir ve Bursa yöresindeki komutanlara verilen olağanüstü yetkileri açıklayan emir.
1799	12.4.1920	Anzavur ayaklanmasının yönetilmesi için 56 ve 61 nci Tümen Komutanlıklarına verilen emir.
1800	12.8.1920	Mustafa Kemal Paşa'nın Başkomutan olarak orduya ve millete bildirisi.

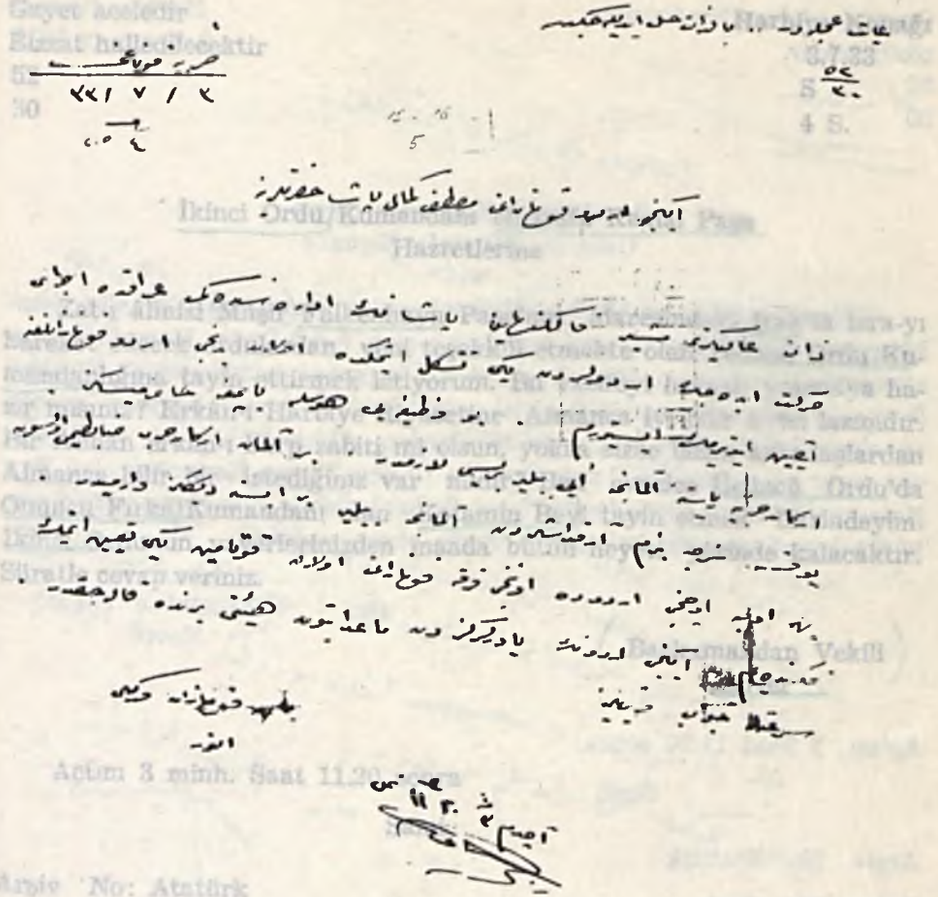

Belge No: 1778

Gayet aceledir
Bizzat halledilecektir
52
30

Harbiye Konağı
3.7.33
S
4 S.

İkinci Ordu Kumandanı Mustafa Kemal Paşa
Hazretlerine

Zat-ı âlinizi Müşir Falkenhayn Paşa'nın idaresindeki Irak'ta icra-yı hareket edecek ordulardan yeni teşekkül etmekte olan Yedinci Ordu Kumandanlığına tayin ettirmek istiyorum. Bu vazifeyi hevesle yapmaya hazır mısınız? Erkân-ı Harbiye Riyasetine Almanca iyi bilir birisi lazımdır. Bir Alman erkân-ı harp zabiti mi olsun, yoksa sizce bizim arkadaşlardan Almanca bilir bir istediğiniz var mıdır? Ben evvelce Üçüncü Ordu'da Onuncu Fırka Kumandanı olan Kotamin Beyi tayin etmek fikrindeyim. İkinci Ordunun yaverlerinizden maada bütün heyeti yerinde kalacaktır. Süratle cevap veriniz.

Başkumandan Vekili
Enver

Açtım 3 minh. Saat 11.20 sonra

Sami

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 33

Dosya No: 12-16

Fihrist No: 5

Belge No: 1778

Gayet ivedidir. Tarafınızdan çözülecektir.
52
30

Harbiye Konağı
3 Temmuz 1917

2 nci Ordu Komutanı Sayın
General Mustafa Kemal'e

Yüksek kişiliğinize Mareşal Falkenhayn'ın idaresindeki Irak'ta harekât yapacak ordulardan yeni kurulacak olan 7 nci Ordu Komutanlığı'na atandırmak istiyorum. Bu görevi istekle yapmaya hazırmısınız? Kurmay Başkanlığı'na Almanca bilir birisi gereklidir. Bir Alman kurmay subayı mı olsun, yoksa sizce bizim arkadaşlardan Almanca bilir bir istediğiniz var mıdır? Ben evvelce 3 ncü Ordu'da 10 ncu Tümen Komutam olan Bay Kotamin'i atamak fikrindeyim. 2 nci Ordu'nun emir subaylarınızdan hariç bütün heyeti yerinde kalacaktır. Acele cevap veriniz.

Başkomutan Vekili
Enver

Açtım: 3 Saat 11 20 sonra

Sami

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 33
Dosya No: 12-16
Fihrist No: 5

Belge No : 1779

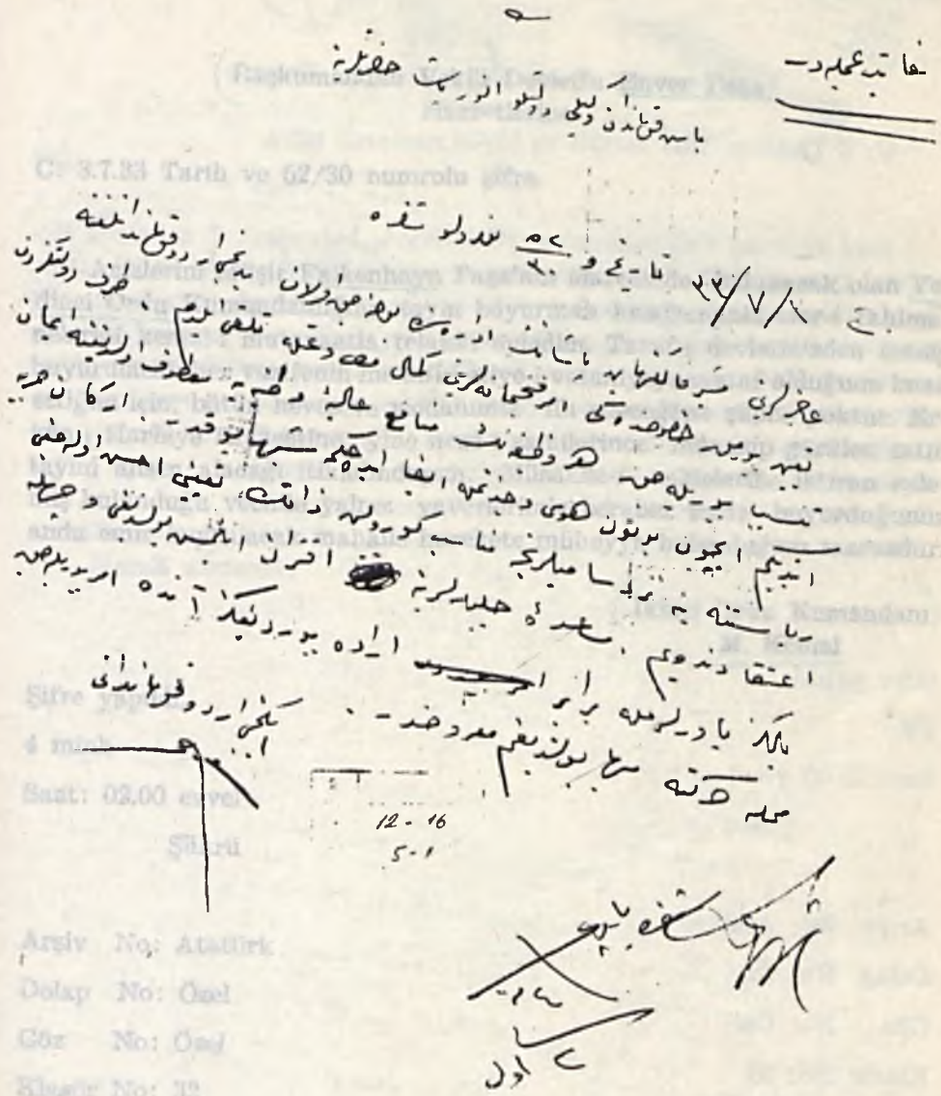

Belge No: 1779

Gayet aceledir.

Başkumandan Vekili Devletlu Enver Paşa
Hazretlerine

C: 3.7.33 Tarih ve 52/30 numrolu şifre.

Acizlerini Müşir Falkenhayn Paşa'nın idaresinde bulunacak olan Yedinci Ordu Kumandanlığına tayin buyurmak hususundaki emr-i fahimanelerini kemal-i mutavaatla telakki eyledim. Taraf-ı devletin'izden tensip buyurulacak her vazifenin menafi-i aliye-i vataniyeye matuf olduğuna iman ettiğim için, bütün heves ve vicdanımla ifa edeceğime şüphe yoktur. Erkân-ı Harbiye Riyasetine yine nezd-i samilerince münasip görülen zatın tayini ahsen alacağı itikadındayım. Müsaade-i celilelerine iktiran eylemiş bulunduğu vechile yalnız yaverlerimle beraber irade buyurduğunuz anda emir buyrulacak mahalle harekete müheyya bulunduğum maruzdur.

İkinci Ordu Kumandanı
M. Kemal

Şifre yapıldı.

4 minh

Saat: 02.00 evvel

Şükrü

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 33

Dosya No: 12-16

Fihrist No: 5-1

Belge No: 1779

Gayet ivedidir.

Başkomutan Vekili Sayın General Enver'e

C: 3 Temmuz 1917 tarihli ve 52/30 numaralı şifre.

Beni Mareşal Falkenhayn'ın yönetiminde bulunacak 7 nci Ordu Komutanlığına atamak yönündeki yüksek emirlerinize uymayı kabul ettim. Tarafınızdan uygun görülen her görevin Vatan'ın yüksek yararlarına uygun düştüğüne inandığım için bütün heves ve vicdanımla yapacağıma şüphe yoktur. Kurmay Başkanlığına taarfınızdan uygun görülen kişinin atanmasının doğru olacağı inancındayım. Yüksek musaadenize sunulmuş bulunduğu nedeniyle yalnız emir subaylarım ile beraber istenildiği anda emredilecek yere harekete hazır bulunduğumu arz ederim.

2 nci Ordu Komutanı
Mustafa Kemal

Şifre yapıldı.

4'de

Saat 02.00 evvel

Şükrü

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 33

Dosya No: 12-16

Fihrist No: 5-1

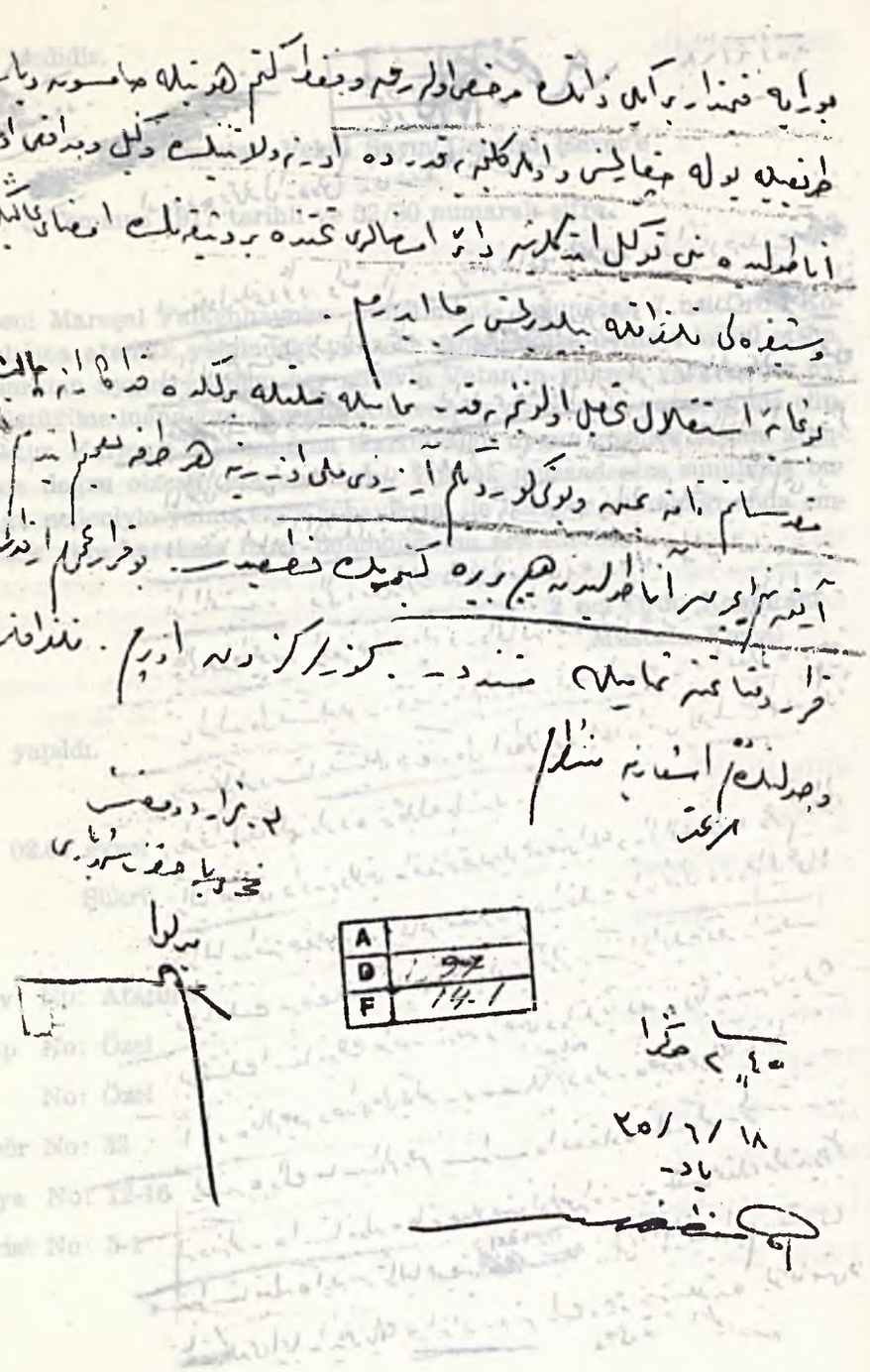

Acele Şifredir

Amasya'dan
18.6.35

Edirne'de Birinci Kolordu Kumandanı Cafer Tayyar Beyefendiye

İstiklâl-i millimizi boğan ve inkısam-ı vatan tehlikelerini ihzar eden Düvel-i İtilâfiyenin icraatı ve Hükümet-i merkeziyenin esir ve aciz vaziyeti malûmunuzdur. Milletin mukadderatını bu mahiyette bir hükümete teslim etmek maâzallah inkıraza münkat olmak demektir. Tekmil Anadolu ahalisi istiklâl-i milliyi tahlis için, baştan aşağı yekvücut bir hale getirilmiş ve bilâistisna tekmil kumanda heyetleri ve arkadaşlarımız yüksek bir fedakâri ile müştereken ittihaz-ı karar eylemiştir. Vali ve mutasarrıfların hemen kâffesi de bu halkla etrafına alınmıştır. Bu âli hedef için Müdafaa-i Hukuk-u Milliye ve Redd-i İlhak Cemiyetinin unvan-ı şamili kabul edilmiştir. Anadolu'daki teşkilat, kaza ve nahiyelere kadar tevessü ediyor. İngiliz himayesinde bir müstakil Kürdistan teşkili hakkındaki İngiliz propagandası ve bunun tarafdaranı da bertaraf edildi. Kürtler'de Türklerle birleşti. Trakya Cemiyeti ve Edirne Viyaleti Müdafaa-i Hukuk-u Milliye Cemiyeti ile de elele vermek ve umum Anadolu ve Trakya Müdafaa-i Hukuk-u Milliye ve Redd-i İlhak Cemiyetlerini tevhit etmek ve Anadolu ve Rumeli umum vilayatının mürahhaslarından mürekkep kuvvetli bir heyet-i merkeziye teşkil etmek takarrür etti.

Bu heyetin İstanbul'un mürakabesinden ve ecnebi devletlerinin nüfuz ve tesirinden tamamiyle azade kalacak ve seda-yi milliyi gür bir sesle cihana duyuracak veçhile, Anadolu'nun merkezinde ve en münasip olarak Sivas'ta inilkadı münasip görülmüştür. Lüzumuna göre İstanbul'da haiz-i selahiyet olmamak üzere heyet-i mümessile bulundurulabiliyor. Ben İstanbul'da iken Trakya Cemiyeti âzasiyle teati-i efkâr etmiş idim. Şimdi zamanı geldi icap edenlerle mahremane görüşerek derhal bu teşkilatta bulunulmasını ve buraya kıymettar bir iki zatın murahhas olarak ve fakat ketm-i hüviyetle Samsun veya şimendifer tarikiyle yola çıkarılmasını ve onlar gelinceye kadar da, Edirne vilayetinin vekil ve müdafii olmak üzere Anadolu'da beni tevkil ettiklerine dair imzaları tahtında bir vesikanın imza-i âlinizle ve şifreli telgrafla bildirilmesini rica ederim.

Bu gaye-i İstiklâl tahsil oluncaya kadar tamamiyle milletle birlikte fedakârane çalışacağımı mukaddesatım namına yemin ve bunu gördüğüm arzu-yu milli üzerine her tarafa tamim ettim. Artık benim için Anadolu'-

dan hiçbir yere gitmemek katidir. Bu karar umum arkadaşlarımızın karar ve kanaatine tamamiyle müstenittir. Gözlerinizden öperim. Telgrafın vusulünün de sürat-i işarına muntazırım.

3 ncü Ordu Müfettişi
Fahri Yaver Hazret-i Şehriyari
Mirliva
M. Kemal

Saat
02.45 sonra Yaver
18.6.35 Ahmet Muzaffer

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 31
Dosya No: 97
Fihrist No: 14, 14-1

İvedi şifredir Amasya'dan
18.6.1919

Edirne'de 1 nci Kolordu Komutanı
Cafer Tayyar Beyefendiye

Ulusal bağımsızlığımızı boğan ve vatanın bölünmesi tehlikesini hazırlayan, İtilâf Devletleri'nin eylemleri ve Hükümeti Merkeziye'nin tutsak ve güçsüz durumu sizce bilinmektedir.

Ulusun kaderini bu nitelikteki bir hükümete teslim etmek, Allah korusun yok olmaya boyun eymek demektir. Tüm Anadolu ahalisi ulusal bağımsızlığı kurtarmak için baştan aşağı tek vücut bir duruma getirilmiş ve ayırımsız bütün komuta kuralları ve arkadaşlarımız yüksek bir özveriyle ortaklaşa karar almışlardır. Vali ve Mutasarrıfların hemen hepsi de bu halka çevresine alınmıştır. Ve yüce amaç için Müdafaa-i Hukuk-u Milliye ve Redd-i İlhak Derneği'nin kapsamlı adı kabul edilmiştir. Anadolu'daki teşkilat ilçe ve bucaklara kadar genişliyor. İngiliz desteğinde bir bağımsız Kürdistan devleti kurulması yolundaki İngiliz propagandası ve bunun yandaşları da ortadan kaldırıldı. Kürtler de Türklerle birleşti. Trakya Cemiyeti ve Edirne Vilayeti Müdafaa-i Hukuk-u Derneği ile de elele vermek ve bütün Anadolu ve Trakya Müdafaa-i Hukuk-u Milliye ve Redd-i İlhak Derneklerini birleştirmek ve Anadolu ve Rumeli bütün vilayetlerinin delegelerinden meydana gelmiş güçlü bir merkez kurulu oluşturulması kararlaştırıldı.

Bu kurulun, İstanbul'un denetiminden ve yabancı devletlerin sözünden ve etkisinden bütünüyle uzak kalacak, ulusal sesimizi gür bir sesle evrene duyuracak biçimde Anadolu'nun ortasında ve en uygun olarak Sivas'ta toplanması uygun görülmüştür. Gereğine göre İstanbul'da yetkili olmamak üzere bir temsilciler kurulu bulundurulabiliyor. Ben İstanbul'dayken Trakya Cemiyeti üyeleriyle fikir alışverişi etmiştim. Şimdi zamanı geldi Gerekenlerle gizli görüşerek hemen tşkilatta bulunulmasını ve buraya değerli bir iki kişinin delege olarak ve fakat kimliklerini gizli tutarak Samsun'a demiryolu ile yola çıkarılmasını ve onlar gelinceye kadar Edirne Vilayeti'nin vekil ve savunucusu olmak üzere Anadolu'da beni vekil ettiklerini bildirir imzaları altında, bir belgenin yüksek imzalarınızla ve şiflerli telgrafla bildirilmesini rica ederim. Bu bağımsızlık amacı elde edilinceye ka-

Belge No: 1781

dar tümüyle ulusla birlikte özveri göstererek çalışacağımı kutsal değerlerin adına ant ve bunu gördüğüm ulusal istek üzerine her tarafa genelge gönderdim.

Artık benim için Anadolu'dan hiçbir yere gitmemek kesindir. Bu karar tüm arkadaşlarımızın karar ve kanısına bütünüyle dayanmaktadır. Gözlerinizden öperim. Telgrafın alınışının da ivedilikle bildirilmesini beklemekteyim.

3 ncü Ordu Müfettişi
Padişah Onur Yaveri
General
Mustafa Kemal

Saat/02.45 sonra

Yaver
Ahmet Muzaffer

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 31
Dosya No: 97
Fihrist No: 14, 14-1

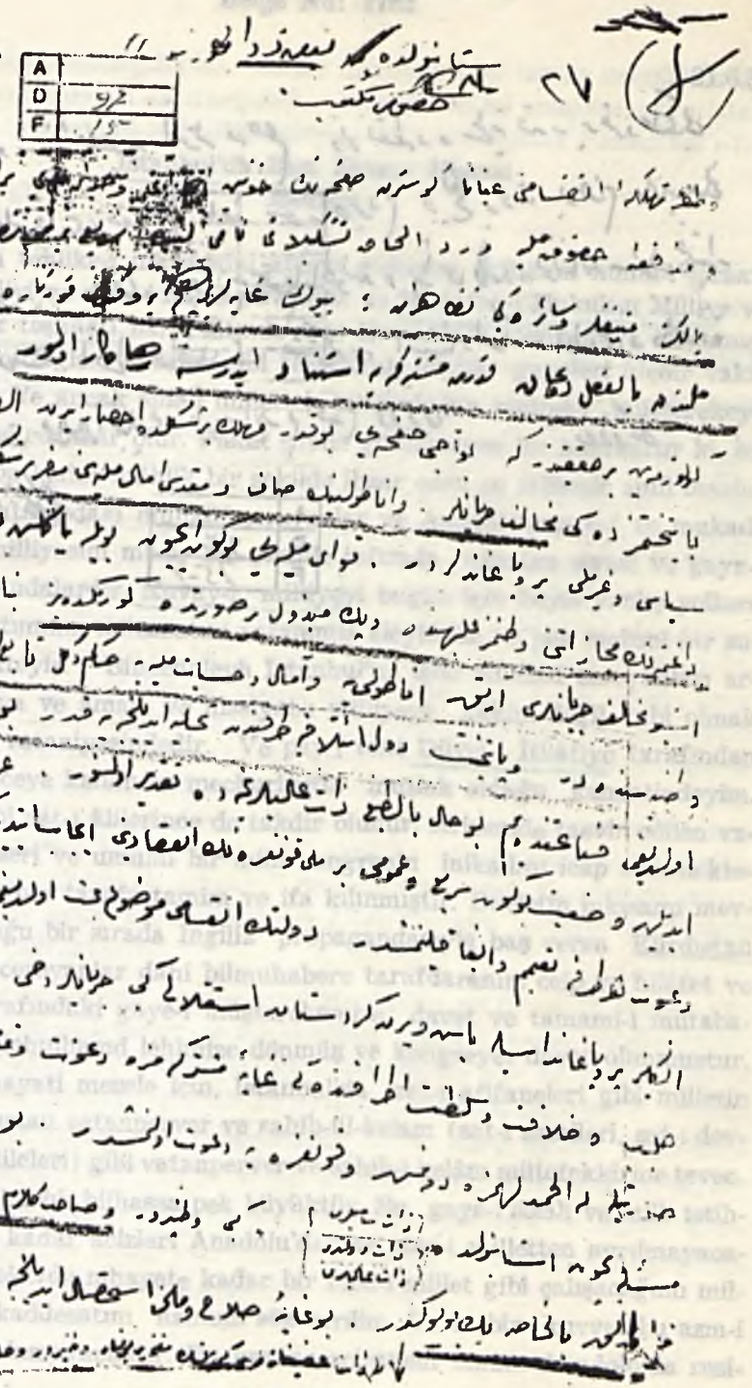

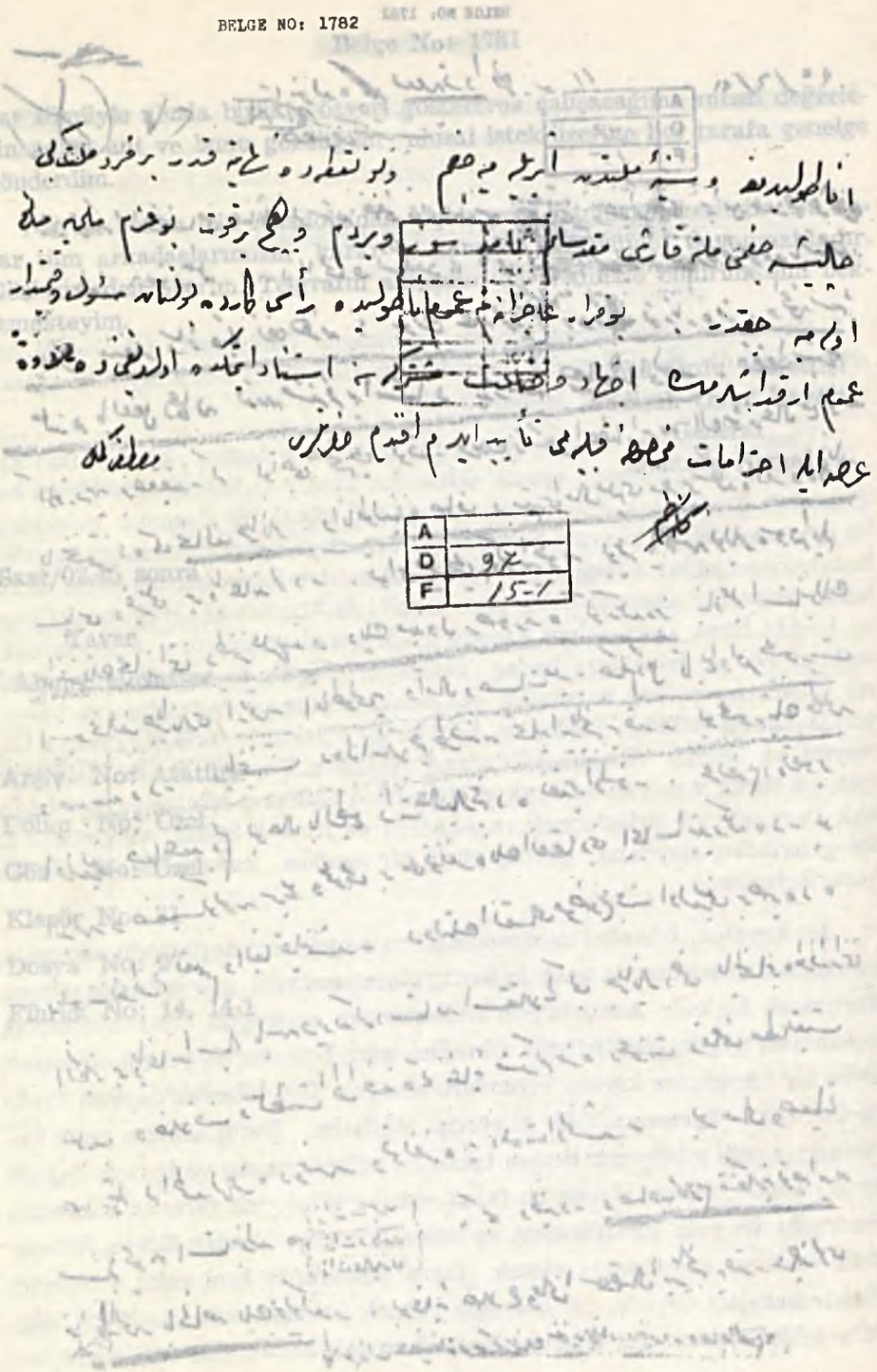

21.6.35

İstanbul'da Bazı Zevata Hususi
Mektup

Vatanın tehlike-i inkısamını aynen gösteren safhanın hunin-ı icraatı vicdan-ı milliyi ve emel-i halas etrafında ve Müdafaa-i Hukuk-u Milliye ve Redd-i İlhak teşkilatı namı altında seri bir surette toplamaya başlamıştır. Yalnız mitingler ve saire gibi tezahürat, büyük gayeleri hiçbir vakit kurtaramaz. Ve ancak sine-i milletten bilfiil doğan kudret-i müşterekeye istinat ederse rehakâr olur. Fakat şüphe götürmeyen bir hakikattır ki, bu acı safhayı bu kadar mühlik bir şekilde ihzar eden en müessir amil maalesef Pay-ı tahtımızdaki muhalif cereyanlar ve Anadolu'nun saf ve mukaddes amal-ı milliyesini muzir bir şekilde infirada uğratan siyasi ve gayr-i milli propagandalardır. Kuvay-i milliyeyi bugün için böyle yanlış yollara sevk ile dağıtımının mücazatını vatanımız aleyhinde ve pek mebzul bir surette görmekteyiz. Binaenaleyh İstanbul'un işbu muhalif cereyanları artık Anadolu'ya ve âmal ve hissiyat-ı milliyeye hâkim değil, tabi olmak mecburiyet-i vataniyesindedir. Ve pay-ı taht Düvel-i İtilâfiye tarafından tahliye edilinceye kadar bu mecburiyetin mutlak olduğu kanaatindeyim. Bu hal bittabi zat-ı âlilerince de takdir olunur. Arizemde tasvir edilen vaziyet bugün seri ve umumi bir milli kongrenin inikadını icap ettirmektedir. Bu davet her tarafa tamim ve ifa kılınmıştır. Devletin inkısamı mevzu bahis olduğu bir sırada İngiliz propagandasıyla baş veren Kürdistan İstiklâli gibi cereyanlar dahi bilmuhabere tarafdaranını celp ve hilâfet ve saltanatın etrafındaki gaye-i müşterekemize davet ve tamami-i mutabakat suretiyle lehulhamd lehimize dönmüş ve kongreye davet olunmuştur. Bu milli ve hayati mesele için, İstanbul'da zat-ı afifaneleri gibi milletin müftehiri bulunan vatanperver ve sahib-ül-kelam (zat-ı samileri, zat-ı devletleri, zat-ı alileleri) gibi vatanperver ve sahib-i kelâm mütefekkirine teveccüh eden fedekârlık bilhassa pek büyüktür. Bu gaye-i selah ve milli istihsal edilinceye kadar acizleri Anadolu'dan ve sine-i milletten ayrılmayacağım. Ve bu noktada nihayete kadar bir ferd-i millet gibi çalışacağımı millete karşı mukaddesatım namına söz verdim. Ve hiçbir kuvvet bu azm-i milliye mani olamayacaktır. Bu karar-ı acizanem umum Anadolu'da resi-

kârda bulunan mesul ve kıymettar umum arkadaşlarımın içtihat ve kanaat-i müşterekesine istinat etmekte olduğunu da ilaveten arz ile ihtiramat-ı mahsusa-i kalbiyemi te'yit eylerim. Efendim hazretleri.

Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk

Dolap No:.Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 31

Dosya No: 97

Fihrist No: 15

21.6.1919

İstanbul'da Bazı Kişilere Özel Mektup

Vatanın bölünme tehlikesini apaçık gösteren aşamanın kanlı uygulanışı milli vicdanı bir kurtuluş arzusu etrafında ve Müdafaa-i Hukuku Milliye ve Redd-i İlhak kuruluşu adı altında acele toplanmaya başlamıştır. Yalnız mitingler ve benzeri gibi gösteriler; büyük amaçları hiçbir zaman kurtaramaz. Ancak ulusun bağrından kendiliğinden ortak güce dayanırsa kurtuluş olur. Fakat kuşkusuz bir gerçektir ki, bu acı aşamayı bu kadar öldürücü bir biçimde hazırlayan en etkin etken ne yazık ki başkentimizdeki karşı akımlar, Anadolu'nun temiz ve kutsal milli arzularını zararlı bir biçimde yanlızlığa uğratan siyasi ve ulusal olmayan propagandalardır. Kuvayı Milliye yi bugün için böyle yanlış yollara yöneltmek ile dağıtmanın cezasım, vatanımız zararına çokça bir surette görmekteyiz. Bundan dolayı İstanbul'un işbu karşı akımları artık Anadolu'ya ve ulusal istek ve duygulara egemen değil, bağlı olmak ulusal zorunluluktur. Başkent İtilâf devletlerince boşaltılıncaya kadar bu zorunluluğun kesin olduğu kanısındayım. Bu durum doğal olarak yüksek kişiliğinizce de değerlendirilir. Mektubumda belirtilen durum bugün çabuk ve genel bir ulusal kongrenin toplanmasını gerektirmektedir. Bu çağrı her yere duyurulmuştur. Devletin bölünmesi söz konusu olduğu bir sırada İngiliz propagandasıyla başgösteren Kürdistan bağımsızlığı gibi akımlar bile haberleşerek yandaşlarını çağırmış, hilafet ve saltanat çevresindeki ortak amacımıza çağrılmak ve tam bir uyum sağlamak üzere Allah'a şükür yararımıza dönmüş ve kongreye çağrılmıştır.

Bu ulusal ve yaşam sorunu için İstanbul'da siz namuslu kişiler gibi ulusun övündüğü yurtsever ve iyi konuşan düşünürlerine yönelik özveri özellikle pek büyüktür. Bu ulusal kurtuluş amacı elde edilinceye kadar Anadolu'dan ve milletin bağrından ayrılmayacağıma, bu ülkede sonuna kadar bir millet bireyi gibi çalışacağıma, ulusa karşı kutsal değerlerim adına söz verdim. Hiçbir güç bu ulusal azmime engel olmayacaktır. Bu değersiz kararm bütün Anadolu'da başta bulunan sorumlu ve değerli arkadaşlarımın görüş ve ortak kanısına dayanmakta olduğunu da ekleyerek arz ile içten özel saygılarımı yenilerim efendim.

Mustafa Kemal

Belge No: 1782

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 31

Dosya No: 97

Fihrist No: 15

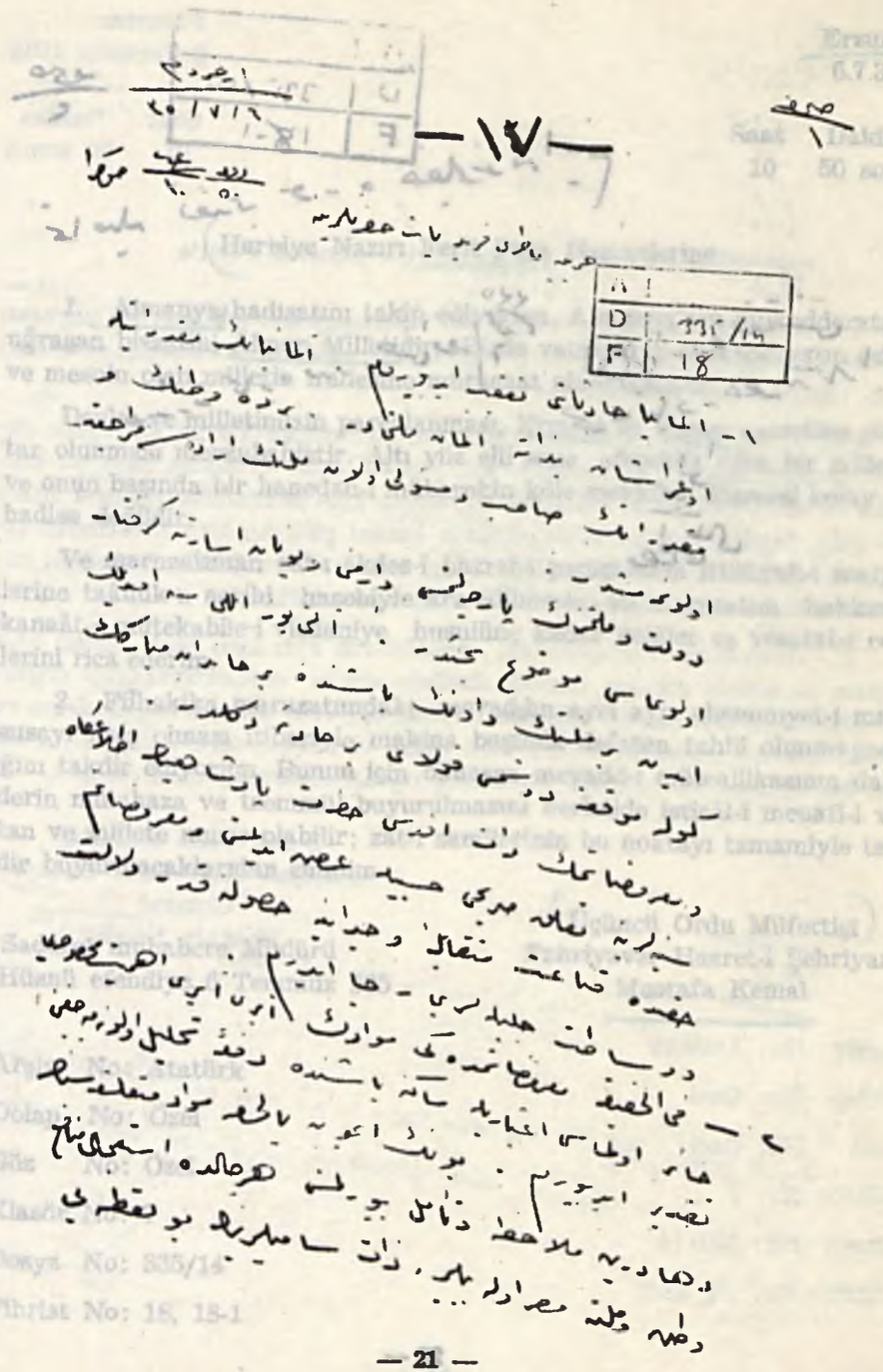

BELGE NO: 1783

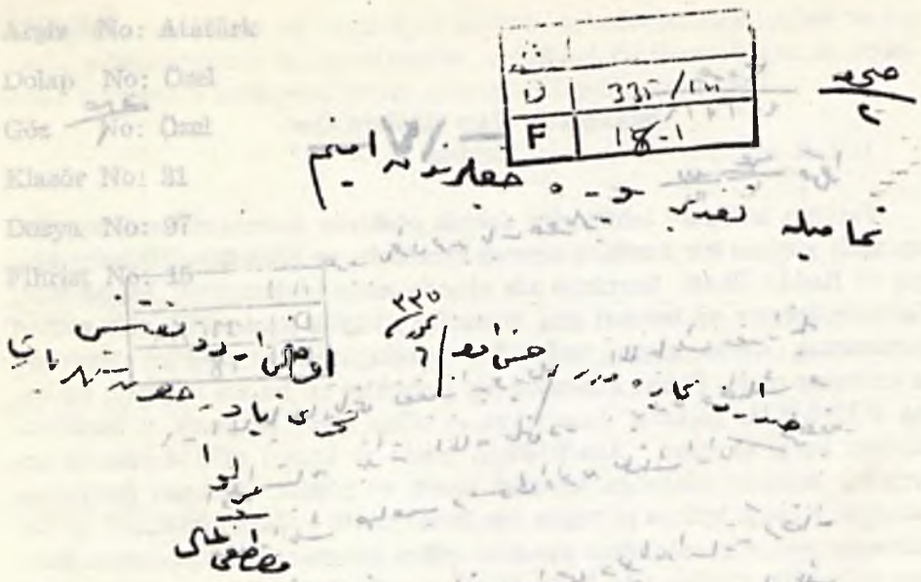

Belge No: 1783

Erzurum
6.7.35

Saat 10 Dakika 50 sonra

Harbiye Nazırı Ferit Paşa Hazretlerine

1. Almanya hadisatını takip ediyorum. Almanya'nın mukadderatıyle uğraşan bizzatihi Alman Milletidir. Bizde vatanın ve mukadderatın sahip ve mesulu olan milletin iradesine müracaat olunmamıştır.

Devlet ve milletimizin parçalanması, Ermeni ve Yunan esaretine giriftar olunması mevzubahistir. Altı yüz elli sene efendilik eden bir milletin ve onun başında bir hanedan-ı mübarekin köle mevkiine düşmesi kolay bir hadise değildir.

Ve maruzatıman zat-ı akdes-i hazret-i padişahının ıttilâgah-ı seniyelerine taâlluk-u sarihi hasebiyle arz edilmesini ve maruzatım hakkında kanaât-ı mütekabile-i vicdaniye husulüne kadar delâlet ve vesatat-ı celilerini rica ederim.

2. Filhakika maruzatımdaki mevaddın ayrı ayrı ehemmıyet-i mahsusayı haiz olması itibariyle makina başında defaten tahlil olunmayacağını takdir ediyorum. Bunun için bilhassa mevadd-ı müteallikasının daha derin mülahaza ve teemmül buyurulmasını herhalde isticâl-i menafi-i vatan ve millete muzır olabilir; zat-ı samilerinin bu noktayı tamamiyle takdir buyurulacaklarından eminim.

Üçüncü Ordu Müfettişi
Fahriyaver Hazret-i Şehriyari
Mustafa Kemal

Sadaret muhabere Müdürü
Hüsnü efendiye 6 Temmuz 335

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 7
Dosya No: 335/14
Fihrist No: 18, 18-1

Belge No: 1783

Erzurum
6 Temmuz 1919

Saat 10 Dakika 50 sonra

Milli Savunma Bakanı Sayın General Ferit'e

1. Almanya olaylarını izliyorum. Almanya'nın geleceği ile uğraşan Alman milletidir. Bizde, vatanın ve geleceğin sahip ve sorumlusu olan milletin isteğine başvurulmamıştır.

Devlet ve milletimizin parçalanması, Ermeni ve Yunan köleliğine düşülmüş olunması söz konusudur. Altı yüz elli sene efendilik eden bir milletin ve onun başındaki mübarek bir soyun köle durumuna düşmesi kolay bir olay değildir. Sunulan bilgilerimin kutsal padişah katı tarafından bilinmesi açık ve haktır. Bu nedenle konu hakkında karşılıklı ve vicdani kanaatleri belirinceye kadar aracı olmanızı rica ederim.

2. Gerçekten sunuşumdaki maddelerin ayrı ayrı özel önemi haiz olması nedeniyle makine başında üstüste analiz olunamayacağını değerlendiriyorum. Bunun için özellikle kaynak öğelerin daha derin inceleme ve düşünülmesini herhalde acele etmek vatan ve millete zararlı olabilir. Yüksek kişiliğinizin bu noktayı bütünüyle kıymetlendireceğinden eminim.

3 ncü Ordu Müfettişi
Padişah Onur Emir Subayı
General
Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 7
Dosya No: 335/14
Fihrist No: 18, 18-1

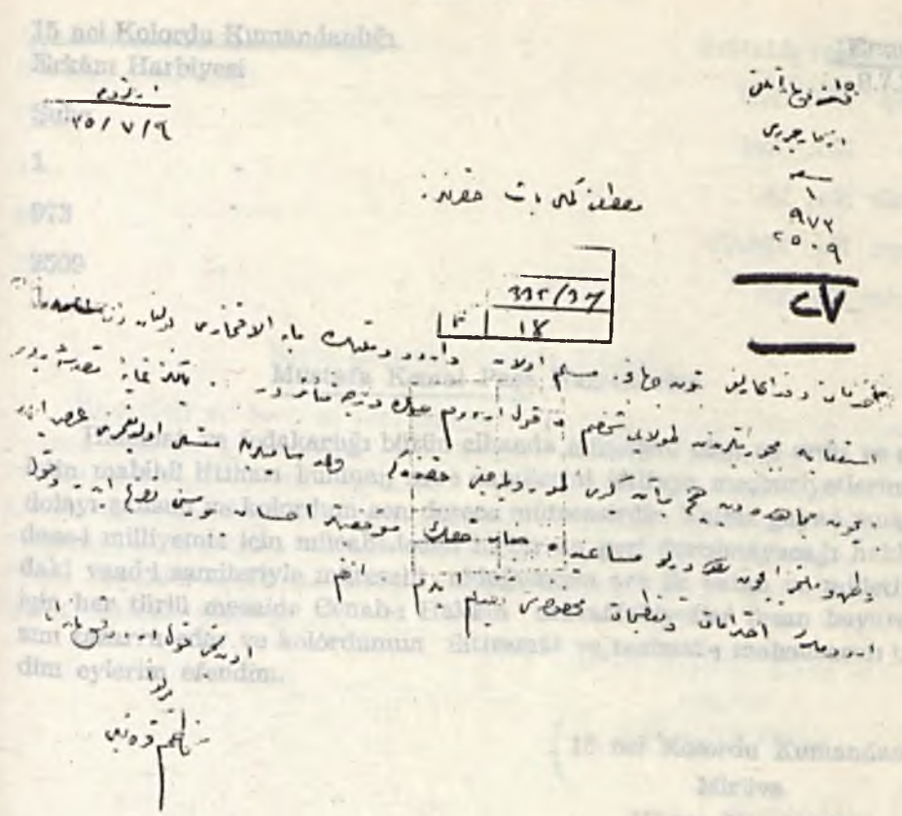

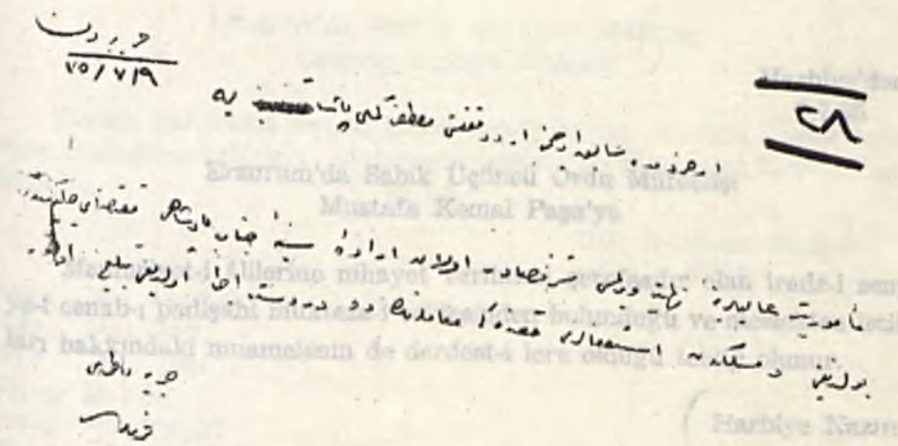

Belge No: 1784

15 nci Kolordu Kumandanlığı
Erkânı Harbiyesi

Şube

1

973

2509

Erzurum
9.7.35

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine

Hidemat ve fedakarlığı bütün cihanda müsellem olan ve ordu ve milletin mabihil iftiharı bulunan zat-ı samilerini istifaya mecburiyetlerinden dolayı şahsım ve kolordum son derece müteessirdir. Yalnız gaye-i mukaddese-i milliyemiz için mücahededen hiçbir an geri durulmayacağı hakkındaki vaad-i samileriyle müteselli olduğumuzu arz ile vatan ve milletimiz için her türlü mesaide Cenab-ı Hakkın muvaffakiyetler ihsan buyurmasını tazarru eder ve kolordumun ihtiramat ve tazimat-ı mahsusasını takdim eylerim efendim.

15 nci Kolordu Kumandanı
Miralay
Kâzım Karabekir

Harbiye'den
9.7.35

Erzurum'da Sabık Üçüncü Ordu Müfettişi
Mustafa Kemal Paşa'ya

Memuriyet-i âlilerine nihayet verilmesi şerefsadır olan irade-i senniye-i cenab-ı padişahi mukteza-i celilesinden bulunduğu ve meslekten istifaları hakkındaki muamelenin de derdest-i icra olduğu tebliğ olunur.

Harbiye Nazırı
Ferit

Belge No: 1784

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 16
Dosya No: 335/37
Fihrist No: 18

Belge No. 1784

15 nci Kolordu Komutanlığı
Kurmay Başkanlığı

Şube

1

973

2509

Erzurum
9 Temmuz 1919

Sayın General Mustafa Kemal'e

Hizmetleri ve özverisi tüm dünyaca saptanmış olan ordu ve ulusun övüncü bulunan üstün kişiliğinizin, istifaya zorlanmasından ötürü kendim ve Kolordum son derece üzgündür. Yalnız kutsal ulusal amaca erişmek için savaşmaktan hiç bir an geri durulmayacağı hakkındaki söz verişinizle avunduğumuzu bildirir vatan ve milletimiz için her türlü çalışmada Tanrı'dan başarılar sağlamasını diler ve Kolordumun hürmet ve üstün saygılarını sunarım efendim.

15 nci Kolordu Komutanı
General
Kâzım Karabekir

Harbiye'den
9 Temmuz 1919

Erzurum'da Eski 3 ncü Ordu Müfettişi
General Mustafa Kemal'e

Yüksek görevinize son verilmesi şerefli hakan buyruğu olması nedeniyle meslekten istifaları hakkındaki işlemin de yapılmak üzere olduğu bildirilir.

Milli Savunma Bakanı
Ferit

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göze No: Özel
Klasör No: 16
Dosya No: 335/37
Fihrist No: 18

DATUM NO: 1785

اوچنجی اردوی همایون مفتشلکی

نومرو
خصوصی
عمومی 152

1335/38-1-A
6-9

ارجه رومه
335-7-19

یکرنجی فرقه اردو قومانداناغی طرفنه مصطفی کمال پاشا حضرتلرینه

زاتی مخصوصدر

20/7/335

بحث ایدیلن اریقامانلر و مطالعاتک غایت وقتی اولدیغی وقتده تحلیل و تجزیه ایدیلمه‌سی
اقتضا ایدر زمانلردن بری مهمدر. دیپلوماسی و زمره‌سنه مساعدتک غایه‌سی مملکتک وجودنی، مدافعه
قابلیتی، استقلال و حاکمیتک تأمینی نقطه‌سندن تصور و تدقیق ایدلدیکه کره اریقامانلری
قبول حالنده بونلرک مصونیت حالنه بنا بلیرلر؟ استقلال و حاکمیت کبی بر مرحله‌ده حالا کافه‌سی
شرطیله اریقامانلرک اقتصادی و فنی مطالعاتنه طرفدار اولمقدمه بر موقعت کسب
ایتمه‌ییز. بونلرک ایچون بدی بر حالده اولان بوتون نقطه‌لر اول بادی نظر مسئله
بولونبلمیلی بیاننه بیوریلمه‌سی علاقه‌دار وضعیتلر دقت ایله بکره رکنا اولنجه
کوره‌جکدر. اقتصادیات ایچون بدی و درجه‌ده شکلنده نتیجه ویرمه‌ده‌در. بونلر بیلمه‌ده‌لر
و مدیات شرقیه ولایتلرنده سیوق قوتلرنده مسئله موضوعی مذاکره ایدیلدکدن اوزره بر آنانه
وقت استماعه چالیشدم

— اردوی مملکت نایلا و موقوف اولمیاندن قرار ایچون بر مایه‌ی مقتضیه مطالعه اولنمیلی
بوتون مقدرات مملکت و وقتیده ده رجعت مملکت زمانه‌سی اولمقدمه عبارت بولنمالری
حسبیله ایچون اردوی همایون ایچنده و تعلقاتی بیلمه‌ده‌در. بو مسئله‌ده بیلمه‌جکلر
اولورسه‌لر جائز دکلدر. بو سببه بنی ورکه طوغرو دیه‌جاغم کبی دائماً
قوتلرنده مقدراتنه مستناد ایتدیریلمک مملکت نامنه یاپلمیق ترجیح ایتمکده‌در
آنلرک دیگر دولتلرک جوار مملکت بک زیاده انتشار و تعلقاتی و کسب قوت ایتمکده
اولمقی بنزدی دنیا و نقطه‌نظرنده چیزدر. دولت ایچون بو

BELGE NO: 1785

Belge No: 1785

ÜÇÜNCÜ ORDU-YU HÜMAYUN MÜFETTİŞLİĞİ — Erzurum'dan

Numro — 19.7.335

Hususi

152 Umumi

Yirminci Kolordu Kumandanı Ali Fuat Paşa Hazretlerine

Zata mahsustur

C. 17.7.35

1. Bahsedilen Amerika manda ve müzaheratının gayet dikkatli olarak tahlili ve gaye-i milliyemiz ile mukayese olunması pek mühimdir. Dersaadet'deki zümre-i mesainin gayesi milletin vahdeti, mülkün tamamisi, istiklâl ve hâkimiyetin temini noktasında tasvir ve irae edildiğine göre Amerika mandasını kabul halinde bu gaye masun kalabilir mi? İstiklal ve hâkimiyete hiçbir veçhile halel gelmemek şartıyla Amerikalıların iktisadi ve fenni müzaheretlerine taraftar olmaktan bir mazarrat tahaddüs etmeyebilir. Bunun için pek pahalı olan bu hassas noktayı evvel be evvel temasta bulunulduğu beyan buyurulan alakadar ve selahiyatdar zevat ile bir kerre daha etraflıca görüşerek emniyete rabtı ve derece-i şamilesinin tespiti vücuptadır. Bu yapıldıktan sonra Vilâyat-ı Şarkiye ve badehû Sivas Kongresinde mevzu-u müzakere edilmek üzere bilâ ifate-i vakıt işarım rica ederim.

2. Arzu-yu milliye tabi ve muvafık olmayan kararlar hiçbir zaman millet nazarında muta olmayacağı cihetle mukadderat-ı milliye ve vataniyede vicdan-ı milliye tercüman olmaktan ibaret bulunan vazifemızı hüsn-ü ifa için arzu-yu millinin içtima ve taallükünü beklemeden hiçbir meselede selahiyattar görünmemiz caiz değildir. Bu sebebe mebnidir ki tarafımızdan ecanip ile temas ve irtibatın kongrenin mukarreratına istinat ettirerek millet namına yapılmasını tercih etmekteyiz. Lehülhamd vatanımızdaki cereyan-ı millinin pek ziyade inkişaf ve taazzuvu ve kesbi kuvvet eylemekte olması bizleri daima bu noktaya cezp ve davet ediyor.

3. Şurası da nazarı dikkatte tutulmalıdır ki memleket ve milletin mukadderatı hakkında Amerika veya herhangi bir devletle anlaşmaya selahiyattar olabilecek bir hükümet ancak hakimiyet-i milliye esasını ka-

bul ve bir şura-yı millinin vücudunu tasvip ile ona istinat etmeyi tervic eden bir hükümettir. Şu takdirde hükümet-i merkeziyeyi terkip edecek zevatın mutlaka bu evsafta olması muktezidir. Bizce olduğu gibi oradaki mesainiz de bu noktanın teminine matuf olmalıdır.

4. Kariben kongre mukarreratına vakıf olacaksınız. Gözlerinizden öperim.

Mustafa Kemal

Kâzım
Hüsrev, İbrahim Süreyya, Mazhar Müfit
Hüseyin Rauf, Ahmet Münir

Aslına mutabıktır. 2 Ağustos 35

Üçüncü Ordu Müfettiş Vekili
Mirliva
Kâzım Karabekir

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 17
Dosya No: 335/38-1-A
Fihrist No: 4-3, 4-4

ÜÇÜNCÜ ORDUYU HÜMAYUN MÜFETTİŞLİĞİ — Erzurum'dan

Sayı — 19.7.1919

Özel

152 Genel

20 nci Kolordu Komutanı Sayın General Fuat'a

Kişiye özeldir

C. 17.7.1919

1. Sözü edilen Amerika manda ve yardımının çok dikkatli olarak incelenmesi ve ulusal amaçlarımız ile karşılaştırılması pek önemlidir.

İstanbul'da çalışan kişilerin amacı ulusun birliği, ülkenin bütünlüğü, bağımsızlık ve egemenliğin sağlanması noktasında anlatılmış ve gösterilmiş olduğuna göre Amerika mandasını kabul durumunda bu amaç korunmuş kalabilir mi? Bağımsızlık ve egemenliğe hiçbir suretle zarar gelmemek koşulu ve Amerikalıların iktisadi ve bilimsel desteğine yandaş olmaktan bir kötülük gelmeyebilir, bunun için pek pahalı olan bu ince noktayı daha önceden görüşüldüğü belirtilen ilgili ve yetkili kişiler ile bir kez daha ayrıntılarıyla görüşerek güvenceye bağlanması ve kapsamı düzeyinin saptanması gereklidir. Bu yapıldıktan sonra doğu vilayetleri ve sonra Sivas Kongresi'nde görüşme konusu edilmek üzere zaman geçirmeksizin bildirilmesini rica ederim.

2. Ulusal isteğe bağlı ve uygun olmayan kararlar hiçbir zaman ulus indinde bir kaynak olmayacağına göre, ulusun ve yurdun geleceği ulusal vicdanın düşüncelerini açıklamaktan ibaret bulunan görevleri en iyi bir biçimde yapmak için, ulusal isteğin toplanmasını ve buna ait ilişkisini beklemeden hiçbir sorunda yetkili görünmemeniz uygun değildir. Bu nedenledir ki bizim yabancılarla ilişki ve bağlantının kongre kararlarına dayandırarak ulus adına yeğ tutmaktayız. Tanrı'ya şükür vatanımızdaki ulusal akımın pek ziyade genişlemesi, şekillenmesi ve kuvvetlenmekte olması bizleri daima bu noktaya çekiyor ve çağırıyor.

3. Şurası da göz önünde tutulmalıdır ki, ülke ve ulusun geleceği üzerinde Amerika ve herhangi bir devletle anlaşmaya yetkili olabilecek bir hükümet-i milliye esasını kabul ve bir ulusal yüksek kurulun varlığını

Belge No: 1785

onay ile ona dayanmayı uygun gören bir hükümettir. Buna göre hükümet-i merkeziyeyi kuracak kişilerin kesinlikle bu nitelikte olması gerekir. Bizce olduğu gibi oradaki çalışmanız da bu noktanın sağlanmasına yönelik olmalıdır.

4. Yakında kongre kararını öğreneceksiniz. Gözlerinizden öperim.

Kâzım

Mustafa Kemal

Aslına uygundur. 2 Ağustos 1919

3 ncü Ordu Müfettiş Vekili

Mirliva

Kâzım Karabekir

Hüsrev İbzrahim Süreyya

Hüseyin Rauf Ahmet Münir Mazhar Müfit

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 17

Dosya No: 335/38-1-A

Fihrist No: 4-3, 4-4

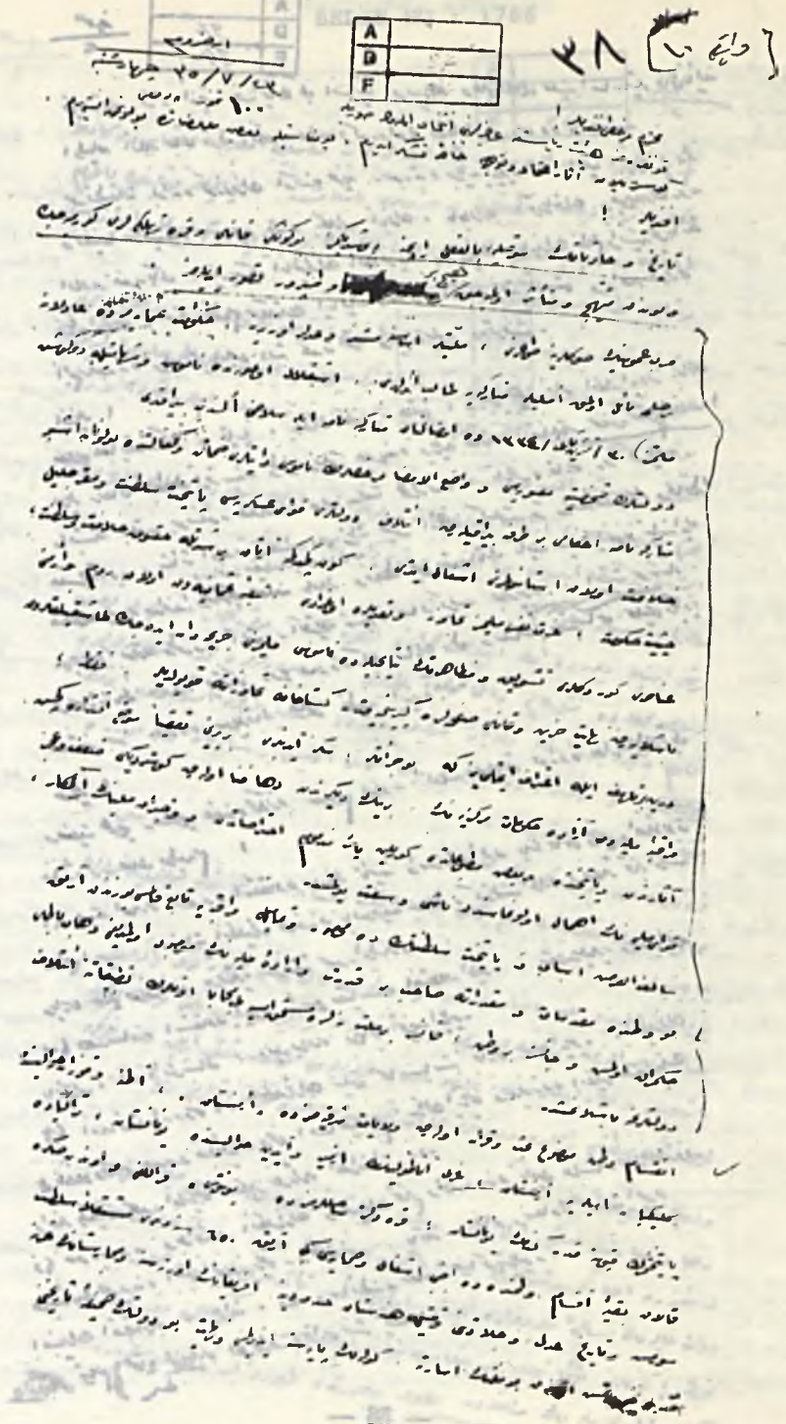

BELGE NO : 1786

A
D 97
F 24-1

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

BELGE NO : 1786

A
D 97
F 24-2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

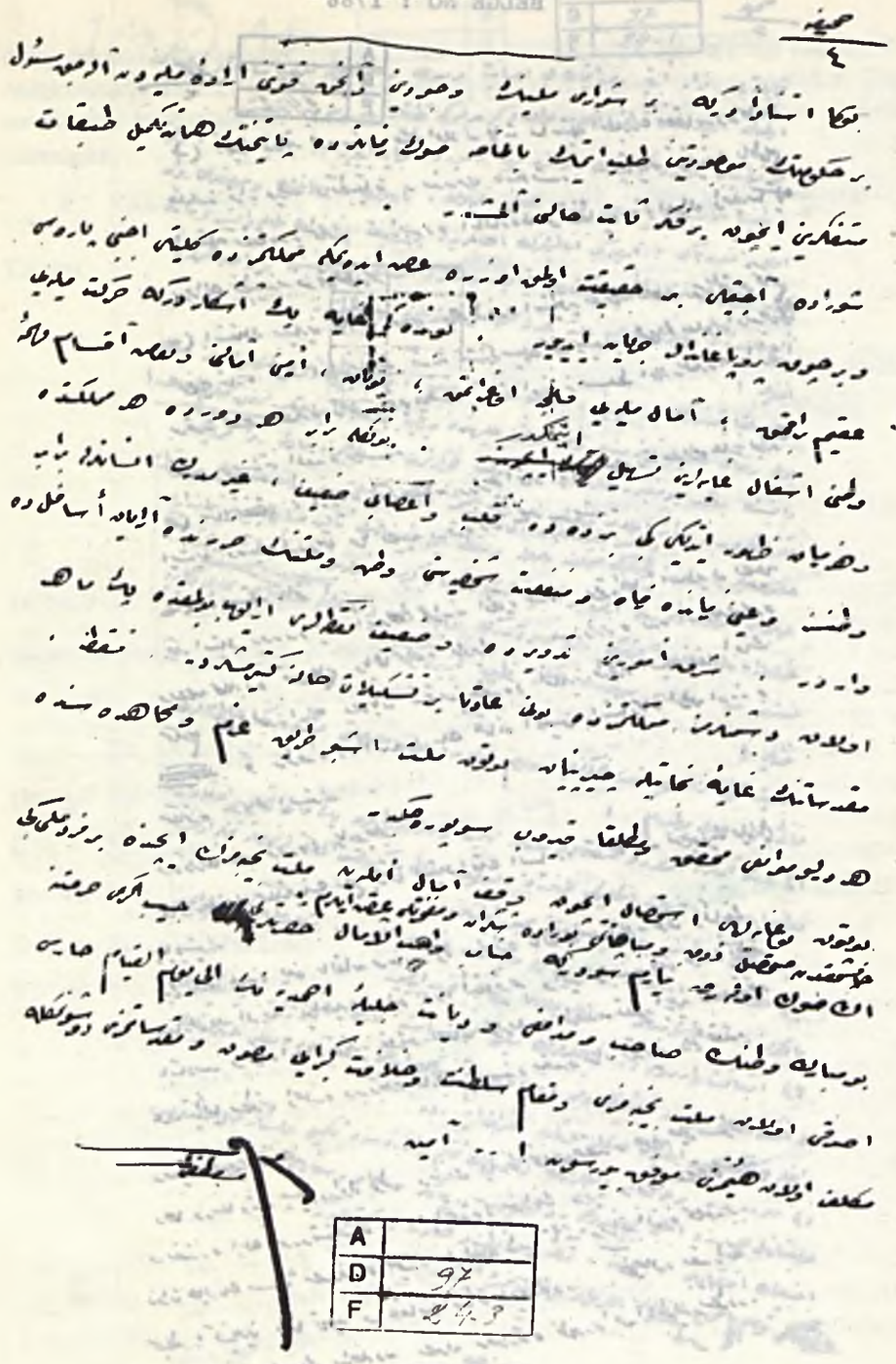

Erzurum
23.7.35 Çarşamba
"10 Temmuz" Rumi

Muhterem murahhas efendiler!

Kongremiz heyet-i riyasetine acizlerini intihap etmek suretiyle gösterilen asar-ı itimat ve teveccühe hassaten teşekkür ederim.

Bu münasebetle bazı maruzatta bulunmak isterim.

Efendiler!

Tarih ve hadisatın sevkiyle, bilfiil içine düştüğümüz bugünkü kanlı ve kara tehlikeleri görmeyecek ve bundan müteheyyiç ve müteessir olmayacak hiçbir vatanperver tasavvur edilemez. Harb-i umuminin sonlarına doğru, milliyetler esasına müstenit vaitler üzerine, Hükümet-i Osmaniyemiz de adilâne bir sulha nail olmak emeliyle mütarekeye talip oldu. İstiklal uğrunda namus ve şehametiyle dövüşen milletimiz, 30 teşrinisani 1334'de imzalanan mütarekename ile silahını elinden bıraktı.

Devletlerin şahsiyet-i maneviyesi ve vazi-ülimza murahhasların namus-u zatileri zıman ve kefaletinde bulunan işbu mütarekaneme ahkâmı bir tarafa bırakılarak İtilâf devletleri kuvay-ı askeriyesi pay-i taht-ı saltanat ve makarr-ı celil-i hilâfet olan İstanbul'umuzu işgal etti. Gün geçtikçe artan bir şiddetle hukuk-u hilafet ve saltanat; haysiyet-i hükümet; izzet-i nefs-i millimiz tecavüz ve taaddilere uğradı. Tebaa-yı Osmaniye'den olan Rum ve Ermeni anasırı gördükleri teşvik ve muzaheretin netayiciyle de namus-u millimizi cerihedar edecek taşkınlıklardan başlayarak nihayet hazin ve kanlı safhalara girinceye kadar küstahane tecavüzata koyuldular. Fakat; derin bir telehhüf ile itiraf etmeliyiz ki bu cüretler; sekiz aydan beri birbirini takiben mevki-i iktidara geçmiş, murâkebe-yı milliyeden azade hükümat-ı merkeziyenin birinin diğerinden daha fena olarak gösterdiği zaaf ve aciz asarından ve pay-ı tahta ve bazı matbuatta görülen pek mezmum ihtirasattan ve vicdan-i millinin inkâr, Kuva-yı milliyenin ihmal olunmasından naşi vusat bulmuştur.

Salif-ül arz esbap ve pay-i taht-ı saltanatın da mahsur ve tamamiyle mürakebeye tabi kalması yüzünden artık bu vatanda mukaddesat ve mukadderata sahip bir kudret ve irade-i milliyenin mevcut olmadığı zehab-ı batılı hükümran olmuş ve cansız bir vatan, kansız bir millet nelere müstahak ise bi-muhaba onların tatbikatına İtilâf devletlerince başlanmıştır.

İnkısam-ı vatan mevzu bahis bir karar olarak Vilayat-ı Şarkiyemizde "Ermenistan", (Adana ve Kozan havalisinde) "Kilikya" namı ile yine Ermenistan, Garbi Anadolu'nun İzmir ve Aydın havalisinde Yunanistan, Trakya'da pay-i tahtımızın kapısına kadar kezalik Yunanistan; Karadeniz sahillerimizde "Pontus Krallığı ve ondan sonra kalan bakiyye-i aksam-ı vatanda da ecnebi işgal ve himayesi gibi artık altı yüz elli seneden beri müstakilen saltanat sürmüş ve tarih adil ve celalettin vaktiyle Hindistan hududuna Afrika'nın ortasına ve Macaristan'ın garbine kadar yürümüş olan bu milletin esarete, kölelik payesine indirilmesi ve nihayet bu devletin sahife-i tarihini kapatarak mezar-ı ebediyete defnetmek gibi insaniyet ve medeniyetle ve alelhusus milliyet esasatiyle kabil-i te'lif olmayan emeller cay-i kabul ve tasvib bulmuş ve görülüyor ki tatbikat devresi de başlamıştır.

Bu tatbikat bu anda gözümüz önünde hazin bir suretle cereyan ediyor. İzmir, Aydın, Bergama ve Manisa havalisinde şimdiye kadar binlerce anaların, babaların, kahramanların ve çocukların revan olan huni takip; Aydın gibi Anadolu'muzun en güzide bir şehrinin Yunanlıların zalim ve ateşin tahribatına kurban oluşu, muhtelif aksam-ı memleketin İtalyan vesaire işgali altına alınışı ve dahile doğru elim bir surette muhaceret yapılması elbette gayretullaha ve gayret-i milliyeye dokunmuştur.

Efendiler!

Malum-u hakayıktandır ki, tarih; bir milletin kanını, hakkını, varlığını hiçbir zaman inkâr edemez. Binaenaleyh böyle bir nikab-ı batılın arkasından vatanımız ve milletimiz aleyhinde verilen hükümler, kanaatlar muhakkak mahkûm-u iflâstır. Ve işte bütün bu menfur zulümlerden ve bu bedbaht acizlerden, tarihimize karşı reva görülen haksızlıklardan, müteessir olan vicdan-ı milli nihayet sayha-i intibahını yükseltmiş ve Müdafaa-i Hukuk-u Milliye ve Muhafaza-i Hukuk-u Milliye ve Müdafaa-i Vatan ve Müdafaa-i Hukuk-u Milliye ve Reddi İlhak gibi muhtelif namlarla ve fakat aynı mukaddesatın temin-i siyaneti için tebaruz eden milli cereyan, bütün vatanımızda artık bir elektrik şebekesi haline girmiş bulunuyor. İşte bu şebeke-i azimkâranenin vücuda getirdiği ruh-u celadettir ki, mubarek vatan ve milletin mukaddesatını tahlis ve himayeye müstenit son sözü söyleyecek ve hükmünü tatbik ettirecektir.

Efendiler!

Vaziyet-i umumiye ve hususiye hakkında cümlemizce malum olan bazı hususatı burada tekrar hatırlatmayı faideden hali bulmuyorum.

a. Dört aydan beri Mısır'da istiklâl-i millinin temin ve istirdatı için pek kanlı vekayi ve ihtilâlat devam ediyor. Nihayet İngilizler tarafından bittevkif Malta'ya götürülmüş olan murahhaslar tahliye olunmuş ve Paris sulh konferansına azimetlerine muvafakata mecbur olmuşlardır.

b. Hindistan'da istiklâl için vasi mikyasta ihtilaller oluyor. Maksad-ı millilerine vusul için bankalar, Avrupa müessesatı, demiryolları bombalarla tahrip ediliyor.

c. Afganistan Ordusu da İngilizlerin milliyeti imha siyasetine karşı harp ediyor. İngilizlerin bel bağladıkları hudut kabailinin dahi Afganlılara iştirak ettiği ve bu yüzden İngiliz askerlerinin dahile çekilmeye mecbur olduğunu İngiliz gazetleri itiraf etmişlerdir.

d. Suriye'de ve Irak'ta İngilizlerin ve ecnebilerin tahakküm ve idaresinden tekmil Arabistan hal-i galeyandadır. Arabistan'ın her yerinde ecnebi boyunduruğu reddolunuyor. Yalnız, refah ve saadet-i memleket için ecnebilerin iktisadi, umrani medeni vesaitinden muavenete rıza gösteriliyor. Bağdat ve Şam içtimai umumileri her tarafa bu kararı neşretmştir.

t. Ahiren devletler arasında hasıl olan rekâbet münasebetiyle İngilizlerin Kafkasya'dan kâmilen çekilmesine karar verilmiş ve tatbikat bir müddetten beri başlamıştır. İtalyan kuvvetlerinin Batum tariki ile Kafkasya'ya gelmesi mukarrer ise de İtalya'daki ve Kafkasya'daki ahval-i dahiliye münasebetiyle bu kararın tatbikinden korkuyorlar.

k. İstiklâl-i millilerini tehlikede gören ve her taraftan istilaya maruz kalan Rus milleti bu tahakküm-ü umumiyeye karşı bütün efrad-ı milletinin kudret-i müşterekesiyle çarpışıp ve umumun mâlumu olduğu veçhile bu kuvvet kendi memleketleri dahilinde galebe çalmış ve kendi üzerine musallat olan milletleri de daire-i nüfuz ve sirayetine almakta bulunmuştur.

h. Şimali Kafkas, Azerbaycan ve Gürcistan birbirıyle ittihat ederek mevcudiyet-i milliyeleri aleyhine yürümek isteyen Denikin ordusunu harben tazyik ve Karadeniz sahiline sürmüştür.

a. Ermenistan'a gelince :

Bir fikr-i istilâ perverde eden Ermeniler, Nahcıvan'dan Oltu'ya kadar bütün ahali-yi İslamiyeyi tazyik ve bazı mahallerde katliam ve yağmagerlikte bulunuyorlar. Hudutlarımıza kadar İslamları mahva mahkum ve hicrete mecbur ederek Vilayat-ı Şarkiyemiz hakkındaki emellerine doğ-

ru emniyetle takarrüp etmek ve bir taraftan da (400) bin olduğunu iddia eyledikleri Osmanlı Ermenisi'ni bir istinatgâh olmak üzere memleketimize sürmek istiyorlar.

Karadeniz'in garp tarafındaki vekaiye gelince :

Macar ve Bulgarlar memleketlerinin mühim bir kısmının istila etmek isteyenlere karşı bütün mevcudiyeti millileriyle çarpışıyorlar.

Meriç Nehri garbında yani Balkan Harbi'nden evvel devletimizin malikânsi olan Garbi Trakya'nın Bulgarlardan alınarak Yunanlılara verilmesi Düvel-i İtilâfiyece karargir olmasından naşi harekât-ı tatbikiye başlamış ve Yunan işgal kuvvetlerine karşı Bulgar kuvay-i milliyesi tarafından takviye edilen Bulgar kuvvetleri Trakya mıntıkası dahilinde verdikleri muharebat neticesinde müteaddid Yunan fırkalarını defetmiştir.

Vaziyet-i hususiyemize gelince :

Daha Dersaadet'ten çıkmadan evvel vatan ve milletin çare-i tahlisi hakkında birçok rical-i mesule ve muktedire ile görülmüştü, Pay-ı taht-daki münevveranın ve din ve devlete hizmetleri mesbuk zevat-ı âliyenin mesai-i masrufeleri kıymettar olmakla beraber tesir ve murakabe altında mahsur bir muhit, kendilerini daima tehdit ve akametle müteessir etmektedir. Herhalde mukadderata hâkim bir irade-i milliyenin müdaheleden masun bir surette zuhuru ancak Anadolu'dan muntazırdır.

Buna istinadendir ki, bir şuray-yi millinin vücudunu ve ancak kuvvetini irade-i milliyeden alacak mesul bir hükümetin mevcudiyetini talep etmek bilhassa son zamanlarda pay-i tahtın hemen tekmil tabakat-ı mütefekkirini için bir fikri sabit halini almıştır.

Şurada acıklı bir hakikat olmak üzere arz edeyim ki, memleketimizde külliyetli ecnebi parası ve birçok propagandalar cereyan ediyor. Bundaki gaye pek aşikârdır ki, hareket-i milliyeyi akim bırakmak amal-i milliyeyi felce uğratmak, Yunan, Ermeni amalini ve bazı aksam-ı mühimme-yi vatanı işgal gayelerini teshil etmektir. Bununla beraber her devirde her memlekette ve her zaman zuhur ettiği gibi bizde de kalp ve asabı zayıf, gayrı müdrik insanlarla beraber vatansız ve aynı zamanda refah ve menfaat-i şahsiyesini vatan ve milletinin zararında arayan esafil de vardır. Şark umurunu tedvirde ve zayıf noktaları arayıp bulmakta pek mahir olan düşmanlarımız memleketimizde bunu adeta bir teşkilat haline getirmişlerdir. Fakat mukaddesatının gaye-i necatiyle çırpınan bütün millet işbu azm ve mücahedesinde her türlü mevani-i muhakkak ve mutlaka kırıp sü-

pürecektir. Bütün bu gayeleri istihsal için vakf-ı âmel eyleyen millet-i necibemizin içinde bir ferd-i milli gibi çalışmaktan mütehassıl zevk ve mübahatımı burada şükran ve mefharetle arz eylerm. En son olarak niyazım şudur ki, Cenab-ı Vacib'ül-amal hazretleri Habib-i Ekremi hörmetine bu mübarek vatanın sahip ve müdafii ve Diyanet-i Celile-yi Ahmediye'nin ilâ yecm'ül-kıyam harisi asdaki olan millet-i necibemizi ve makam-ı saltanat ve hilafet-i kübrayı masun mukaddesatımızı düşünmekle mükellef olan heyetimizi muvaffak buyursun.... Amin

Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 31
Dosya No: 97
Fihrist No: 24- (1, 2, 3)

Erzurum
23.7.1919 Çarşamba
"10 Temmuz" Rumi

Sayın delege efendiler!

Kongremiz kurul başkanlığına beni seçmek suretiyle gösterilen güven ve yakınlığa özellikle teşekkür ederim. Bu nedenle bazı açıklamalarda bulunmak isterim.

Efendiler!

Tarih ve olayların sürmesiyle eylem olarak içine düştüğümüz bugünkü kanlı ve kara tehlikeleri görmeyecek ve bundan heyecanlanmayacak ve üzülmeyecek hiçbir yurtsever düşünülemez.

Harbi umumi (Birinci Dünya Savaşı)'nın sonlarına doğru milliyetler esasına dayalı verilen sözler üzerine Osmanlı Hükümeti'miz de hakça bir barışa erişmek isteği ile mütareke istedi. Bağımsızlık uğrunda namus ve yiğitliğiyle dövüşen milletimiz 30 Ekim 1918'de imzalanan mütareke ile silahını elinden bıraktı.

Devletlerin manevi kişiliği ve imzaları bulunan delegelerin kişisel namuslarının güvence ve kefaletinde bulunan işbu mütarekename hükümleri bir yana bırakılarak İtilaf Devletleri askeri kuvvetleri saltanatın başkenti ve yüce hilafetin merkezi olan İstanbul'umuzu işgal etti. Gün geçtikçe artan bir şiddetle halifeliğin ve saltanatın hakları, hükümetin saygınlığı, ulusal onurumuz saldırıya uğradı. Osmanlı uyruklu olan Rum ve Ermeni azınlıkları gördükleri kışkırtma ve yardımın sonucuyla da ulusal namusumuzu yaralayacak taşkınlıklardan başlayarak sonunda kanlı aşamalara girinceye kadar saygısızca sataşmalara koyuldular. Ancak; derin bir üzüntü ile söylemeliyiz ki, bu kendini bilmezlikler, sekiz aydan beri birbirini izleyerek iktidara geçmş ulusal denetimden uzak hükümeti merkeziyenin birinin diğerinden daha fena olarak gösterdiği güçsüzlük ve becerisizlik göstermesinden, başkentte ve bazı basınlarda görülen pek çirkin aşırı isteklerden ve milli vicdanın inkâr, Kuvayi Milliye'nin gerekli ilgiyi görmemesinden ötürü genişlemiştir.

Arzu edilen nedenler ve başkentin sarılmış ve tümüyle denetime bağlı kalması yüzünden artık bu vatanda kutsal değerlere ve kadere sahip

bir güç ve milli iradenin var olmadığı yanlış sanısı eğemen olmuş ve cansız bir vatan, kansız bir ulus, neleri haketmiş ise çekinmeden onların uygulanmasına İtilaf Devletlerince başlanmıştır.

Vatan parçalanması söz konusu ve karar olarak doğu İllerimizde "Ermenistan", Adana ve Kozan dolaylarında "Kilikya" adıyla yine Ermenistan, Batı Anadolu'nun İzmir ve Aydın dolaylarında Yunanistan, Trakya'da başkentimizin kapısına kadar gelen böylece Yunanistan; Karadeniz kıyılarımızda "Pontus Krallığı" ve ondan sonra kalan yurt parçasında da yabancı işgal ve korunması gibi artık 650 yıldan beri bağımsız saltanat sürmüş, doğruluk tarihi ve yiğitliğini vaktiyle Hindistan sınırına, Afrika'nın ortasına ve Macaristan'ın batısına kadar yürütmüş olan bu ulusun, tutsaklığa, kölelik düzeyine indirilmesine ve sonuç olarak bu devletin tarih sayfasını kapatarak sonsuzluk mezarına gömülmesi gibi insanlık ve uygarlıkla, özellikle milliyet esaslariyle uzlaşmayan arzular kabul edilmiş ve uygun bulunmuştur. Görülüyor ki uygulama dönemi başlamıştır.

Bu uygulama bu anda gözümüzün önünde açıklı bir biçimde oluyor. İzmir, Aydın, Bergama ve Manisa yöresinde şimdiye kadar binlerce anaların, babaların, kahramanların ve çocukların dökülen temiz kanı, Aydın gibi Anadolu'muzun en seçkin bir kentinin Yunanlıların zalim ve yakıcı yıkımına kurban oluşu; çeşitli ülke parçalarının İtalya ve diğerleri tarafından işgal altına alınışı ve içeriye doğru en acı verici bir biçimde göç yapılması, elbette Allahın ve milletin gücüne gitmiştir.

Efendiler!

Bilinen olaylardandır ki tarih; bir ulusun kanını, hakkını, varlığını hiçbir zaman inkâr edemez. Bundan dolayı böyle bir yabancı maskenin arkasından yurdumuz ve ulusumuz için verilen karşı fikirler, kanılar kesinlikle yok olmaya mahkumdur. İşte bütün iğrenç zülumlerden ve bu bahtıkara güçsüzlüklerden, tarihimize karşı uygun görülen haksızlıklardan üzülmüş olan milli vicdan, sonunda uyanış haykırışını yükseltmiş ve Müdafaa-i Hukuku Milliye ve Muhafaza-i Hukuki Milliye ve Müdafaa-i Vatan ve Müdafaa-i Hukuku Milliye ve Reddi İlhak gibi çeşitli adlarla, fakat aynı kutsal değerlerin sağlanmasını korumak için beliren milli cereyan bütün yurdumuzda artık bir elektrik ağı durumuna girmiş bulunuyor. İşte bu, engelleri yenmeye kararlı örgütün meydana getirdiği yiğitlik ruhudur ki, kutsal vatan ve milletin kutsal değerlerini kurtarmak ve korumaya dayanan son sözü söyleyecek ve isteğini uygulattıracaktır.

Efendiler!

Genel ve özel durum üzerinde hepimizce bilinen kimi konuları burada yeniden anımsatmayı yararlı buluyorum:

a. Dört aydan beri Mısır'da ulusal bağımsızlığın sağlanması ve geri alınması için pek kanlı olaylar ve kargaşalar sürüyor. Sonunda İngilizlerce yakalanarak Malta'ya götürülmüş olan delegeler salıverilmiş ve Paris Barış Kongresi'ne gitmelerini uygun görmek zorunda kalmışlardır.

b. Hindistan'da bağımsızlık için geniş ölçüde ayaklanmalar oluyor. Ulusal amaçlarına varmak için bankalar, Avrupa kurumları, demiryolları bombalarla yıkılıyor.

c. Afganistan ordusu da İngilizlerin ulusallığı yok etme politikasına karşı savaşıyor. İngilizlerin bel bağladıkları sınır kabilelerinin bile, Afganlılara katıldığını, ve bu yüzden İngiliz askerlerinin içerilere çekilmek zorunda kaldığını, İngiliz gazeteleri doğrulamıştır.

d. Suriye'de ve Irak'ta İngilizlerin ve yabancıların, zorbalık ve yönetiminden bütün Arabistan çalkalanmaktadır. Arabista'nın her yerinde yabancı boyunduruğu istenmiyor. Yalnız ülkenin geçim ve mutluluğu için yabancıların ekonomik ve bayındırlık araçlarından yardımına razı oluyorlar. Bağdat ve Şam genel toplantıları her yana bu kararı yayınlamıştır.

e. Sonraları devletler arasında meydana gelen kıskanma nedenivle İngilizlerin Kafkasya'dan tamamen çekilmesine karar verilmiş ve tatbikat bir süreden beri başlamıştır. İtalyan kuvvetlerinin Batum yoluyla Kafkasya'ya gelmesi kararlaştırılmış ise de İtalya'daki ve Kafkasya'daki iç durum nedeniyle bu kararın uygulanmasından korkuyorlar.

f. Ulusal bağımsızlıklarını tehlikede gören ve her yandan saldırıya uğrayan Rus milleti bu genel zorbalığa karşı bütün ulus bireylerinin ortak gücüyle çarpışıp ve herkesçe bilindiği gibi bu kuvvet kendi ülkeleri içinde galip gelmiş ve kendi üzerine başbelası olan ulusları da etkisi altına almıştır.

g. Kuzey Kafkas, Azerbaycan ve Gürcistan birbirleriyle birleşerek ulusal varlıklarına karşı yürümek isteyen Denikin ordusunu savaşarak Karadeniz kıyısına sürmüştür.

h. Ermenistan'a gelince:

Bir yayılma besleyen Ermeniler Nahcivan'dan Oltu'ya kadar bütün Müslüman halka baskı ve kimi yerlerde soykırım ve yağmacılıkta bulu-

nuyorlar. Sınırlarımıza kadar Müslümanları yok olmaya ve göç etmeye zorlayarak doğu illerimiz üzerindeki isteklerine doğru güvenle yaklaşmak ve bir yandan da 400 bin olduğunu savundukları Osmanlı Ermenisi'ni bir dayanak olmak üzere ülkemize sürmek istiyorlar.

Karadeniz'in batı tarafındaki olaylara gelince:

Macar ve Bulgarlar ülkelerinin önemli bir parçasını ellerinden almak isteyenlere karşı bütün ulusal varlıklariyle çarpışıyorlar.

Meriç Nehri Batısında yani Balkan Harbi'nden öne devletimizin mülkü olan Batı Trakya'nın Bulgarlar'dan alınarak Yunanlılara verilmesi İtilâf devletlerince kararlaştırılmış olmasından ötürü uygulama hareketleri başlamış ve Yunan işgal kuvvetlerine karşı Bulgar milli kuvvetlerince pekiştirilen Bulgar kuvvetleri, Batı Trakya bölgesi içinde verdikleri savaşlar sonucunda birçok Yunan tümenlerini geriye püskürtmüştür .

Özel durumumuza gelince :

Daha İstanbul'dan çıkmadan önce yurdun ve ulusun kurtuluş çağrısı üzerinde birçok sorumlu ve yetenekli devlet adamıyla görüşülmüştü. Başkentteki aydınların, din ve devlete hizmetleri geçmiş yüksek kişilerin sarfettikleri çaba değerli olmakla beraber etki ve denetim altında kalmış bir çevre; kendilerini her zaman ürkütmekle ve başarısızlıkla üzmektedir. Her durumda kadere eğemen bir milli iradenin karışılmaktan korunmuş bir biçimde meydana çıkması ancak Anadolu'dan beklenmektedir. Buna dayanmış olacaktır ki, bir milli şuranın varlığı ve ancak gücünü milli ifadeden alacak sorumlu bir hükümetin varlığını istemek özellikle son zamanlarda başkentin hemen bütün düşünürler kesimi için değişmez bir düşünce halini almıştır.

Şurada açıklı bir gerçek olmak üzere arz edeyim ki Ülkemizde çok yabancı parası dönüyor ve birçok propagandalar oluyor. Bundaki amaç pek açıktır ki, milli hareketi başarısız yapmak; milli emelleri kötürümleştirmek, Yunan, Ermeni emellerini ve kimi önemli vatan parçalarını ele geçirmek amaçlarını kolaylaştırmaktır. Bununla beraber her çağda her ülkede ve her zaman meydana çıktığı gibi, bizde de yüreği ve sınırları güçsüz, anlayışsız insanlarla beraber vatansız, aynı zamanda rahatlık ve kişisel çıkarlarını vatan ve milletin zamanında arayan alçaklar da vardır. Doğu işlerini yürütmede ve zayıf noktaları arayıp bulmakta pek usta olan düşmanlarımız ülkemizde bunu âdeta bir örgüt haline getirmişlerdir.

Belge No: 1786

Ancak kutsal değerlerinin kurtulması amacıyla çırpınan bütün ulus bu güçlükleri yenme yolunda ve kutsal ülkeler savaşında her türlü engeli ne olursa olsun ve kesinlikle kırıp süpürecektir.

Bütün bu amaçları elde etmek için umudunu neye bağlamış olan soylu milletimiz içinde bir ulusal düşünce gibi çalışmaktan doğan zevk ve kıvancım burada şükran ve şerefle arzederim. En son olarak dileğim şudur ki yüce Allah ulu Peygamberi hürmetine bu kutlu vatanın sahibi ve savunucusu ve yüce İslâm dininin kıyamete kadar sadık bekçisi olan soylu milletimizi büyük hilafet ve saltanat makamını korusun, kutsal varlığımızı düşünmekle yükümleri olan kurulumuzu başarılı buyursun!... Amin

Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 31

Dosya No: 97

Fihrist No: 24-(1, 2, 3)

BELGE NO: 1787

A	
D	
F	42

A	
D	97
F	112-1

Arş.	Atatürk
Dip.	136
Göz.	116
Kls.	31
Dos.	97
Fih.	42,42-1

Belge No: 1787

Hak-i pay-i Hilafetpenahiye

Zat-ı Akdes-i Cenab-ı Hilafetpenahiyeleriyle saltanat-ı seniyelerine bir ubudiyet-i müebbede ile merbut olan millet namına ve layezal olan sadakat-ı ebediyemize istinaden maruzat-ı âtiyemizin refine cüretyap oluyoruz.

Saltanat-ı seniyelerinin bugün maruz olduğu müthiş mehalik her şeyden evvel tarihimizin kaydetmiş olduğu en büyük mağlubiyetin en tabii netayicinden olmakla beraber, mevcudiyetimize nihayet verecek bir mahiyet alan mehalik-i maruzanın münhasıran mağlubiyetimizden mütevellit olmadığı da herhalde muhat-ı ilm-i hilafetpenahileridir.

Almanya ve Bulgaristan gibi harb-i umumide bizimle beraber aynı mukadderatı takip edip aynı encama maruz olan sabık müttefiklerimizin bugünkü vaziyeti, saltanat-ı seniyelerinin mahkûm olduğu şeraitle mukayese edilecek olursa, sade bir mağlubiyetin bu kadar büyük bir felâket-i milliye tevlidine kafi gelemeyeceği pek kolay tezahür eder.

Mütareke nin zaman-ı akdindeki vaziyet-i umumiyemizle bugünkü halimizin mukayesesi de bu facianın ne büyük bir hakikat olduğunu lüzumundan fazla ispat eder itikadındayız. Bugün millet nazarında felaketimizin bu derece ittisaına tesir eden en büyük amil, mazinin bırakmış olduğu esbab-ı hariciye ve harbiyeden ziyade halin teraküm ettirmekte bulunduğu müessirat-ı dahiliyede, yâni mütarekeden beri teaküp eden hükümetlerin ve bilhassa Sadrazam Ferit Paşa kullarının riyaseti altında teselsül edip giden kabinelerin irtikâp etmiş oldukları teseyyüplerde münderiçtir. Filhakika mütarekenamenin her türlü ahkâmı hilafına olarak zuhur eden bir Aydın faciası karşısında sadr-ı lahik bile artık birinci hadese-i sadaretine nihayet vermek suretiyle istifa ederek sebeb olduğu cinayet-i siyasiden doğrudan doğruya mesul olduğunu zımnen itiraf etmiş ve bu hareket üzerine milletimiz bu mesuliyetin herhalde bir divan-ı âli huzurunda tayin edileceğini ümit etmeye başlamıştı. Fakat Ferit Paşa kulları bu hale rağmen ikinci bir kabine daha teşkilinden içtinap etmedi.! Müşarünileyhin Paris Kongresi'nden haysiyet-i milliyemizi rahnedar edecek surette Dersaadet'e iadesi ve bu ikinci vakayı sadaret esnasında vukua gelerek milletin emniyetine istinat etmeyen bu hükümetin her türlü ehliyetten de mahrumiyeti bütün cihan nazarında sabit oldu. Fakat Ferit Paşa kulları mevcudiyet-i milliyemiz iras ettiği bu ikinci zarardan da mütenebbih olmayıp Paris'ten mucib-i iadesi olan muhaberat-ı siyasiyeyi mahza muhafaza-i mevki endişesiyle tahrifen tercüme ederek südde-i seniyelerine ve efkâr-ı umumiyemize arz etti! Bu suretle hem zat-ı hümayun-u mülukâ-

nelerini, hem mukadderatiyle oynadığı millet-i mazlumeyi iğfal etmiş oluyordu. Çünkü muharebat-ı maruzanın metn-i aslileri müşarünileyhin İstanbul'daki neşriyat-ı kazibesinden evvel Avrupa matbuatında intişar etmiş ve Ferit Paşa'nın harekât-ı milliyemizi ittihatçılık şeklinde göstererek Anadolu'ya müdahele-i ecnebiyeyi davet ettiği kainata malum olmuştu! Halbuki İzmir havalisinde namusu ile mukaddesatını müdafaadan başka bir şey yapmayan ve bunu yaparken de irade-i merhametade-i mükânelerine istinat eden evlad-ı vatan, takip ettikleri maksad-ı mukaddes-i mükerreren hak-i pay-i seniyelerine arz etmiş oldukları gibi, umum Anadolu galeyan-ı millisindeki meşruiyet de saltanat-ı seniyelerinin cihat-ı erbaâ'dan maruz olduğu mehalikle sabit olmuştur. İrade-i milliyesini pay-i taht-ı seniyelerinde izhara imkân bulamayan milletin âlamına tercüman olmak üzere Anadolu'da inikad eden şarki Anadolu vilayetleri Erzurum Kongresi ile bu defa Sivas'ta münakit umumi kongremizi de gayr-i meşru ilân eden sadrılahik kulları makarr-ı hilafet-i seniyelerinde akd-i içtima eden Ermeni ve Rum mukarreratmın İstanbul matbuatı ile ilanında hiçbir mahzur tasavvur edemiyorlar! Aynı zamanda bir taraftan meşruiyet ve kanuniyet esasatına istinat etmek isterken, diğer cihetten meclis-i millinin feshinden beri yedi, sekiz ay geçtiği halde, kanun-u esasi ahkâmını tatbik edip intihabata mübaşeret mecburiyetini de hala hissetmiyorlar, ve bu tarz-ı hareketle beraber kudret-i milliyemizi de ecanib nazarında keenlemyekûn göstererek makasıd-ı ecnebiyeyi teshil ediyorlar. Maksad-ı ihanetkâranelerinde muvaffak olmak için milletin ruhundan doğan teşkilat-ı milliyeyi dağıtmak, devletin hakkı kazası ecnebi ihtirasatına bazıce etmek, ordunun kuvvetini tenkis için muktedir erkân-ı askeriyemizi azil ve düşmana teslim etmek, şifreli muharebat-ı askeriyenin çaldırılmasına Posta ve Telgraf Müdüriyet-i Umumiyesini selahiyetdar kılmak, bir takım düşman zabitlerinin memleket dahilinde dolaşarak vahdet-i mulkıyemizi ihlâl edecek tahrikat-ı siyasiyede bulunmalarına müzaheret etmek, memleketi ihtilâl içinde gösterip müdahale-i ecnebiyeyi davet eylemek ve ordunun şifre muhaberatını men ile esrar-ı askeriyeyi ifşa cüretinde bulunmak gibi her biri belli başlı bir cinayet-ı milliye teşkil eden ahval-ı gayr-i kanuniyeye tesaddi etmekten de bir türlü sarf-ı nazar edemiyorlar. Vatanı bu hale getiren ve mağlubiyetten mütevellit felaketimizi bu kadar tevsi eden en büyük saikin hükümet-i hazıraca irtikap edilip duran bu ihanetler olduğu herhalde artık nezd-i şevket ve kadd-i hümayunlarınca da teeyyüt etmiştir. Bu vaziyeti nazar-ı itibara alan heyet-i memlukâneniz vatanı kurtaracak son bir çare olmak üzere hiçbir fırka-i siyasiyeye mensup olmayacak ve irade-i milliyeyi tamamiyle izhar ederek millete

istinat edecek bir heyet-i vükelânın reiskâra getirilmesini ve niyaz ile böyle bir kabine teşekkül etmediği takdirde milletin teşebbüsat ve icraat-ı zaruriyesini tevkife imkân olamayacağını arz eder katıbe-i ahvelde emrüferman sevgili padişahımız efendimiz hazretlerinindir.

14 Eylül 35
Erzurum'da Hasan'a Minh 14

Kastamonu'da İhsan efendiye
Saat 3,35 sonra İmza

Sivas'ta Mün'akit Umumi Kongre Heyeti
Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 31

Dosya No: 97

Fihrist No: 42, 42-1

Halifelik Yüksek Katına

Kutsal kişiliğinize ve halifeliğin dayanağı yüce padişahımıza aşırı bağlılığı doğrulanmış ulus namına ve bitmeyen bu sonsuz bağlılığımıza dayanarak aşağıda sunulanların geçersiz bırakılmasına cesaret ediyoruz.

Yüce padişahımızın bugün karşı karşıya kaldığı korkunç tehlikeler herşeyden evvel tarihimizin yazmış olduğu en büyük yenilgimizin normal sonuçlarından olmakla beraber, varlığımıza son verecek bir biçim alan tehlikelerin sadece yenilgimizden ileri gelmediği de herhalde yüksek kişiliğiniz ve çevrenizce de bilinmektedir.

Almanya ve Bulgaristan gibi (Birinci Dünya Harbi'nde) beraber aynı alınyazısını izleyip aynı akibete uğrayan eski müttefiklerimizin bugünkü durumları devletimizin katlanmak zorunda kaldığı koşullarla karşılaştırılacak olursa, sadece bir yenilginin bu kadar büyük bir bahtsızlığın doğmasına yetmeyeceği pek kolay meydana çıkar.

Mütarekenin imzalandığı zamanki genel durumumuzla bugünkü halimizin karşılaştırılması da bu acıklı durumun ne büyük bir hakikat olduğunu gereğinden fazla kanıtlar inancındayız.

Bugün milletin gözünde bahtsızlığımızın bu kadar büyütülmesini etkileyen en büyük etken geçmiş zamanların bırakmış olduğu dış nedenler ve savaştan ziyade içinde bulunulan durumun biriktirmekte olduğu iç etkenlerde, ateşkesten beri birbirini izleyen hükümetlerin ve özellikle Başbakan Ferit Paşa kullarının başkanlığı altında zincirleme sürüp giden kabinelerin işlemiş oldukları savsaklama ve kayıtsızlıkta toplanmaktadır.

Hakikatte ateşkes anlaşmasının her türlü hükümlerine karşı olarak meydana çıkan bir Aydın faciası karşısında, Allahın yazgısiyle birinci başkanlığına son vermek suretiyle kendi isteği ile başbakanlıktan çekilerek sebep olduğu siyasal suçtan sorumlu olduğunu üstü kapalı olarak kapalı olarak kabul etmiş ve bu olay üzerine milletimiz bu sorumluluğun her halde bir yüce divan önünde belirtileceğini umut etmeye başlamıştır. Fakat Paşa kulları bu duruma karşı yine de ikinci bir kabine daha kurmaktan çekinmedi.

Adı geçen kişinin, Paris Kongresi'nden ulusal onurumuzu karalayacak surette İstanbul'a geri çevrilmesi olayı bu ikinci başbakanlığı sırasında meydana gelerek ulusun güvencesine dayanmayan bu hükümetin her türlü yetenekten yoksunluğu bütün dünya gözünde gerçekleşti. Fakat Ferit Paşa kulları ulusal varlığımızın zararına neden olan bu ikinci hareketten de akıllarını başlarına toplamayarak Paris'ten geri çevrilmesine

neden olan siyasal haberleşmeleri sadece hükümette yerlerini korumak korkusu ile değiştirerek tercüme etmiş, yüksek makamınıza ve kamuoyuna sunmuştur! Bu suretle hem bütün memleketi hem alınyazısı ile oynadığı haksızlığa uğramış ulusu kandırmış oluyordu. Çünkü adı geçen haberleşmelerin asıl metinleri adı anılanın İstanbul'daki yalancı yayınlarından evvel Avrupa basınında yayımlanmış ve Ferit Paşa'nın ulusal hareketlerimize ittihatçılık şeklinde göstererek yabancıları Anadolu'ya el atmaya çağırdığı dünyaca bilinmiş oldu. Halbuki, İzmir yöresinde namusuyla alınyazısını savunmadan başka bir şey yapmayan ve bunu yaparken de yüksek esirgeyiciliğinize dayanan vatan çocukları izledikleri kutsal amacı tekrar tekrar yüksek kişiliğinize sunmuş oldukları gibi, bütün Anadolu ulusal ayaklanmasındaki yasal geçerlilik, hükümetinizin dört bir taraftan karşı karşıya bulunduğu tehlikelerle kanıtlanmıştır.

Ulusal amaçları yüce başkentinizde açıklamaya olanak bulamayan, ulusun acılarını anlatabilmek için Anadolu'da toplanan Doğu Anadolu illeri, Erzurum Kongresi'yle bu kez Sivas'ta toplanmış bulunan genel kongremizi de kanun dışı sayan Ferit Paşa kulları hükümet merkezinde toplantılar yapan Rum ve Ermeni kararlarının İstanbul basınında yayınlanmasında hiçbir sakınca görmüyorlardı. Aynı zamanda bir taraftan hak ve yasa temellerine dayanmak isterken diğer yönden Milli Meclis'in dağılmasından bu yana yedi, sekiz ay geçtiği halde anayasa hükümlerini uygulayıp seçimlere başlama zorunluğunu hâlâ duymuyorlar. Bu şekilde hareketle ulusal gücümüzü de yabancıların gözünde yokmuş gibi göstererek yabancı isteklerini kolaylaştırıyorlar. Haince isteklerinde başarılı olmak için ulusun içinden doğan milli kuruluşlarımızı dağıtmak, devletin yargılama hakkını yabancı isteklerine oyuncak etmek, ordunun gücünü azaltmak için yetenekli, yüksek rütbeli askerlerimizi işten ayırmak ve düşmana teslim etmek, şifreli askeri yazışmaların çaldırılması için Posta ve Telgraf Genel Müdürlüğü'nü yetkili kılmak, bir takım düşman subaylarının yurt içinde dolaşarak memleket bütünlüğünü bozacak siyasal kışkırtmalarda bulunmalarına önayak olmak, yurdu kargaşa içinde gösterip yabancıları işe el atmaya çağırmak ve ordunun şifreli haberleşmelerini yasaklamak ile gizli askeri haberleri açığa vurma cesaretinde bulunmak gibi her biri başlı başına ağır bir ulusal suç sayılacak kanun dışı işlere girişmekten bir türlü vazgeçmiyorlar.

Vatanı bu hale getiren ve yenilgiden ileri gelen felaketimizi bu kadar genişleten en büyük etken bugünkü hükümet tarafından yapılmakta olan kötü işler ve ihanetler olduğu herhalde artık padişahlık yüksek makamın-

ca da doğrulanmıştır. Bu durumu göz önüne alan yüksek çevremiz vatanı kurtaracak zor bir çare olmak üzere hiçbir siyasal partiye bağlı olmayacak ve ulusal iradeyi tümü ile göstererek ulusa dayanacak bir kabinenin başa getirilmesini saygılarımla yalvarır ve böyle bir kabinenin kurulamadığı halde ulusun zorunlu girişim ve eylemlerini durdurmaya olanak bulunamayacağım bildirir, her türlü durumda buyruk sevgili padişahımız efendimizindir.

14 Eylül 1919
Sivas'ta Toplanan Genel Kongre
Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 31
Dosya No: 97
Fihrist No: 42, 42-1

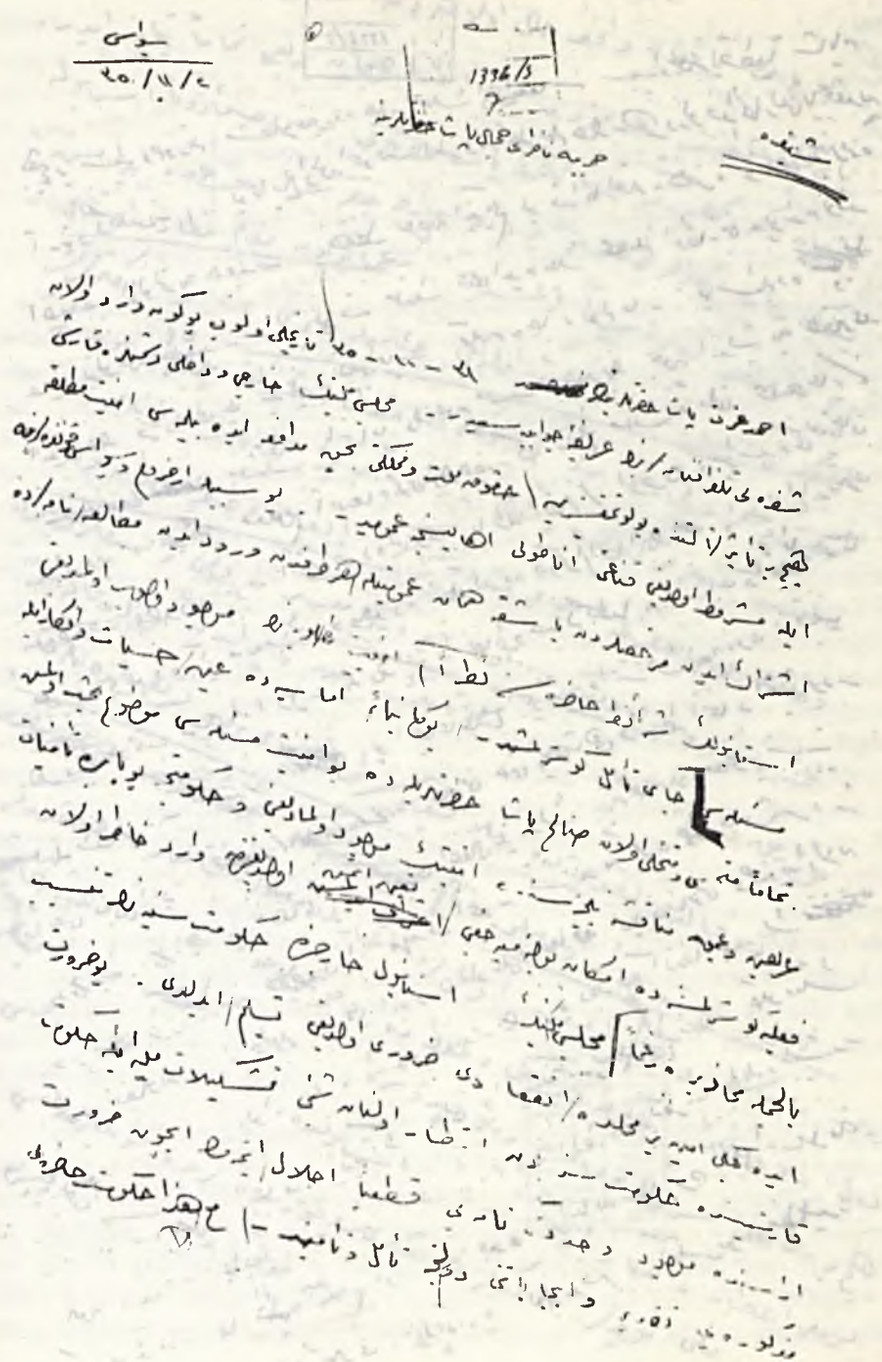

BRITISH MUSEUM
1776/5
E 1-1

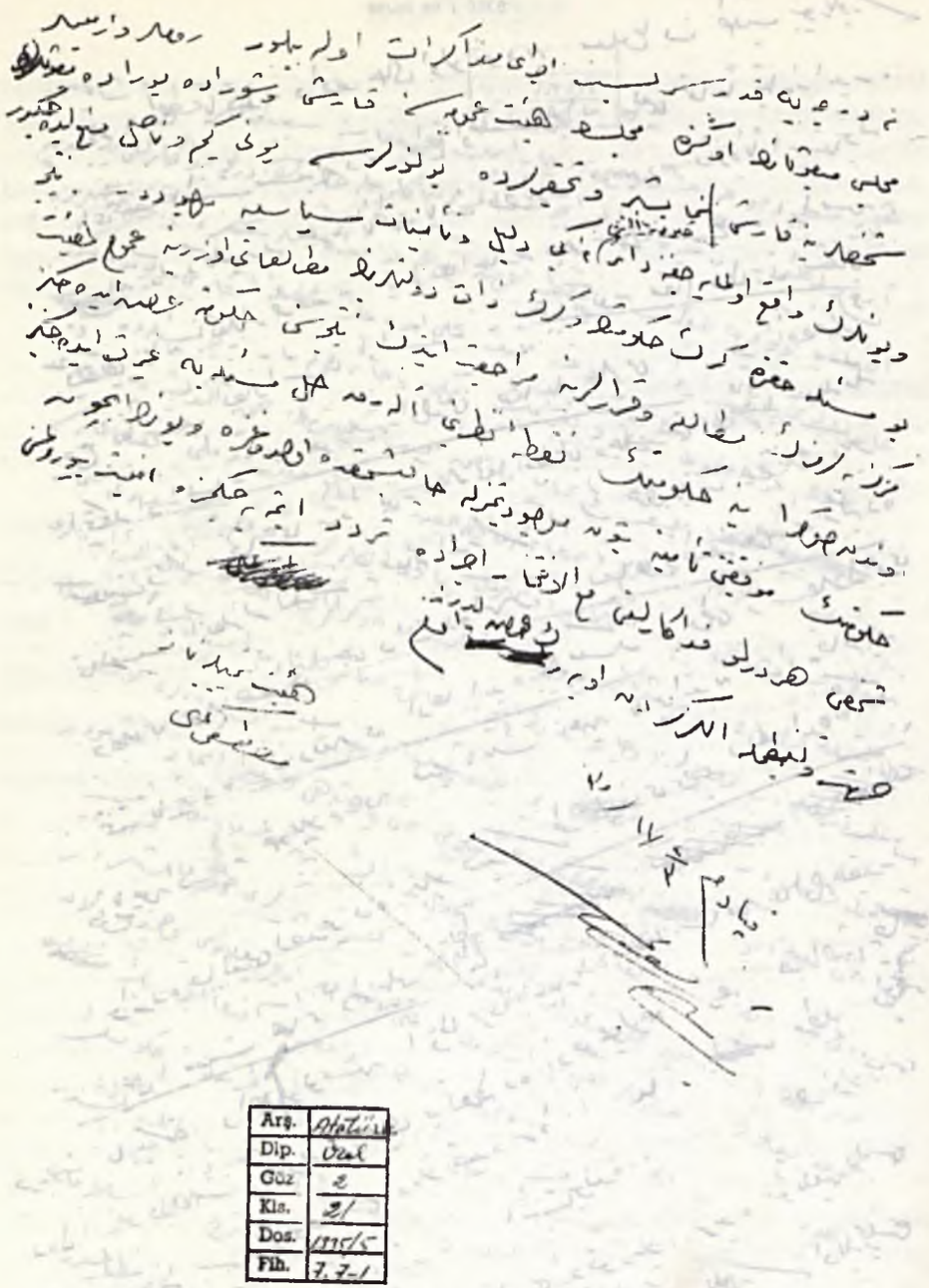

Arş.	Hususi
Dip.	Özel
Göz	2
Kls.	21
Dos.	1775/5
Fih.	7.7.1

Belge No: 1788

Şifre — Sivas 2.11.35

Harbiye Nazırı Cemal Paşa Hazretlerine

Ahmet İzzet Paşa Hazretlerinin 31.10.35 tarihli olup bugün varid olan şifreli telgrafnamelerinin arıza-i cevabiyesidir.

Meclis-i Millinin harici ve dahili düşmanlara karşı hiçbir tesir altında bulunmaksızın hukuk-u millet ve memleketi bihakkın müdafaa edebilmesi, emniyet-i mutlaka ile meşrut olduğu kanaati Anadolu ahalisince umumidir. Bu sebeple Erzurum ve Sivas Kongrelerine iştirak eden murahhaslardan başka hemen umumiyetle her taraftan vürud eden mütalaanamelerde İstanbul'un şerait-i hazırasına nazaran emniyet-i matlubenin mevcut olup olmadığı meselesi cay-i teemmül gösterilmiştir. Buna binaen Amasya'da aynı hissiyat ve efkâr ile tamamen mütehassis ve mütehalli olan Salih Paşa Hazretleri ile de bu emniyet meselesi mevzu-u bahis olmuş, ariz ve amik münakaşa neticesinde emniyetin mevcut olmadığı ve hükümetçe bu babda teminat-ı fiiliye gösterilmesine de imkân bulunamayacağı taayyün etmiş olduğundan, varid-i hatır olan bilcümle mehazire rağmen meclis-i millinin İstanbul haricinde hükümet-i seniyenin tensip edeceği emin bir mahalde inikad-ı zaruri olduğu teslim edildi. Bu zaruret karşısında hükümet-i seniyeden intizar olunan şey, teşkilat-ı milliye ile hükümet arasında mevcut vahdet-i tammeyi katiyyen ihlal etmemek için zaruret-i mezkûreyi takdir ve icabatını devletçe teemmül ve temindir. Mahaza hükümet-i hazırayı hiçbir sebep ve suretle müşkilâta düçar etmek, istifasına sebep olmak katiyyen şayan-ı arzu değildir. Buna mani olmak için elimizden gelebilecek her türlü fedakârlığı yapmaktan içtinap olunmayacaktır. Fakat arz ettiğim bu fedakârlıklar şahsınıza ve şahsi kanaatlerinize ait bulunmak tabiidir. Yoksa milletin tecelli edecek muhasala-i efkârını ve bundan tevellüt edecek karar-ı milliyi tebdil ve taygir etmek mümkün ve caiz olamaz.

Bu meselede milletin ve intihap olunacak milletvekillerinin hihakkın endişeye hakları vardır. Çünkü malûm-u asafaneleri olacaktır ki menafi-i mülk ve milleti tahlis gayesine matuf olduğu için itilâf devletleri bilhassa İngilizler Erzurum ve Sivas'taki içtimaat-ı milliye-yi vücuda getirmek ve vücuda geldikten sonra imha etmek ve iştirak edenleri her türlü avakib-i zecriyeye düçar eylemek için hatır ve hayale gelmeyen esbab-ı vesaile tevessül eylemişlerdir. Mesela, bu içtimatı men için ve iştirak eden-

leri tevkif, hatta nakil için hükümeti hatta padişahı vasıta ittihaz etmişlerdir. Doğrudan doğruya yine ahali-i islâmiyeyi ifal ederek beynelislâm mukateleye sebebiyet verecek tarzda aynı maksadı istihdaf için teşebbüsten geri durmamışlardır. Fevkalkanun, divan-ı harpler teşkil ettirmek ve alelıtlak erbab-ı namus ve hamiyetten olan birçok zevatı bu divan-ı harplere sevk ettirmek bununla da iktifa etmeyerek siyasetleri icap ettirdikçe aleni ve elbette gayr-i medeni bir tarzda hükümetin hakk-ı kazasına tecavüz ederek istediklerini Malta'ya tagrip eyleyebilmiştir.

Belki bundan daha elim olan tarz-ı hareketleri de Arapyan hanında ehl-i İslâma tatbik eydekileri ve eylemekte bulundukları engizisyon mezalimidir. Bu babda yakından vakıf-ı hal olanlardan malûmat talep buyurulursa pay-ı taht-ı saltanat-ı seniyemizde vakı olmakta bulunan fecayi tamamen tebarüz eder. Şayan-ı zikr değilmidir ki Harbiye Nazırı Paşa Hazretleri Konya'dan mezunen İstanbul'a gittiği zaman İngilizler tarafından bir daha harice çıkmasına müsaade edilmemiş ve maatteessüf İngiliz esiri olmuştur. Acaba bugün makam-ı nezareti işgal etmekle o esarellen kurtuluşmuş olduğu sayılabilir mi? Ve İngilizlerin memleket ve milletimize karşı reva gördükleri mezalimi ve haksızlığı bimahaba söylemeye kalkışsan İngilizler kendisine ne muamele ederler? Gerek Cemal Paşa Hazretleri ve diğer vükelâyı faham hazeratı hatta zat-ı devletiniz ifay-ı vazife-i vicdaniye ve milliyede taht-ı tesirde bulunmadığınızı iddi aedebilir misiniz? Vatanı ve istiklâl-i millimizi kurtarmak üzere toplanacak mebusanın aynı tesirattan azada kalacağına ve azade kalmadığı takdirde bilakayd-ü şart ifayi vazife-i teşriiye edebileceğine nasıl emniyet caiz olabilir. Bittabi Ferit Paşa kabinesine dahil bulunmuş olmaları itibariyle malûm-u samileri olacaktır ki Düvel-i İtilafiye'nin hükümete verdiği bir nota da vukubulacak metalibat-ı ecnebiyeye karşı hiçbir mülahaza serdolunmaması ve bilakayd-ü şart is'afı matlup olunması lüzumu ihtar ve icbar olunmuştur. İstanbul'da inikat edecek olan meclis-i milli locaları İngiliz zabitleri ve koridorları da mutelifin polis ve jandarmaları ile dolu görülürse öyle bir mecliste ne dereceye kadar serbest icra-i müzakerat olabilir? Rumlar ve Ermeniler meclis-i mebusanın önünde meclisin heyet-i umumiyesine karşı ve şurada burada mebusların şahıslarına karşı nümayişler ve tahkirler de bulunurlarsa bunu kim ve nasıl men edecektir? Ve bunların vâki olmayacağına dair hükümetin elinde ne gibi delil ve teminat-ı siyasiye mevcuttur? Netice, bu mesele hakkında gerek hükümetin ve gerek zat-ı devletlerinin mütalaatı üzerine umum heye-i merkeziyelerimizin mütâlaa ve kararlarına müracaat ettik. Neticesini hükümete arz edeceğiz. Ondan sonra yine hükümetin nokta-ı nazarını alarak hall-i meseleye gayret edeceğiz. Hükümetin muvaffakiyetini temine bütün mevcudiyetimizle çalışmakta olduğumuza ve bunun için şahsı her türlü fedakârlığı maaliftihar icrada tereddüt etmeyeceğimize emniyet buyurulmasını hürmet ve tazimle ellerinizden öperek arz ederiz edendim.

Heyeti Temsiliye Namına
Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 21
Dosya No: 1335/5
Fihrist No: 7, 7-1

Şifre Sivas
2.11.1919

Milli Savunma Bakanı Sayın General Cemal'e

Sayın General Ahmet İzzet'in 31.10.1919 tarihli olup bügün gelmiş olan şifreli telgrafnamelerinin yazılı karşılığıdır.

Milli Meclisin iç ve dış düşmanlara karşı hiç bir etki altında kalmaksızın ulusun ve yurdun haklarını tam olarak savunabilmesi kesin güvenliğe bağlı olduğu Anadolu halkının genel kanısıdır. Bu nedenle Erzurum ve Sivas Kongrelerine katılan delegelerden başka hemen genellikle her taraftan gelen düşüncelerde, İstanbul'un içinde bulunduğu koşullara göre, istenilen güvenliğin var olmadığı meselesi kuşkulu gösterilmektedir. Buna dayanarak Amasya'da aynı duygu ve düşünceyle tamamen duygulanmış ve donanmış olan Sayın General Salih'de bu güvenlik işini konu etmiş, enine ve boyuna tartışma sonunda güvenliğin var olmadığını ve hükümetçe bu konuda olumlu güvence gösterilmesine de olanak bulunamayacağı meydana çıkmış olduğundan, akla gelebilecek olan bütün sakıncalara rağmen milli meclisin İstanbul dışında padişah hükümetinin uygun bulacağı bir yerde açılmasının olduğunu kabul etmiştir. Bu zorunluk karşısında padişah hükümetinden beklenen şey milli teşkilât ile hükümet arasında var olan birliği kesinlikle bozmamak için adı geçen zorlukları değerlendirip gerekeni devletçe düşünüp yerine getirmektir. Bununla beraber şimdiki hükümeti hiçbir neden ve biçimde zor duruma düşürmek, istifasına neden olmak asla istenilmemektedir. Buna engel olmak için elimizden gelebilecek her türlü özveride bulunmaktan çekinilmeyecektir. Fakat yapabileceğim bu özverilerin kişisel anılarımıza bağlı bulunması doğaldır. Yoksa ulusun belirecek fikir birliğini, bundan doğacak milli iradeyi değiştirmek bozmak olasılığı da yerinde olmaz.

Bu konuda ulusun ve seçilecek milletvekilleri haklı olarak kaygıya düşeceklerdir. Çünkü yüksek kişiliğinizin bildikleri gibi yurt yararları ve ulusun kurtarılması amacına dönük olduğu için İtilaf Devletleri, özellikle İngilizlerin Erzurum ve Sivas'taki Ulusal toplantıları oluşturmak ve oluştuktan sonra yok etmek ve katılanları her türlü zorlayıcı sonuçlara düşürmek için hatır ve hayale gelmeyen yollara ve nedenlere başvurmuşlardır. Örneğin; bu toplantıları engellemek için katılanları tutuklamak, hatta sürmek için hükümeti, padişahı bile aracı olarak kullanmışlardır. Doğrudan doğruya yine Müslüman halkı kandırarak İslamlar arasında savaşa neden olabilecek girişimlerde bulunmayı amaç edinmekten geri durmamışlardır. Kanun dışı Divan-ı Harpler oluşturmak ve rastgele namuslu ve onurlu kişileri bu Divan-ı Harplere göndermek, bununla da yetinmeyerek politikaları gerektirdikçe gizli ve el altında insanlığa yakışmayacak bir biçimde hükümetin emir verme hakkına el uzatarak istediklerini Malta'ya uzaklaştırabilmiştir.

Bundan daha acıklı olan tutumları da Arapyan hanında Müslüman halka uyguladıkları ve uygulamakta oldukları Engizisyon işkenceleridir. Bu konuda durumu yakından bilenlerden bilgi istenirse padişahın başkentinde yapılmakta bulunan yürekler acısı olaylar tamamiyle ortaya çıkar. Söylemeye değer değil midir ki? Milli Savunma Bakanı Sayın General Cemal Konya'dan İstanbul'a izinli olarak gittiği zaman İngiliz'ler tarafından bir daha dışarı çıkmasına izin verilmemiş ve ne yazık ki, İngiliz tutsağı olmuştur. Acaba bügün bakanlık makamında oturmakla tutsaklıktan kurtulmuş sayılabilir mi? İngilizlerin yurt ve ulusumuza karşı uyguladıkları kötülük ve haksızlığı korkusuzca söylemeye kalkışsa İngilizler kendisine ne yaparlar? Gerek Sayın General Cemal ve diğer bakanlar krulu, hatta siz vicdan ve ulusal görevlerinizi bu etki altında bulunmadığınızı savunabilirmisiniz? Yurdu ve ulusal egemenliğimizi kurtarmak üzere toplanacak milletvekillerinin aynı etki altında kalmayacağına ve bu etki altında kalmadığı halde kayıtsız şartsız yasal görevleri yerine getirebileceğine nasıl güvence duyulabilir? Tabii olarak Ferit Paşa Kabinesi'nde bulunduklarından yüksek bilgilerinizle İtilaf devletlerinin hükümete verdiği bir notada gelebilecek yabancı isteklerine karşı hiçbir fikir ileri sürülmeden istenilenin kayıtsız şartsız yerine getirilmesi gereği hatırlatılmış ve buna zorlanmıştır. İstanbul'da toplanacak olan Milli Meclis'in locaları İngiliz subayları ve koridorlarının İtilaf devletlerinin polis ve jandarmalarıyla dolu olduğu görülürse öyle bir mecliste görüşme ve tartışmalar ne dereceye kadar serbest yapılabilir. Rumlar ve Ermeniler Parlamento önünde bütün meclis üyelerine karşı ve şurada burada milletvekillerinin kişiliklerine karşı gösteriş ve küçük düşürmelerde bulunurlarsa bunları kim ve nasıl durduracaktır? Bu gibi olayların olmayacağına dair hükümetin elinde ne gibi bir kanıt ve siyasal güvence vardır?

Sonuç; bu sorun hakkında gerek hükümetin ve gerek yüksek kişiliğinizin fikirleri üzerinde bütün heyeti merkeziyelerimizin fikir ve kararlarına başvurduk. Sonucunu hükümete sunacağız. Sonra yine hükümetin görüşünü alarak sorunu çözümlemeye çaba göstereceğiz.

Belge No: 1788

Hükümetin başarısını sağlamaya bütün varlığımızla çalışmakta olduğumuza ve bunun için her türlü kişisel özveriyi övünerek duraksamadan yerine getireceğimize güvenilmesini yüksek saygılarımızla bilgilerineze sunar ellerinizden öperiz. Efendim.

Heyeti Temsiliye Adına
Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: 2
Klasör No: 21
Dosya No: 1335/5
Fihrist No: 7, 7-1

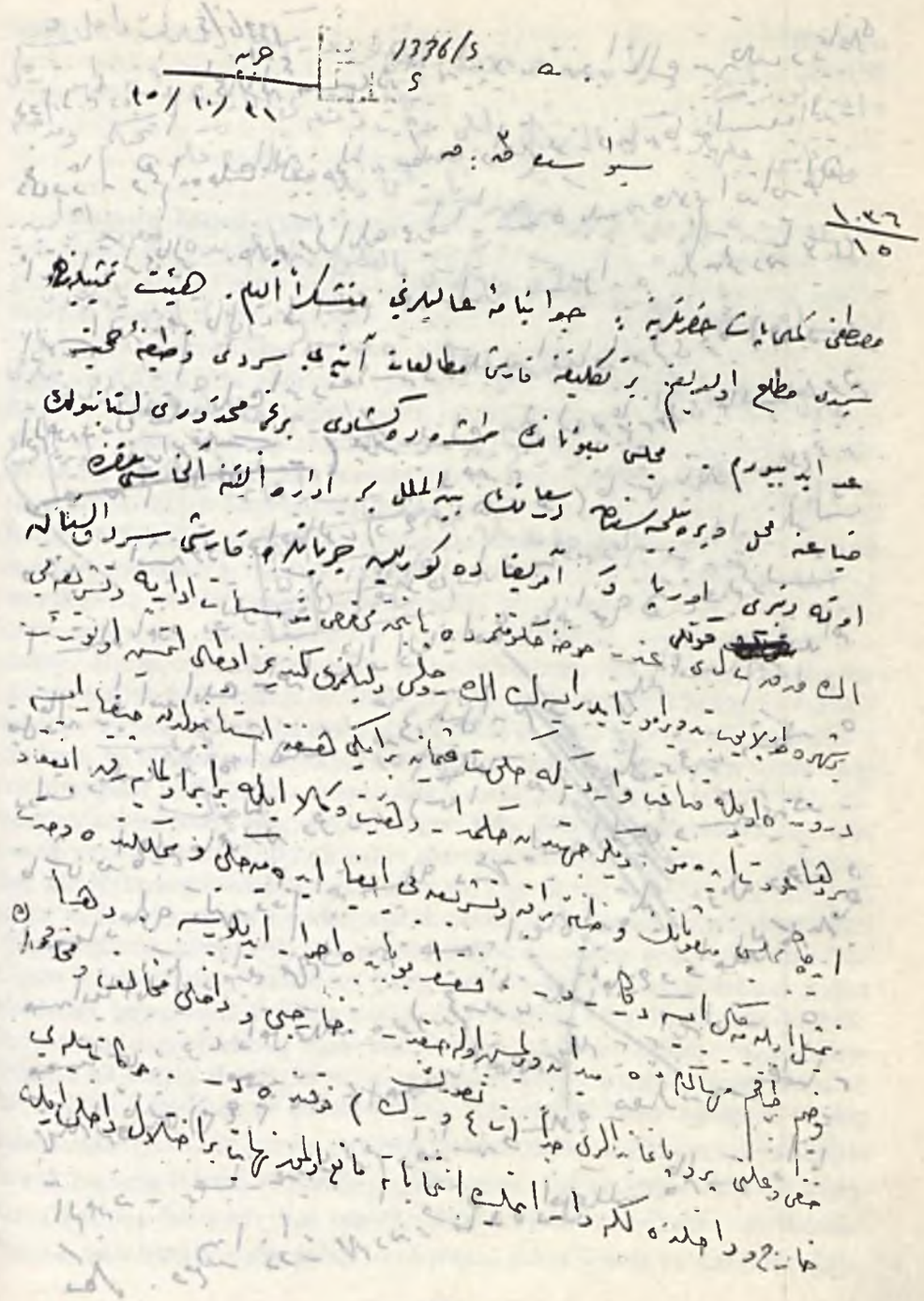

1336/5

دولت اداره سی کلاله سی دیه بیلیر که تزویر اتالک مسئله سی دیماغوژی
دکل دولت و حکومت ایچون جلب مالیه نه تطبیق واقع بوزنده قابه استعمالیدر.
انتخابات کری قالیر. حکومت مرکزیه محیط آتیسنده بلکه حکومت ایتدافه خاطر
اولوب ایتدیکم قابل (ت ا ب) مقدر کلنده تشکیل ایده بیلاحکومت دیه تاوس
اولمیه دول مختلفه نک امر و مقاصدنه بکه انقیاد ایتمکلری قوتا (جمعیت
قوی اولمقدر) بوکه بیلمک بیلمک بوینجه اولمق چالشاندیجه
و جمعیت
و تویه. اشته بوتون بو احتمالات (د ع ر ا ه ک ه د) فاشی یاکه سلاح قوته
استناد یاخود دولتلرینده کی اختلاف نظر و منافع دیا سوسیالیستلرک
قیل و قاله ریه امید ایتمک سوانه احتیاط اولمالیدر. انقره حاجز اعمال هیئت عامه کرک
دولت ذاتیه ده آهنت و حدی تشکیل ایدیلم و بو تشکیلات انسجام و اقتدار
فاشی قدر کامل حاصل بولنه وقوف، (س ا ب ه) محوینک بر قوت شکلنه
انعقاد حاله دکلدر دوام ایتمسیله دیه لیتیه اولدیغی و سیمدی قدر
حسابنا ایدلدکی و ضایع مرحله سی بیز جهتنه ایصال ایده بیلیر. بونلر وقوت و
جمعیتی بر قوت داخل مملکت ده بولونه جق معنوی ملت قاعده و داخلده کلیه
تشکیلاتده فاشی (د ع ر ا ه ک ه د) جمعیت اصلی تشکیلاتی برابر اولدقدن
آلمیورلر. برحیات جدیده کی لزوم و ضرورتنده و سلاح و قوتلرینه مطمئن
کلر. و مع هذا ذات عالیلرینه رضا ده داخل مملکت ده قالمسی ذاتا

اجتماع کونلرینه دراسنده علاوه بلزوم کوردیم که دشمنلرک داخلی و
خارجی فاشی جلبنده کی الفوتلی دلیلی حرکات واقعه سی اتمارک بداهت ظاهر بیتلری
احوال نشه اولدیغی ایچون مرتبه حیاتیه اتمامیله دیونلرک قلب تحکم و مراقبه
سیله تنظیمنی لازم دیلیم دیکری بالعکس دوام اوزره نفی ذاتیه
علوی کاهه / اولدیغنی اخطاریله ایاته چالشیلمق شونلرک نیاز دن
الزمه. اعماق قلبمده تشکیله شو ملاحظات حالصانه یه حیثیت حرمی و سلامتی
الله دیمه بویله حق دنا عیله حمله لرک مستناقام لوزلرنده دیدم و دیدم

A	1336/5
D	5-2
F	

" احمد نسیم "

مذاکره ۲۵/۱۱/۴

جلسه قاری

۲۵/۱۱

Belge No: 1789

1036/15 Harbiye
31.10.35

Sivas'ta K 3. K.

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine: Cevapname-i âlilerini müteşekkiren aldım. Heyet-i Temsiliyenin şimdi mutt'ali olduğum bir teklifine karşı mütalâat-ı atiyeyi serdı vazife-i hamiyet addediyorum. Meclis-i mebusanın taşrada küşadı birinci mahzuru İstanbul'un ziyaına mahal verebilmesinden Dersaadetin beynelminel bir idare altına alınması hakkında ötedenberi Avrupa ve Amerika'da görülen ceryanlara karşı serd olunan en kuvvetli özür havza-i hükümetimizde Pay-i tahta mahsus müssesat-ı idareye ve teşriiyeyi bir şehre toplayıp tedvir-i umur eder isek en ruhlu delilimizi kendimiz iptal etmiş oluruz. Derununda öyle kanaat vardır ki hükümet-i Osmaniye bir iki hafta İstanbul'dan çıkar ise bir daha avdet edemez. Diğer cihetten hükümdar ve heyet-i vükela ile beraber olmayarak inikad edecek meclis-i mebusanın vazife-i murakabe ve teşriiyeyi ifa edemeyeceği ve memlekette vahdet temsil eylemeyeceği ise derkârdır. Fakat bu babda ısrar ediliyorsa, daha vahim bir takım mehalike de meydan verilmiş olacaktır. Harici ve dahili muhalif ve muhasımların hafi ve aleni propagandaları cidden tasavvurun fevkindedir. Harekât-ı milliyeyi hariç ve dahilde lekedâr etmek, intihabata mani olmak nihayet bir ihtilâl-i dahili ile devletin inkisam ve inhalaline sebebiyet vermek için yapılan tezvirat en metin kalp ve dimağları dahi düçar-ı vehm edecek mahiyette bulunan teklif-i vâki yüzünden kabine istifa eder, intihabat geri kalır. Hülasa merkez ile muhit arasında yeniden alaim-i iftirak zahir olursa artık bizim kabil (.....) müttehit bir kitle teşkil edebileceğimizden me'yus olacak düvel-i muhtelifenin emir ve mukaseme de yeniden ittifak etmeleri kaviyyen kaviyülihtimaldir. Çünkü bilerek bilmeyerek bu gayeye doğru çalışanlar çok ve kavidir. İşte bütün bu ihtimalat-ı vahimeye karşı yalmz silah kuvvetine istinat yahut devletler beynindeki ihtilâf-ı nazar ve münafaa veya sosyalistlerin kılükaline rapt-ı ümit etmek muvafık-ı ihtiyat olamaz. Efkâr-ı acizanemce heyet-i aliyenizin devlet ve millet beyninde ahenk vahdeti temsil eden ve bir tehlike-i inkısam ve inkızara karşı fedakârlığa hazır bulunan, vakur, sakin mahviyetli bir kuvvet şeklinde inikad-ı sulha değin devam etmesiyle deruhte etmiş olduğu ve şimdiye kadar hüsnü ifa eylediği vazife-i muhimmeyi netice-i hasaneye isal edebilir. Böyle vakur ve hakşinas bir kuvvet dahil-i memlekette bulundukça mebusan-ı millet hariç ve dahilden gele-

bilecek tehlikelere karşı mahmidir. Zayıf bir ihtimal ve tehlikeyi beraberce göze alabilecek kadar bir cesaret-i medeniyeyi muhterem vatandaş ve silah ve refiklerinden mutmainnane bekler ve mahaza zevatı mühimmeden bir kısmının da dahili memlekette kalmasına zaten ihtiyaç görülmüş ve re'sen de ilaveye lüzum görürüm ki düşmanların dahil ve harice karşı aleyhinizdeki en kuvvetli delili harekât-ı vak'ayı ittihadın bidayet-i zuhurundaki ahvale teşbih olduğu için müttehimin-i sanadit ittihaz ile ve bunların fikiri tahakküm ve müdahalesiyle katiyyen alâkadar bulunmadığınızı bilâkis, vatan uğrunda nef-i zat etmiş ulvi mücahitler olduğunuzu efaliyle ispata çalışmanız şu nazik zamanlarda elzemdir.

Amak-i kalbimden teressüh eden şu mülahazat-ı halisanemin aynı hulus ve bitarafi ile derpiş buyurulacağı kanaati ile cümlenizin müştakane gözlerinizden öperim efendim.

"Ahmet İzzet" Harbiye Nazırı
Cemal

Açtım 2.11.35 Recep Zühtü

Müzakereye 2.11.35

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: 2

Klasör No: 21

Dosya No: 1335/5

Fihrist No: 5, 5-1, 5-2

1036/15 Harbiye
31.10.1919

Sivas'ta 3 ncü Kolordu Komutanlığı'na
Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine

Yüksek yanıtınızı teşekkürle aldım. Heyeti Temsiliye'nin şimdi öğrenmiş olduğum bir önerisine karşı aşağıdaki düşüncelerimi ileri sürmeyi onur görevi sayıyorum.

Meclisi Mebusan'ın hariçte açılmasının birinci sakıncası İstanbul'un elden çıkmasına yer verebilmesinden Dersaadet'in uluslararası bir idare altına alınması yolunda öteden beri Avrupa ve Amerika'da görülen akımlara karşı ileri sürülen en kuvvetli özür hükümetimizin idaresi altında bulunan bütün ülkelerde başkente ait idari ve kanun yapıcı kuruluşları bir kentte toplayıp işleri idare eder isek en esaslı kanıtımızı kendimiz yok etmiş oluruz. İçinde öyle inanış vardır ki Osmanlı Hükümeti bir iki hafta İstanbul'dan çıkar ise bir daha geri dönemez. Diğer taraftan padişah ve hükümet ile beraber olmayarak toplanacak parlementonun denetim ve kanun yapma görevini yerine getiremeyeceği ve yurtta birliği temsil edemeyeceği ise bellidir. Fakat bu konuda direnilirse daha çok korkulu bir takım tehlikelere de meydan verilmiş olacaktır. Dışta ve içte karşıt ve düşmanlarımızın gizli ve açık propagandaları düşünülenin üstündedir. Milli hareketleri dış ve içte lekelemek seçimlere mani olmak, nihayet hiç bir iç ayaklanma ile devletin parçalanma ve dağıtılmasına neden olmak yapılan yalan dolan, en sağlam kalp ve beyinleri yersiz korkulara düşürecek nitelikte bulunan bu öneri yüzünden kabine istifa eder. Seçimler geri kalır. Kısacası merkez ile çevre arasında yeniden ayrılma izlenimleri gözükürse artık bizim (...) birleşik bir topluluk oluşturulabileceğimizden umudu kesilen çeşitli devletlerin bölüşme, paylaşmada birleşmeleri bütün bu çok korkulu olasılıklara karşı yalnız silah kuvvetine dayanmak yahut devletler arasındaki görüş ayrılığı ve çıkarlarına veya sosyalistlerin dedikodularına umut bağlamak uygun tedbir olamaz. Benim düşünceme göre yüksek topluluğumuzun devlet ve ulus arasında uyum ve birliği oluşturan bir parçalanma ve yok olmaya karşı özveriye hazır bulunan ağırbaşlı, sakin, alçak gönüllü bir kuvvet biçiminde barışa kadar devam etmesiyle üstlenmiş olduğu ve şimdiye kadar iyi bir şekilde yapa gelmiş olduğu önemli görevi, iyi sonuca vardırılabilir. Böyle ağırbaşlı ve haktanır bir kuvvet yurt içinde bulunduk-

ça milletvekilleri dıştan ve içeriden gelebilecek tehlikelere karşı korunmuş olur. Zayıf bir olası ve tehlikeyi beraberce göze alacak kadar cesareti medeniyeyi sayın yurttaş ve silah arkadaşlarımdan gönül rahatlığı ile bekler bununla beraber önemli kişilerden bir kısmının yurt içinde kalması zaten gerekli görülmüş, başına eklemeyi uygun görürüm ki düşmanların yurt içi ve yurt dışında size karşı en kuvvetli kanıtı, ola gelen olayları birleşmenin daha başladığı zamanlara benzetmek olduğu için suçluların elebaşları ile birleşmiş ve onların etki ve karışmasıyla kesinlikle ilgili bulunmadığımızı, aksine yurt uğrunda kendini adamış yüksek yaradılışlı savaşçılar olduğumuzu eylemlerinizle kanıtlamaya çalışmanız şu nazik zamanlarda pek gereklidir.

Kalbimin derinliklerinden kopup gelen şu içten düşüncelerimin gönül temizliği ve yansız olarak göz önünde bulundurulacağı kanısıyla hepinizin istekle gözlerinden öperim efendim.

"Ahmet İzzet"

Milli Savunma Bakanı
Cemal

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: 2
Klasör No: 21
Dosya No: 1335/5
Fihrist No: 5, 5-1, 5-2

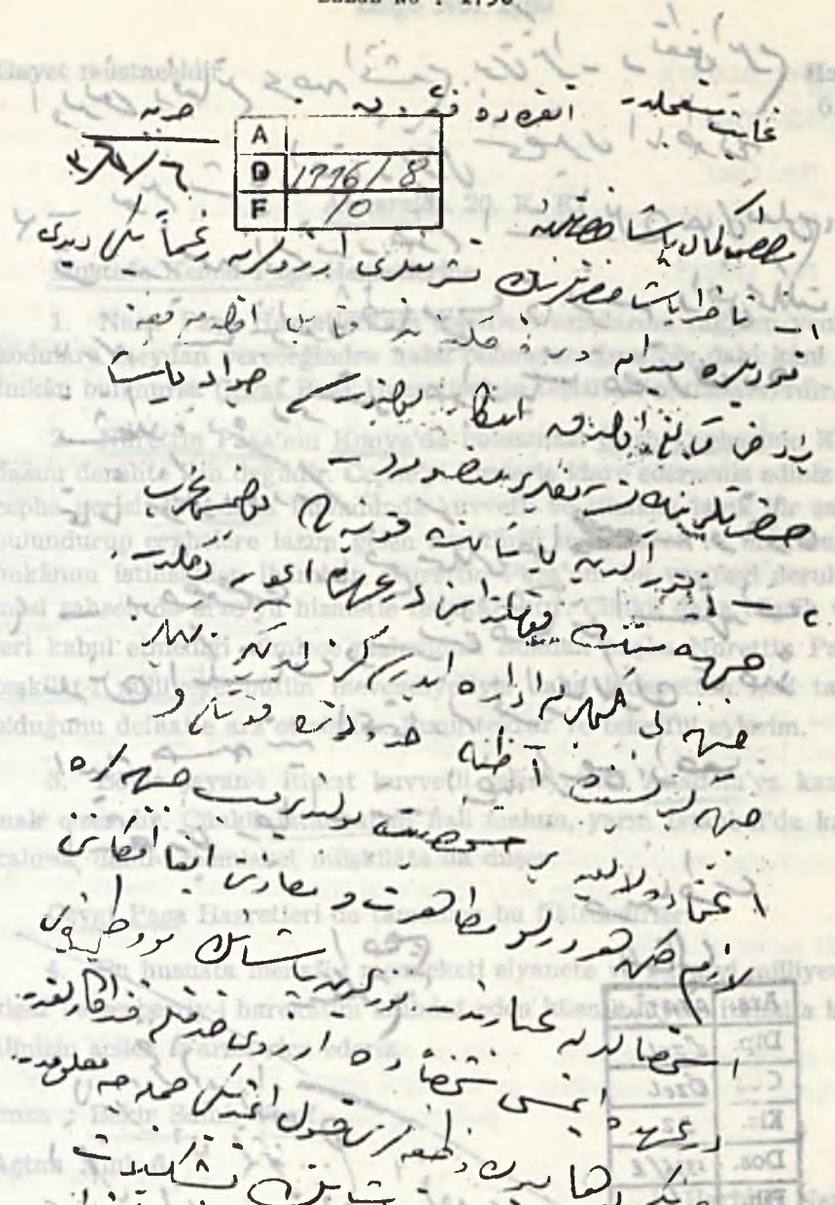

Belge No: 1790

Gayet müstaceldir

Harbiye
6.1.36

Ankara'da 20. K. K.

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine

1. Nazır Paşa Hazretleri'nin teşrifleri arzularına rağmen yeni dedikodulara meydan vereceğinden kabil olamayacağına biz dahi kâni olduk. İmkân bulunursa Cevat Paşa Hazretlerinin teşrifleri mutasavverdir.

2. Nurettin Paşa'nın Konya'da bulunması Garp Cephesinin Kumandasını deruhte için değildir. Cephe'yi kimlerle idare ederseniz ediniz yalnız cephe gerisinde Adana hududunda kuvvetli ve itimada layık bir şahsiyet bulundurup cephelere lazım gelen her türlü müzaharet ve muaveneti ifa imkânını istihsalden ibarettir. Nurettin Paşa'nın bu vazifeyi deruhte etmesi şahsen de arzu'yu hizmetle fedakârlıktır. Çünkü daha büyük vazifeleri kabul etmediği cümlece malumdur. Bundan başka Nurettin Paşa'nın teşkilât-ı milliyeye bütün mevcudiyetiyle daha bidayetten beri taraftar olduğunu defaatle arz etmiştim. Bunu tekrar ve tekeffül eylerim.

3. Böyle şayan-ı itimat kuvvetli şahsiyetleri Anadolu'ya kazandırmak elzemdir. Çünkü İstanbul'un hali malum, yarın İstanbul'da kapanıp kalırsa, dahil-i memleket müşkilâta da düşer.

Cevat Paşa Hazretleri de tamamen bu fikirdedirler.

4. Bu hususta menafi-i memleketi siyanete ve kuva-yi milliyenin inkişaf ve serbestiy-i harekâtını istihdaf eden hüsn-ü niyete itimatla karar-ı âlinizin acilen iş'arını rica ederiz.

İmza : Bekir Sami, Vasıf

Açtım Minh 6

Harbiye Nazırı
Cemal

Fahrettin Beyin hiçbir nokta-i nazardan Nurettin Paşa'dan aşağı kaldığı yoktur. Nuretin dahi bizim kıymetli ve mesaisine şahit olduğumuz bir zattır. Derhal Heyet-i Temsiliyeye teşrifleri.

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 22
Dosya No: 1336/8
Fihrist No: 10

Gayet ivedidir.

Harbiye
6 Ocak 1920

Ankara'da 20 nci Kolordu Komutanlığına

Sayın General Mustafa Kemal'e

1. Milli Savunma Bakanı'nın gelişleri, isteklerine rağmen yeni dedikodulara olanak vereceğinden, bunun oluşamayacağına biz bile inandık. Olanak bulunursa sayın General Cevat'ın gelmeleri düşünülmektedir.

2. General Nurettin in Konya'da bulunması Batı Cephesi'nin emir ve komutasını eline alması için değildir. Cepheyi kimlerle idare ederseniz ediniz yalnız cephe gerisinde Adana hududu'nda kuvvetli ve güvene layık bir kişi bulundurup cephelere gereken her türlü girişim ve yardımı yapma olanağı sağlamaktan ibarettir. General Nurettin'in Milli teşkilata bütün varlığı ile daha baştanberi yanlısı olduğunu defalarca sunmuştum. Bunu tekrar ediyor ve üstleniyorum.

3. Böyle güvenceli ve kuvvetli kişileri Anadolu'ya kazandırmak lazımdır. Çünkü İstanbul'un durumu bilinmekte, yarın İstanbul'da kapanıp kalırsa memleket güçlü bir varlığı kaybetmiş olur. Sayın General Cevat'da tümüyle bu düşüncededir.

4. Bu hususta memleket yararını korumaya ve milli kuvvetlerin genişlemesine ve özgür hareketlerini sağlayacak olan iyi niyet güvenine, yüksek kararınızın ivedilikle açıklanmasını rica ederiz.

İmza : Bekir Sami, Vasıf

Milli Savunma Bakanı
Cemal

Bay Fahrettin'in hiçbir görüş açısında general Nurettin'den aşağı kaldığı yoktur. Nurettin, bizim kıymetli ve çalışmasına tanık olduğumuz bir kişidir. Derhal temsili heyete gelmeleri.

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 22
Dosya No: 1336/8
Fihrist No: 10

BELGE NO : 1791

A	
D	1776/8
F	10-1

حديد ناظرى جلالياتك مفوضيته

٢٦/٧٦ ع.

بكر سالم، واصف بك افندلره. مصالحاتدن تمامًا
آشنا اولديغمز، نورالديه باشك حقنده كى فكرلر
زمانده بحثى مه. حميت و نجاتمنه اعتماد واردر.
نورالديه تعيين اولنمسى مناسبتيله وريلمك اولان
راكور بحث بر طرفى موقتدر. نورالديه باشك
رضاسى خصوصنده محتاج اولديغمز بر زمان
هيئت تحديدنده تشريع مساعيلرى ادامه
اتمك يه تشريف اولنمه حصول دخيلارنده
ايدرز. هيئت تحديدنده سمعيكم

١١ صباح/٨

Belge No: 1791

Şifre
Acele

Ankara
7.1.36

Harbiye Nazırı Cemal Paşa Hazretlerine

C. 6.1.36

Bekir Sami ve Vasıf Beyefendilere

Mütaleatınıza tamamen iştirak ederiz. Nurettin Paşa hakkındaki fikrimiz bizim de aynıdır. Hamiyet ve gayretine itimadımız vardır. Fahrettin Bey'in de malûmunuz olduğu veçhile müşarünileyh'ten değerce hiçbir farkı yoktur. Nurettin Paşa dahi kıymetli mesaisine muhtaç olduğumuz bir zattır. Heyet-i temsiliyemizle teşriki mesai eylemek üzere Ankara'ya teşrif eylemlerini son derece arzu eyleriz.

7 Minh
Kapadım

Bedri

Heyeti Temsiliye Namına
Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 22
Dosya No: 1336/8
Fihrist No: 10-1

Belge No: 1791

Şifre
İvedi

Ankara
7 Ocak 1920

Milli Savunma Bakanı Sayın General Cemal'e

C. 6 Ocak 1920

Bay Bekir Sami ve Vasıf'a

Düşüncelerinize tümüyle katılırız. General Nurettin hakkındaki düşüncemiz bizim de aynıdır. Milli onur ve çalışmalarına güvenimiz vardır. Bay Fahrettin'in de bilgimiz olduğu üzere sözü edilenden değerce hiçbir farkı yoktur. General Nurettin de değerli çalışmalarına muhtaç olduğumuz bir kişidir. Temsil Heyeti ile beraber çalışmak üzere Ankara'ya gelmelerini son derece isteriz.

Heyeti Temsiliye Adına
Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 22
Dosya No: 1336/8
Fihrist No: 10-1

BELGE NO : 1792

D 335/14
F 62-2

Belge No: 1792

Erzurum 25.1.36
Şifre

Erzurum Kâzım Karabekir Paşa Hazretlerine

C. İsmet Bey, en nazik ve mühim bir devreye girdiğimizi nazar-ı dikkate alarak bizi kıymettar mesaisinden müstefit etmek ve bu devrenin inkişafına kadar Heyet-i Temsiliye'de bulunmak üzere gelmiştir. Cümleten gözlerinizden öperiz.

Mustafa Kemal
M. K.

20. Kor. K.

25.1.36
Şükrü

25 Minh
Ruhi

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 16

Dosya No: 1335/37

Fihrist No: 62-2

Belge No: 1792

Erzurum
Şifre

25 Ocak 1920

Sayın General Kâzım Karabekir'e

C. Bay İsmet, en nazik ve önemli bir döneme girdiğimizi göz önüne alarak bizi verimli çalışmasından yararlandırmak ve bu dönemin gelişmesine kadar Heyeti Temsiliye'de bulunmak üzere gelmiştir. Topluca gözlerinizden öperiz.

20 nci Kor.

Mustafa Kemal
25 Ocak 1920
Şeref

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 16
Dosya No: 1335/37
Fihrist No: 62-2

BELGE NO . 1793

Belge No: 1793

Şifre halli
Müstacel ve zata mahsustur

Harbiye
5.2.36

Ankara'da 20. K. K.

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine:

Zatı devletleri hakkında sebkeden gayr-i kanuni muamelenin tshihine mütedair olan irade-i seniye suretini berveçh-i ati arz eyliyorum. Keyfiyetin matbuat-ı mahalliye ile ilân ve işaası şimdilik siyaset-i dahiliye nokta-i nazarından katiyen gayr-i muvafık olduğundan bir müddet için muhafaza-i mahremiyetine itina buyrulmasını hassaten rica ederim.

Mehmet Vahdettin

Suret

Üçüncü Ordu Müfettişliği'nden mazul ve askerlikten müstafi iken hiçbir divan-ı harbin hükmüne mukarın olmaksızın idareten tard ve hamil olduğu nişan ve madalyalar istirdat kılınmış olan Mustafa Kemal Paşa askerlikten müstafi ve fakat gayr-i matrut olup nişan ve madalyaları iade kılınmıştır.

İş bu irade-i seniyenin icrasına Harbiye Nazırı memurdur.
13 Cemaziyelevvel 1338

4 Şubat 1336
Sadrazam
Ali Rıza

Harbiye Nazırı
Cemal

6 minh.
Şemsettin

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 22
Dosya No: 1336/9
Fihrist No: 9-5

Belge No: 1793

Şifre çözümü
İvedi ve kişiye özel

Harbiye
5 Şubat 1920

Ankara'da 20 nci Kolordu Komutanlığına

Sayın General Mustafa Kemal'e

Sizin hakkınızda geçen kanunsuz işlemin düzeltilmesi için Padişah buyrultusu örneğini olduğu gibi aşağıya alınarak bildiriyorum. Bunun yerli basın tarafından açıklanarak yayınlanması iç siyasete uygun düşmediğinden bir süre için gizliliğine titizlik gösterilmesini özellikle rica ederim.

Mehmet Vahdettin

Benzeri

3 ncü Ordu müfettişliği görevinden alınan ve askerlikten istifa etmiş iken hiçbir mahkemenin kararına uymayan ve idari yönden askerlikten çıkarılan taşıdığı nişan ve madalyaları geri alınmış olan General Mustafa Kemal'in askerlikten istifası kabul edilmiş fakat çıkarılmadığı nedeniyle nişan ve madalyaları geri verilmiştir.

Bu buyrultu gereğinin yapılmasına Milli Savunma Bakanı görevlidir.

Milli Savunma Bakanı
Cemal

Başbakan
Ali Rıza

4 Şubat 1920

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 22
Dosya No: 1336/9
Fihrist No: 9-5

BELGE NO : 1794

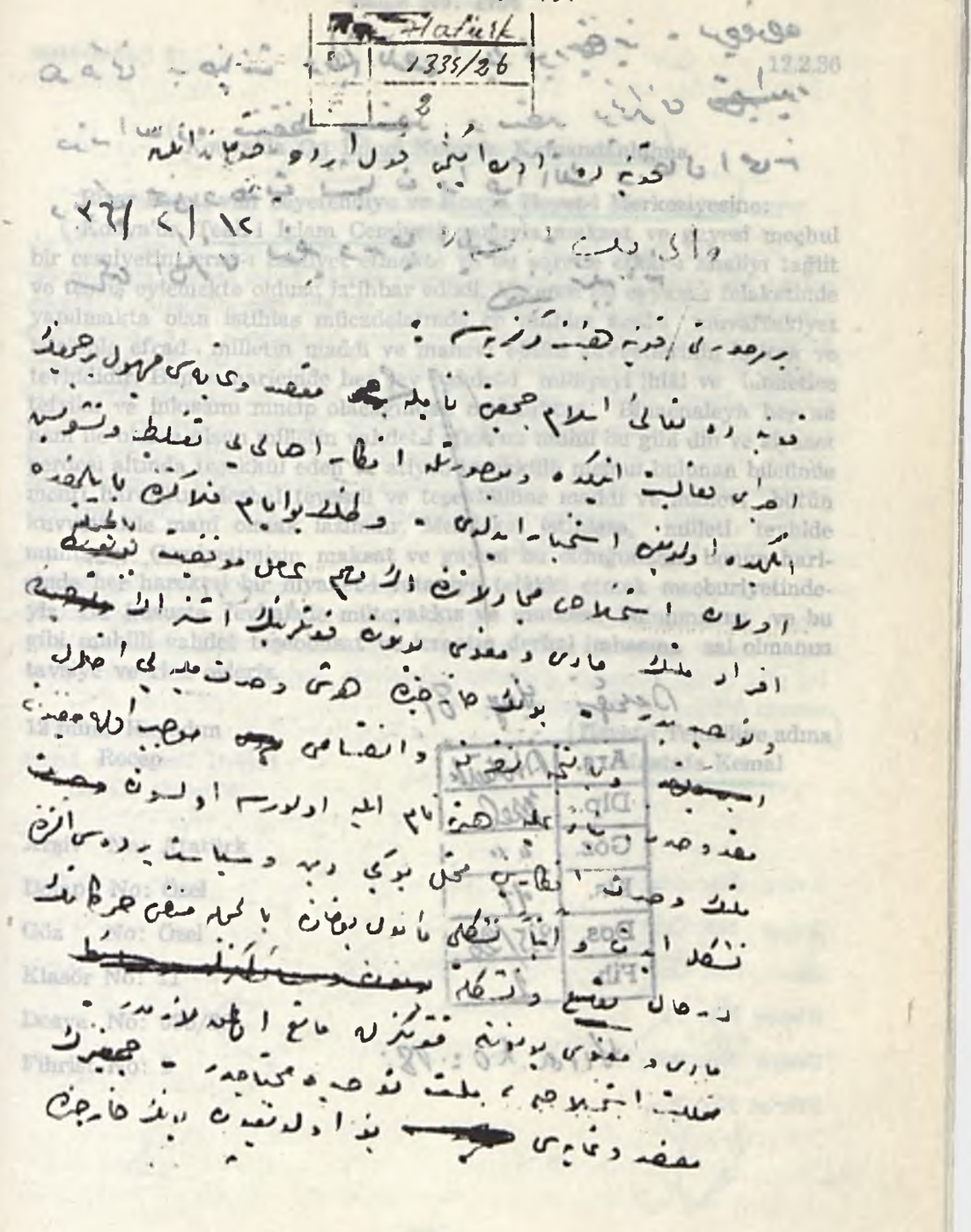

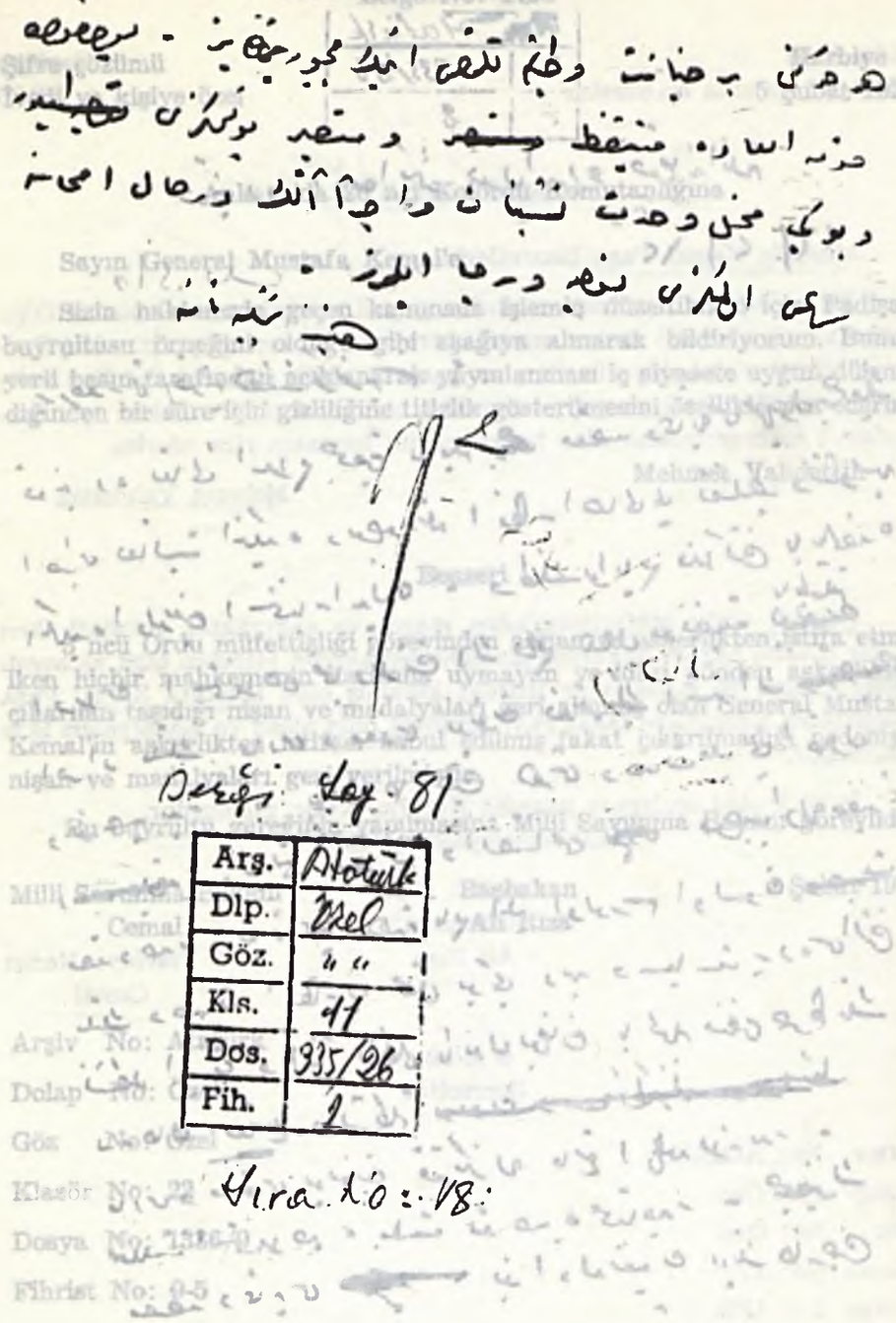

Arş.	Atatürk
Dlp.	Özel
Göz.	" "
Kls.	11
Dos.	935/26
Fih.	2

Belge No: 1794

12.2.36

Konya'da On İkinci Kolordu Kumandanlığına

Birer sureti vali beyefendiye ve Konya Heyet-i Merkeziyesine:

Konya'da Teali-i İslam Cemiyeti namıyla maksat ve gayesi meçhul bir cemiyetin icray-ı faaliyet etmekte ve bu suretle efkâr-ı ahaliyi tağlit ve teşviş eylemekte olduzu istihbar edildi. Vatanın bu eyyam-ı felaketinde yapılmakta olan istihlas mücadelatında en mühim amil-i muvaffakiyet bilcümle efrad-ı milletin maddi ve manevi bütün kuvvetlerinin iştirak ve tevhididir. Bunun haricinde her şey vahdet-i milliyeyi ihlâl ve binnetice tefrika ve inkısamı mucip olacağından makduhtur. Binaenaleyh her ne nam ile olursa olsun milletin vahdet-i efkârını muhil bu gibi din ve siyaset perdesi altında teşekkül eden ve atiyen teşekkülü memul bulunan bilcümle menfi harekâtın derhal tevessü ve teşekkülüne maddi ve manevi bütün kuvvetinizle mani olmak lazımdır. Memleket istihlasa, milleti tevhide muhtaçtır. Cemiyetimizin maksat ve gayesi bu olduğundan, bunun haricinde her hareketi bir hiyanet-i vataniye telâkki etmek mecburiyetindeyiz. Bu hususta fevkalade müteyakkız ve mutassır bulunmanızı ve bu gibi muhilli vahdet teşebbüsat ve icraatın derhal imhasına sal olmanızı tavsiye ve rica eyleriz.

12 minh. Kapadım
Recep

Heyet-i Temsiliye adına
Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 11

Dosya No: 935/26

Fihrist No: 2

Belge No: 1794

12 Şubat 1920

Konya'da 12 nci Kolordu Komutanlığına

Bir benzeri Vali Beyefendiye ve Konya Heyeti Merkeziyesine:

Konya'da Tealii İslam Cemiyeti adıyla istediği şey ve amacı belli olmayan bir topluluğun çalışma yapmakta olduğu ve bu suretle ahalinin düşüncesini yanıtlamada ve karıştırmakta olduğu öğrenilmiştir. Vatanın bahtsız gününde yapılmakta olan kurtulma çabalarında en mühim başarı toptan millet fertlerinin varlık ve ruhuyla bütün kuvvetlerinin birleştirilmesidir. Bunun dışında her şey milli birliği bozar ve sonunda ayrılma ve parçalanmaya neden olacağından beğenilmez. Bundan dolayı her ne ad ile olursa olsun milletin birlik ve düşüncesini bozan bu gibi din ve siyaset perdesi altında kurulan, ileride kurulması umulan bütün olumsuz hareketlerin derhal genişleme ve kurulmasına varlık ve ruhi bütün kuvvetinizle karşı koymak lazımdır.

Memleket kurtarılmaya, millet birleşmeye muhtaçtır. Topluluğumuzun amacı bu olduğundan bunun dışındaki her eylemi bir vatan haini olarak kabul etmek zorundayız. Bu yolda çok uyanıklık ve titizlik göstermenizi ve bu gibi birliği bozmaya yeltenen eylemlerin derhal yok edilmesine çalışmanızı öğütler ve rica ederiz.

Heyeti Temsiliye Adına
Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 11
Dosya No: 935/26
Fihrist No: 2

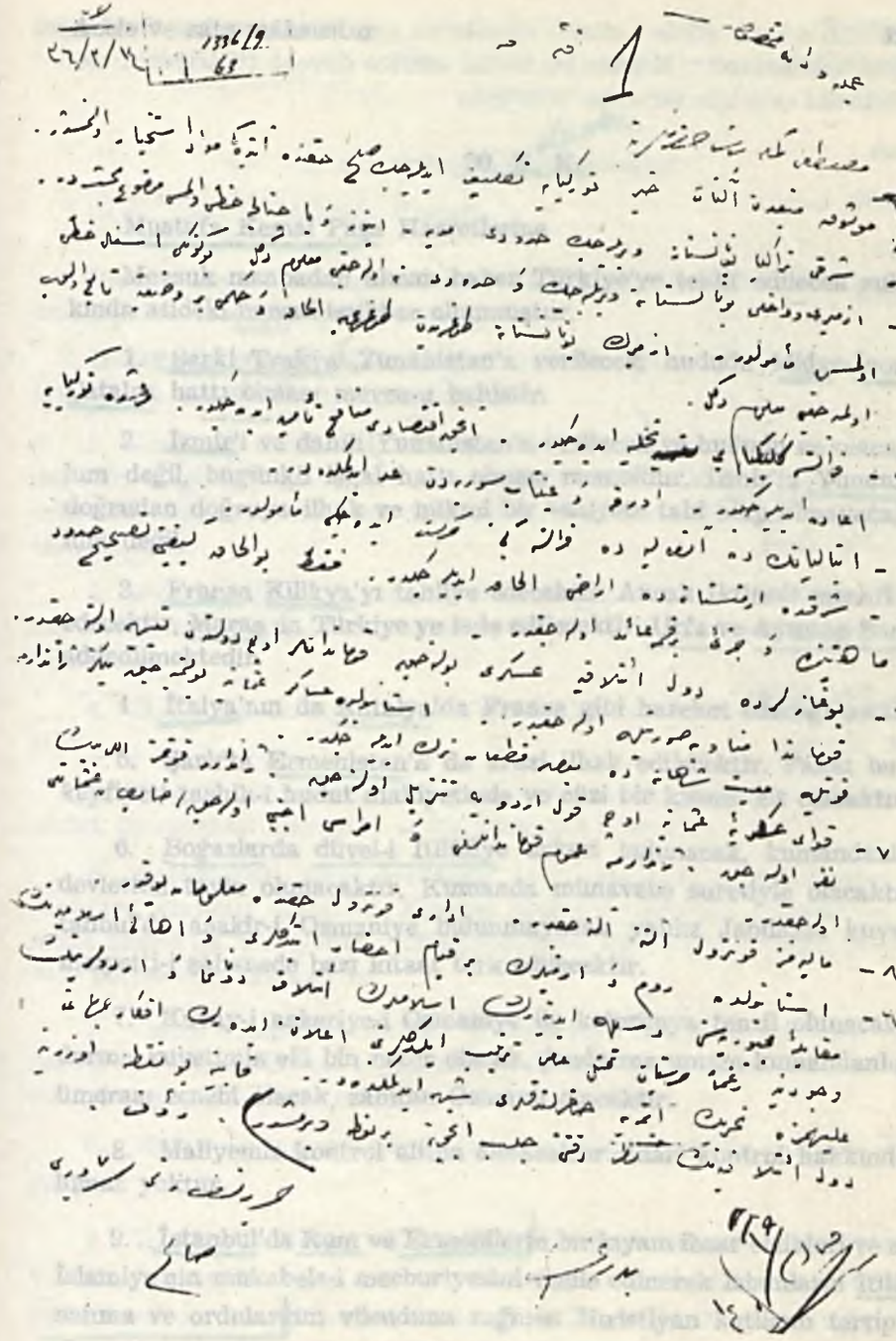

Belge No: 1795

Acele ve zata mahsustur Harbiye
14.3.36

20. K. K.

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine

Mevsuk menbadan alınan haber Türkiye'ye teklif edilecek sulh hakkında atideki mevad istihbar olunmuştur.

1. Şarki Trakya Yunanistan'a verilecek, hududu Midye-İnoz veya Çatalca hattı olması mevzu-u bahistir.

2. İzmir'i ve dahili Yunanistan'a verilecek ve hududu ne olacağı malum değil, bugünkü işgal hattı olması memuldur. İzmir'in Yunanistan'a doğrudan doğruya ilhak ve hükmi bir vaziyete tabi olup olmayacağı malum değil.

3. Fransa Kilikya'yı tahliye edecektir. Ancak İktisadi menafi temin edecektir. Maraş da Türkiye ye iade edilecektir. Urfa ve Ayıntap Suriye'de addedilmektedir.

4. İtalya'nın da Antalya'da Fransa gibi hareket edeceği memuldür.

5. Şark'ta Ermenistan'a da arazi ilhak edilecektir. Fakat bu ilhak keyfiyeti tashih-i hudut mahiyetinde ve cüzi bir kısıma ait olacaktır.

6. Boğazlarda düvel-i İtilâfiye askeri bulunacak, kumandanlar üç devletten tayin olunacaktır. Kumanda münavebe suretiyle olacaktır. İstanbul'da asakir-i Osmaniye bulunmayacak yalnız Jandama kuvvetiyle maiyetti-i şahanede bazı kıtaat terk edilecektir.

7. Kuvay-i askeriye-i Osmaniye üç kolorduya tenzil olunacak, jandarma kuvetimiz elli bin nefer olacak, jandarma umum kumandanlığı ve ümerası ecnebi olacak, zabitan Osmanlı olacaktır.

8. Maliyemiz kontrol altına alınacaktır. İdari kontrol hakkında malûmat yoktur.

9. İstanbul'da Rum ve Ermenilerin bir kıyam ihzar ettikleri ve ahali-i İslamiye'nin mukabele-i mecburiyesini vesile edinerek İslamların İtilâf donanma ve ordularının vücuduna rağmen Hıristiyan katliamı tertip eyle-

diklerini ilân ederek efkâr-ı cihanı aleyhimize tahrik etmeye hazırlandıkları şüphe edilmektedir. Kabine bu nokta üzerine düvel-i İtilâfiyenin nazar-ı dikkatini celp için bir nota vermiştir.

Kapadım

saat 09.00

14 minh

Bedri

Rauf

Harbiye Nezareti Seryaveri

Salih

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 22

Dosya No: 1336/9

Fihrist No: 63

İvedi ve kişiye özeldir.

Harbiye
14 Mart 1920

20 nci Kolordu Komutanlığına

Sayın General Mustafa Kemal'e

İnanılır kaynaktan alınan haber; Türkiye'ye sunulacak barış hakkında aşağıdaki maddeler haber alınmıştır.

1. Doğu Trakya Yunanistan'a verilecek. Sınırı Midye-Enez ve Çatalca hattı olması söz konusudur.

2. İzmir ve dahili Yunanistan'a verilecek ve sınırı ne olacağı belli değildir. Bugünkü işgal hattı olması düşünülebilir. İzmir'in Yunanistan'a doğrudan doğruya eklenmesi ve yasal bir duruma bağlı olup olmayacağı belli değildir.

3. Fransa Kilikya'yı boşaltacaktır. Ancak ekonomi kârı sağlayacaktır. Maraş da Türkiye'ye geri verilecektir. Urfa ve Ayıntap Suriye'den sayılacaktır.

4. İtalya'nın da Antalya'da Fransa gibi hareket edeceği düşünülebilir.

5. Doğu'da Ermenistan'a toprak eklenecektir. Fakat bu ekleme işi hudut düzenlemesi amacında az bir kısma ait olacaktır.

6. Boğazlar'da itilâf devletleri askeri bulunacak, komutanlar üç devletten atanmış olacaktır. Komuta sırasıyla olacaktır. İstanbul'da Osmanlı askeri bulunmayacak, yalnız jandarma kuvvetiyle padişah yanında bazı birlikler bırakılacaktır.

7. Osmanlı askeri kuvvetleri üç kolorduya indirilmiş olunacak, jandarma kuvetimiz elli bin er olacak, jandarma Genel Komutanlığı ve üst subayları ecnebi olacak subaylar Osmanlı olacaktır.

8. Maliyemiz kontrol altına alınacaktır. İdari kontrol hakkında bilgi yoktur.

9. İstanbul'da Rum ve Ermenilerin bir ayaklanmaya hazırlandıkları ve İslam ahalisinin karşı koymak mecburiyeti vesile edilerek İslamların İtilâf donanma ve ordularının vücuduna rağmen Hıristiyan soykırımı dü-

zenlediklerini ilân ederek dünya kamuoyunu aleyhimize kışkırtmaya hazırlandıklarından kuşku duyulmaktadır. Kabine bu nokta üzerine İtilâf devletlerinin dikkatini çekmek için nota vermiştir.

Rauf
Milli Savunma Emir Subayı
Salih

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 22

Dosya No: 1336/9

Fihrist No: 63

Belge No: 1796

Numara 27
Teşrik-i mesai hakkında

Umum Vali ve Kumandanlara yazılan
Tamim

1. Meclis-i Mebusan dahi dahil olduğu halde Babı-ı âli ve bilcümle devair-i hükümetle beraber İstanbul, İngilizler tarafından cebren ve resmen işgal edilmiştir. Telgrafhaneler dahi işgal altında bulunduğundan dolayı, ne Makam-ı Hilâfet ve Saltanata, ne de sair makamat-ı resmiyeye maruzatta bulunmak imkânı kalmamıştır. Bu şeraite nazaran Anadolu Dersaadetle ve makamat-ı resmiye ile muharebeden mahrum kalmış oluyor. Ve muhabere teşebbüsü doğrudan doğruya düşmanları karşımıza çıkarmakta olduğundan dolayı da gayri caizdir.

2. Vaziyet-i hazıranın icabatına ve tahaddüs edecek ahval ve vekayie göre milletçe müttehiden ittihaz-ı zaruri olan tedabirin temini için bilumum vilâyat-ı Osmaniye'de rüesa-yı memurin-i mülkiye ve askeriyenin heyet-i temsiliye ile muhafaza-i irtibat buyurmaları ricasını bir vazife-i vataniye addederiz. Heyet-i merkeziyelerimizde bittabi memurin-i mülkiye ve askeriye ile teşrik-i mesai ederek vazife-i milliye ve vicdaniyelerini ifaya müsaraat edeceklerdir.

3. İstanbul'daki hal-i fevkalade Anadolu'da kavanin-i Osmaniye'nin meriyetini haleldar edemeyeceğinden ve her ne şekilde olursa olsun ittihaz olunacak tedabirde Millet-i Osmaniye'nin kabiliyet-i medeniyesi bilhassa şayan-ı dikkat bulunduğundan kanun haricinde hiçbir muamele icra olunmaması ve bilumum vezaif-i mahalliyede esasat-ı kanuniyeye her zamandan ziyade itinakâr davranılması menafi-i hayatiyemiz iktizasındandır.

4. İş bu telgrafın vusulünün hemen iş'arı bilhassa rica olunur.

Yazıldı H.

17.3.36

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: 2
Klasör No: 26
Dosya No: 336/20-A
Fihrist No: 9-3

Belge No: 1796

Numara 27
İşbirliği hakkında

Bütün Valilere ve Komutanlara Yazılan Genelge

1. Büyük Millet Meclisi'nde dahil olduğu halde Babıali ve bütün hükümet daireleriyle beraber İstanbul İngilizler tarafından zorla ve resmi olarak ele geçirilmiştir. Telgrafhaneler de işgal altında bulunduğundan ötürü ne Makamı Hilâfet ve Saltanata, ne de diğer resmi makamlara istekte bulunmak olanağı kalmamıştır. Bu koşullar altında Anadolu; İstanbul ve resmi makamlar ile haberleşmeden yoksun kalmış oluyor. Haberleşme gayreti doğrudan doğruya düşmanlarımızı karşımıza çıkarmakta olduğundan ötürü uygun değildir.

2. İçinde bulunduğumuz durumun gereklerine ve meydana çıkacak hal ve olaylara göre milletçe birlikte alınması zorunlu olan önlemlerin sağlanması için bütün Osmanlı İllerinde ileri gelen mülki ve askeri memurların Heyeti Temsiliye ile bağlantılarını korumaları dileğini ulusal bir ödev sayarız. Heyeti Merkeziye memurini mülkiye ve askeriye ile işbirliği ederek vicdanı ödevlerini yerine getirmekte acele edeceklerdir.

3. İstanbul'daki olağanüstü hal Anadolu'da Osmanlı yasalarının yürürlüğünü bozmayacağından ve her ne biçimde olursa olsun alınacak önlemlerde Türk Ulusu'nun uygarlık ve yetenekleri özellikle gözönünde tutularak yasa dışı hiçbir işlem yapılmaması ve bütün yerel işlemlerde yasa esaslarına her zamandan ziyade dikkatli davranılması hayati yararlarımız gereğidir.

4. İş bu telgrafın alındığının hemen bildirilmesi özellikle rica olunur.

Yazıldı/17.3.1920
H.

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: 2
Klasör No: 26
Dosya No: 336/20-A
Fihrist No: 9-3

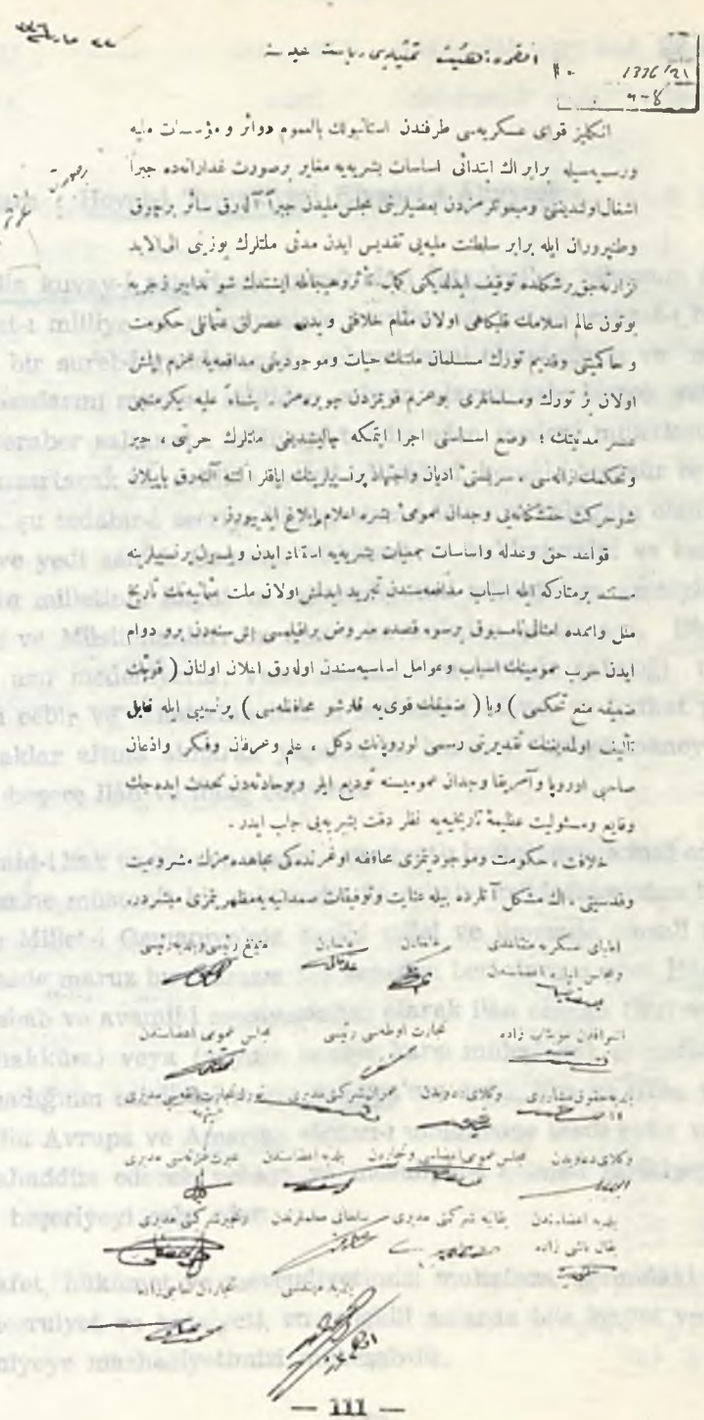

Belge No: 1797

22 Mart 336

Ankara : Heyet-i Temsiliyesi Riyaset-i Âliyyesine

İngiliz kuvay-i askeriyesi tarafından İstanbul'un bilumum devair ve müessesat-ı milliye ve resmiyesiyle beraber en iptidai esasat-ı beşeriyeye mugayir bir suret-i gaddaranede cebren işgal olunduğunu ve mebuslarımızdan bazılarını meclis-i milliden cebren alarak sair birçok vatanperveran ile beraber saltanat-ı milliyeyi takdis eden medeni milletlerin yüzünü ilelebet kızartacak bir şekilde tevkif edildiğini, kemâl-i teessür ve heyecanla işittik, şu tedabir-i zecriye bütün alem-i İslamın kalpgâhı olan makam-ı hilafeti ve yedi asırlık Osmanlı hükümet ve hakimiyetini ve kadim Türk Müslüman milletinin hayat ve mevcudiyetini müdafaaya azmeylemiş olan biz Türk ve Müslümanları bu azm-i kavimizden çeviremez. Binaenaleyh yirminci asır medeniyetin; vaz-ı esasını icra etmeğe çalıştığı milletlerin hürriyeti cebir ve tahakküm izalesi serbesti-i edyan ve içtihat prensiplerinin ayaklar altına alınarak yapılan şu hareketi hakşikenâneyi vicdan-ı umumi-i beşere ilân ve iblağ ediyoruz.

Kavaid-i hak ve adle ve esasat-ı cemiyat-ı beşeriyeye istinat eden Vilson prensiplerine müstenit bir mütareke ile esbab-ı müdafaasından tecrit edilmiş olan Millet-i Osmaniye'nin tarihi milel ve ümemde emsali namesbuk bir suikasde maruz bırakılması beş seneden beri devam eden Harb-i Umumi'nin esbab ve avamil-i esasiyesinden olarak ilân olunan (kuvvetin zayıfa meni tahakküm) veya (zayıfın kaviye karşı muhafaza) prensibi ile kabili telif olmadığının takdirini resmi Avrupa'nın değil, ilim ve irfan ve fikir ve izan sahibi Avrupa ve Amerika vicdan-ı umumisine tevdi eyler ve bu hadiseden tahaddüs edecek vekayı ve mesuliyet-i azime-i tarihiyeye nazar-ı dikkat-i beşeriyeyi celp eder.

Hilafet, hükümet ve mevcudiyetimizi muhafaza uğrundaki mücahidimizin meşruiyet ve kutsiyeti, en müşkül anlarda bile inayet ve tevfikat-ı samadaniyeye mazhariyetimizi mübeşşirdir.

Etibba-yı Askeriye Mütekaidi ve Meclis-i İdare Azasından
Yusuf Ziya

Ulemadan
İmza

Ulemadan
Ali Kemal

Miting Reisi ve Belediye Reisi
İmza Vehbi

Eşraftan Muytapzade
İmza Rifat

Ticaret Odası Reisi
İmza Mehmet Zeki

Meclis-i Umumi Azasından
İmza

Belediye Hukuk Müşaviri
İmza

Vükelâyı Daviden
Refik

Umran Şirketi Müdürü
İmza

Türk Ticaret Bankası Müdürü
İmza

Vükelâ-yı Daviden
İmza Eyyup Sabri

Meclis-i Umum Azası ve Tüccardan
Yusuf Ziya

Belediye Azasından
Mehmet Sait

İbret Gazetesi Müdürü
İmza

Belediye Azasından
Bakkalbaşızade
İmza Şemsettin

Bakkaliye Şirketi Müdürü
Mustafa

Sultaniye Muallimlerinden
İmza Arif

Rencber Şirketi Müdürü
Ahmet Hıfzı

Belediye Mühendisi
Ethem İzzet

Tüccardan Hacızade
Mehmet Ali

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 27
Dosya No: 336-21
Fihrist No: 4-8

22 Mart 1920

Ankara: Heyeti Temsiliyesi Yüce Başkanlığına

İngiliz Silahlı Kuvvetleri tarafından, İstanbul'un bütün milli ve resmi kurum ve kuruluşlarıyla beraber en ilkel insanlık kurallarına aykırı acımasız bir biçimde zorla işgal olunduğunu, Millet Vekillerimizden bazılarını, Milli Meclis'den zorla alarak diğer birçok vatanseverlerle beraber Milli saltanatı kutsayan uygar milletlerin yüzünü sonsuza kadar kızartacak bir biçimde tutuklandığını, büyük bir üzüntü ve heyecanla işittik. Şu zorba önlemler bütün İslam Alemi'nin canevi olan Hilafet Makamı-nı ve yedi yüz yıllık Osmanlı Hükümet ve egemenliğini ve eski tarihi Türk Müslüman milletinin yasa ve varlığını savunmaya azmeylemiş olan biz Türk ve Müslümanları, bu güçlü kararımızdan çeviremez. Bundan dolayı XX. yüzyıl uygarlığının; temelini atmaya çalıştığı milletlerin hürriyetini, zor ve zorbalığın giderilmesi, dinlerin serbest bırakılması ve özel ilkelerinin ayaklar altına alınarak şu haksız hareketi tüm insanlığın vicdanına açıklıyor ve sunuyoruz.

Hak ve adalet kurallarına ve insanlık topluluğunun esaslarına dayanan Vilson Prensipler'ine dayalı bir Mütareke ile savunma nedenlerinden soyutlanmış olan Osmanlı Milleti'nin genel ve milletler tarihinde benzeri görülmemiş bir suikaste uğratılmış bırakılması beş yıldanberi süren Harbi Umumi (Birinci Dünya Savaşı)'nın nedenleri ve temel etkenleri olarak ilan olunan (kuvvetin zayıfa zorbalık etmesinin önüne geçilmesi) veya (zayıfın güçlüye karşı korunması) ilkesi ile uzlaşamaz olduğunun değerlendirilmesini resmi Avrupa'nın değil bilim ve seziş ve düşünce ve anlayış sahibi Avrupa ve Amerika kamu vicdanına bırakır ve bu olaydan gelecek olaylar ve büyük tarihsel sorumluluğa insanlığın dikkat nazarını çeker.

Hilafet, hükümet ve varlığımızı koruma uğrundaki savaşımızın doğruluğu ve kutsallığı, en zor anlarda bile Allahın lütfuna ve güçlü yardımına erişeceğimizi müjdelemektedir.

Belge No: 1797

Emekli Askeri Doktorlardan
ve yönetim kurulu üyelerinden

Yusuf Ziya

Ulemadan
Ali Kemal

Eşraf (ileri gelen) tan

Muytapzade

İmza Refik

Genel Kurul Üyelerinden

Nimet Hilmi

Dava Vekillerinden

Refik

Türk Ticaret Bankası Müdürü

İmza

Genel Kurul Üyesi ve Tüccardan

Yusuf Ziya

İbret Gazetesi Müdürü

İmza

Bakkaliye Şirketi Müdürü

Mustafa

İşçi Şirketi Müdürü

Ahmet Hıfzı

Arşic No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 27
Dosya No: 336/21
Fihrist No: 4-8

Ulema (Bilgin) dan
İmza

Miting Başkanı ve Belediye Başkanı

Vehbi

Ticaret Odası Başkanı

İmza

Mehmet Zeki

Belediye Hukuk Danışmanı

İmza

Umran Şirketi Müdürü

İmza

Dava Vekillerinden

Eyüp Sabri

Belediye Üyesi

Mehmet Sait

Belediye Üyelerinden

Bakkalbaşızade

Şemsettin

Lise Öğretmenlerinden

İmza Arif

Belediye Mühendisi

Ethem İzzet

Tüccardan Hacızade

Mehmet Ali

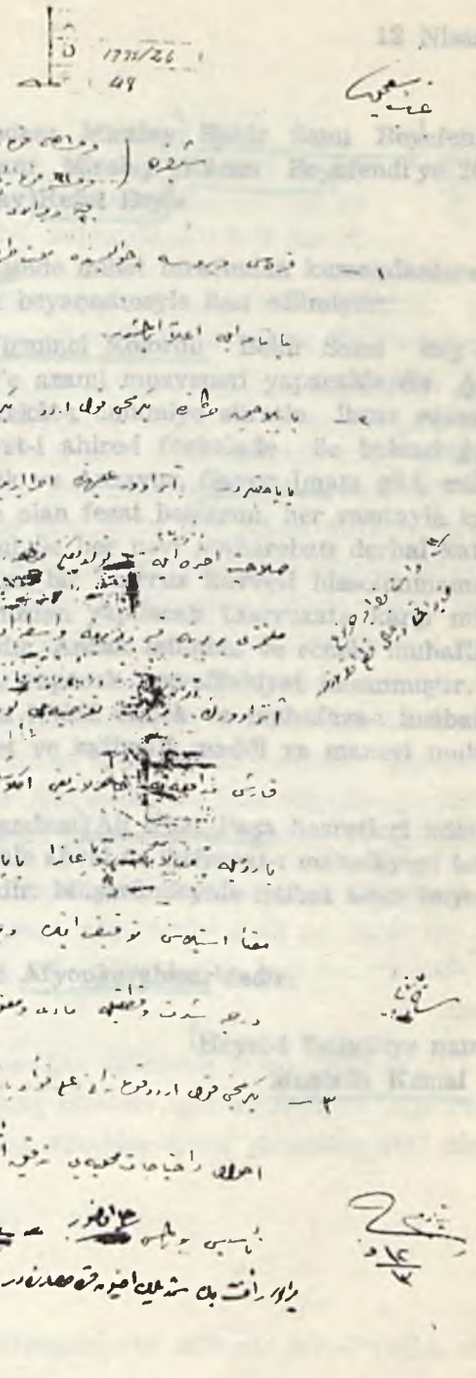

Belge No: 1798

Gayet müsteceldir 12 Nisan 36

Şifre Fırka 56 Kumandanı Miralay Bekir Sami Beyefendi'ye
Fırka 61 Kumandanı Miralay Kâzım Beyefendi'ye 20 nci
Kolordu ve Miralay Refet Bey'e

1. Karesi ve Bursa havalisinde millet tarafından kumandanlara verilen selahiyet-i fevkalade, açık beyannameyle ilan edilmiştir.

2. Yapılacak harekâtta Yirminci Kolordu Bekir Sami Bey'e ve Miralay Refet Bey, Kâzım Bey'e azami muaveneti yapacaklardır. Anzavur aleyhinde icra edilecek harekât-ı umumiye süratle ihzar edilmekle beraber haiz olduğunuz selahiyet-i ahire-i fevkalade ile bulunduğunuz mıntıkada her şeye hâkim olmak ve Anzavur, Gavur İmam gibi, milletimizi birbirine kırdırmaya vasıta olan fesat başlarını, her vasıtayla imhaya teşebbüs eylemek ve İstanbul ile her nevi muharebatı derhal kat etmek lazımdır. Anzavur'un mühim bir taarruz kuvveti hissolunmamakta ve bilakis bugün bizim tarafımızdan yapılacak taarruzata karşı müdafaaya hazırlandığı anlaşılmaktadır. Ancak İstanbul ve ecnebi muhafilinin yardımıyla faâlane propaganda yaparak muvaffakiyet kazanmıştır. Binaenaleyh ilk iş manen istilasını tevkif etmek ve muhafaza-ı inzibat ve maneviyet için son derece şiddet ve katiyetle maddi ve manevi mukabil faaliyete geçmektir.

3. Yirminci Kolordu Kumandanı Ali Fuat Paşa hazretleri miktar-ı kâfi süvari kuvvetiyle ve ilk trenle ahval ve ihtiyacat-ı mahalliyeyi tetkik için Bilecik'e hareket edeceklerdir. Müşarünileyhle irtibat tesis buyurulması rica olunur.

Miralay Refet Bey şimdilik Afyonkarahisar'dadır.

Yazdım 13 minh
Kapadım/Minh 12/13

Heyet-i Temsiliye namına
Mustafa Kemal

Arşiv No: Atatürk
Dolap No: Özel
Göz No: Özel
Klasör No: 11
Dosya No: 335/26
Fihrist No: 48

Çok ivedi 12 Nisan 1920
Şifre

56 nci Tümen Komutanı Albay Bekir Sami'ye
51 nci Tümen Komutanı Albay Kazım'a
20 nci Kolordu Komutanı Albay Refet'e

1. Balıkesir ve Bursa yöresinde millet tarafından Komutanlara verilen olağanüstü yetki açık bildirge ile yayımlanmıştır.

2. Yapılacak harekâtta 20 nci Kolordu Bay Bekir Sami'ye ve Albay Refet, Bay Kazım'a en büyük yardımı yapacaklardır. Anzavur üzerine yapılacak genel harekâta hızlı hazırlanmakla beraber sahip olduğumuz son olağanüstü yetki ile bulunduğunuz bölgede her şeye hakim olmak ve Anzavur, Gavur İmam gibi milletimizi birbirine kırdırmaya aracı olan, karışıklık çıkaranların başlarını her araç ile yok etmeye girişmek ve İstanbul ile her türlü konuşmaları kesmek lazımdır. Anzavurun gerekli bir saldırı kuvveti bulunmamakta ve aksine bugün bizim tarafımızdan yapılacak saldırılara karşı savunmaya hazırlandığı anlaşılmaktadır. Ancak İstanbul ve yabancıların yardımıyla etkin propaganda yaparak başarı kazanmıştır. [Bundan dolayı ilk iş moral yaygınlığını durdurmak ve yüreklilikle genel güvenliği korumak için son derece sertlik ve kesinlikle elle tutulan ve gözle görülen ve ruhi karşı saldırıya geçmektir.]

3. 20 nci Kolordu Komutanı sayın General Ali Fuat yeterince süvari kuvvetiyle ve ilk trenle oluşan durum ve yerel gerekliliği incelemek için Bilecik'e hareket edeceklerdir. Adı geçenle bağlantı kurulması rica olunur.

[Bu nedenle, genel güvenliği sağlamak, birlik ve beraberliği pekiştirmek için, yapılmakta olan olumsuz propagandaları büyük bir cesaretle etkisiz hale getirerek, karşı saldırıya geçilmesi gerekmektedir.]

Heyeti Temsiliye adına
Mustafa Kemal

Sayın Albay Refet şimdilik Afyonkarahisar'ındadır.

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 11

Dosya No: 335/26

Fihrist No: 48

BELGE NO: 1799

تعریف

تعمیم (برای اطلاع) عموم قوماندانلر ویلایات والیلرینه مستقیم

٦١ نجی و ٥٦ نجی فرقه قوماندانلرینه برادرانه تبلیغ

A	
D	1795/26
F	416-4

اتلاف مکتوبات

مقام خلافتدن هدر لو قواعد عدل و حق مخالف طوره تشکیل طرفنده

اشغال و تقسیم حقده هیچ بر تاریخ قیامتنده تحقیق و قبول اولنماز جرأت ایلیسه اوزرینه

تکمیل انقلابی و رسم ایلدیمز بر وحدت ایمان و وجدانیله قوران ایدن و حقوق خلافت

و استقلال ملتی تحصیل غایه سنه اتخاذ ایدن عزم ملی ی

اعلان ایچون دشمنلرک اتحاد و موقف ایتمکی چاره

نقاط داخلیه سنده داخلی ایدی . ایشته حق بو مقصد حاصله نک تطبیقاتی

جمله سنده قوماندانلر استاولده دشمن امالی اتلیه ایچون اقدام ایدمکدر

زیرا . بونلر ، بالذات اراده لرک تسویه ایتمک

و ملتک تحت طوره کوتاه بینا حالیسنده ایقاع فساده تشبث ایتمکدر .

ایشته حق سنده بولنمیدک تعهدی بیسکوتیدن بو حق وظیفه ایله رشکله

کردکی و کیکیا حالیسندک اشغال قوماندانلرینه اورفه یی تخلیه ایتمکی

اوزره ، مدینه الخ جاهیه جه دیدک مواقعه کی اشغال قوماندانلرینه

بر تبلیغ تامله جاهزه ایدلمکدن بر زیاده اراده لرک

کوتاه حالیسنده کی دشمنلرک طرفنده طوغریدن طوغریه بولنمیدک منفعت حدت

و منافع عالیه ملیه یه صراحتله فعلی برخیا ندر .

A
D 1371/36
F 49-7

Telgraf

Tamim (Beray-ı malûmat) Bilumum Kolordularla
Vilayat ve Elviye-i Müstakileye, 61 ve 56 ncı
Fırka Kumandanlıklarına, Miralay Refet Beye

Makam-ı hilafetimizin her türlü kavaid-i adil ve hakka muhalif olarak İtilaf hükûmatı tarafından işgal ve milletimiz hakkında hiçbir tarihin kaydetmediği tahkirat ve tecavüzata cüret edilmesi üzerine tekmil Anadolu ve Rumeli'de bir vahdet-i iman ve vicdan ile feveran eden ve hukuk-u hilafet ve istiklâl-i milleti tahlis gayesine inhisar eden azm-i milliyi ihlal için düşmanlarımızın en evvel tevessül etmek istedikleri çare nifak-ı dahili idi. İşte sırf bu maksad-ı hainanenin tahkikatı cümlesinden olmak üzere gerek İstanbul'da düşmanlarımızın amalini tatmin için teşkil eyledikleri Ferit Paşa hükümetini ve gerekse bizzat Anzavur'u teşvik etmişler ve bunun neticesi olarak Gönen, Biga havalisinde ika-ı fesada teşebbüs eylemişlerdir. Aydın cephesinde Yunanlıların taarruzları püskürtülerek bu cephe vaziyeti emin bir şekle girdiği ve Kilikya havalisindeki işgal kuvvetleri de Urfa'yı tahliye ettikleri Mersin, Tarsus, Adana, Haçin, Bilemedik mevakiindeki işgal kuvvetlerinin de kâmilen muhasara edildikleri bir zamanda Anzavur'un Gönen havalisindeki teşebbüsleri doğrudan doğruya Yunanlıların menfaâtine hizmet ve menafi-i âliye-i milliyeye sarih ve fiili bir hiyanettir. Bu teşebbüs-ü caniyane düşmanlarımızın istihdaf eyledikleri gayeyi teminden pek uzak olup hiçbir kuvvetle tezelzüle uğratılamayacak derecede kavi olan azm-i milli karşısında pek yakında imha ve caniler müstahak oldukları ceza-yı adle giriftar edileceklerdir. Binaberin meclis-i fevkalade-i milli azasından Ankara'da içtima etmiş olan murahhaslar ve mebusların da rey ve kararı inzimam ederek 61 nci Fırka Kumandanı Miralay Kâzım Bey'e Karesi Livası ve 56 ncı Fırka Kumandanı Miralay Bekir Sami Beye de Hüdavendigar vilayeti dahilinde tekmil kuvay-ı mülkiye ve askeriye ve milliyeyi deruhte eyleyerek dahil-i memlekette düşmanların ihdas etmek istedikleri tefrikaya mani olmak için her tedbire teşebbüs edebilmeleri ve vahdet ve istiklâl-i milliyi ihlale teşebbüs edecek veya idame-i vahdet için ibraz-ı mesai etmeyecek veya edemiyecek olan bilumum memurin-i mülkiye ve askeriye hakkında cürümün derecesine göre azil ve hapis ve idam gibi her nevi cezaları tatbik için selahiyet-i fevkalade verilmiştir.

İstiklâl-i milli uğrunda mücahede-i katiyemizde her zaman olduğu gibi bundan sonra da tevfikat-ı suphaniyeye mazhariyetimizden eminiz. Cenab-ı Hak bizimle beraberdir.

Heyet-i Temsiliye Namına
Mustafa Kemal

Bu tebligat her tarafa tamim olunacaktır.

Yazıldı./Minh
12.4.36

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 11

Dosya No: 1335/26

Fihrist No: 48-3, 48-4

Telgraf

Genelge (Bilgi için) Bütün Kolordularla Vilayetlere ve Bağımsız Livalara 61 nci ve 56 ncı Tümen Komutanlıklarına Albay Refet Bey'e

Hilafet makamımızın her türlü hak ve adalet kurallarına karşı olarak itilaf hükümetleri tarafından işgal ve ulusumuz için hiçbir tarihin yazmadığı hakaret ve saldırılara kalkışması üzerine bütün Anadolu ve Rumeli'de bir inanç ve vicdan birliğiyle coşan ve hilafetin hakları ve milletin bağımsızlığını kurtarmak amacına bağlı ulusal azmi bozmak için düşmanlarımızın en önce başvurmak istedikleri çare iç isyanlardı. İşte yalnız bu haince amacın uygulanmasından olmak üzere gerek İstanbul'da düşmanlarımızın istediklerini yerine getirmek için kurdukları Ferit Paşa hükümetini ve gerekse kendileri Anzavur'un kışkırtmaları ve bunun sonucu olarak Gönen, Biga dolaylarında, fesat çıkarmaya girmişlerdi. Aydın cephesinde Yunanlıların saldırıları püskürtülerek bu cephe durumu güvenli bir biçime girdiği ve Kilikya yöresindeki işgal kuvvetleri de Urfa'yı boşalttıkları, Mersin, Tarsus, Adana, Haçin Bilemedik'deki işgal kuvvetlerinin de bütünüyle sarıldıkları bir zamanda Anzavur'un Gönen yöresindeki girişimleri doğrudan doğruya Yunanlıların çıkarına çalışmak ve yüksek ulusal çıkarlara açık ve eylemli bir hainliktir.

Bu canice girişim düşmanlarımızın ulaşmak istedikleri amacı sağlamaktan pek uzak olup hiçbir güçle sarsıntıya uğratılmayacak düzeyde güçlü olan Milli azim karşısında pek yakında yok olacak ve caniler haketttikleri cezaya çarptırılacaklardır.

Bundan dolayı olağanüstü milli meclis üyelerinden Ankara'da toplanmış olan delegeler ve milletvekillerinin de oy ve kararlarınm katkısıyla 61 nci Tümen Komutanı Albay Kazım'a, Karesi Livası (Balıkesir) ve 56 ncı Tümen Komutanı Bekir Sami'ye de Hüdavendigâr (Bursa) ili içindeki bütün sivil ve asker ve milli kuvvetleri sorumluluğu altına alarak ülke içinde düşmanlarımızın meydana getirmek istedikleri bölünmeye karşı çıkmak için her türlü çareye girişebilmeleri ve ulusal bağımsızlık ve birliği bozmaya girişecek veya birliğin sürdürülmesi için çaba göstermeyecek veya gösteremeyecek olan bütün sivil ve asker memurlara suçun derecesine göre işine son verme, hapis ve idam gibi her türlü cezaları uygulamak için olağanüstü yetki verilmiştir.

Belge No: 1799

Ulusal bağımsızlık uğrundaki kesin savaşımızda her zaman olduğu gibi bundan sonra da Allah ın yardımına erişeceğimiz inancındayız. Allah bizimle beraberdir.

Heyeti Temsiliye Adına
Mustafa Kemal

Bu genelge her yere bildirilecektir.

Yazıldı. 12.4.1920

Arşiv No: Atatürk

Dolap No: Özel

Göz No: Özel

Klasör No: 11

Dosya No: 1335/26

Fihrist No: 48-3, 48-4

(★ اردویه و ملته بیاننامه ★)

بیوك محاربه‌دن چیقه‌رك ضعیف زمانلرده تکمیل مملکت
چیکه‌مك وبتون اهالی بی محرابه‌لك ایچون اوزرلرینه هجوم
ایدن دشمنلره قارشو ملتجه برلشدك بیك قیمتلی اردولر وجوده
کیردك مختلف ومتعدد جبهه‌لرده امثالسز فداکارلقله حقوق
ملی بی مدافعه ایدن واین اوکنده یونانستانك استیلا اردولرینی
ایکی دفعه تپه‌یه‌رك بو اردولرمز اوقدر یوکسك عزم وایمان ایله
حرب ایتدیلر که دشمن مالکز غرب جبهه‌سنده کی اردومزه
قارشو فرار اللری باشده اولدیغی حالده تکمیل یونان اردوسنی ا
طولی یه کیرمکه مجبور اولدیلر غرب جبهه‌سنده وقوعه کلن حرب
محاربانده بو دشمن اردوسنی یك مخوف ضایعاته دوچار ایتدکدن
صوکره اردومزك جوهر اصلیسندن هیچ برشی ضایع ایتمکسزین
بو کونکی وضعیتی الدق بو کره دشمن اردوسی منابع اصلیسندن
واس الحرکه‌سندن اوزاقلاشمش بر وضعیتده قارشومزده در
چون مزایای قهرمانی واوصاف عالیه سنی الك مهم محاربه میدانلرنده
طاتبیقیغم اردومزك مدبر وبو کونك قوماندان عمومیسی فداکار
ضابطان وقهرمان افرادینه وجدلریزدن متوارث خصائل ممتازه
ایله متمایز بالعموم افراد ملته خطاب ایدیورم: مقدسات ملیه
یه واضع الید بولنان بیوك ملت مجلسی بو کون بنی اردونك تأمین
موفقیتنی کافل بتون تدابیر وصلاحیت کامله ایله مجهز بقیله رق

مجلس ریاستندن باشقه بتون اردولر باش قوماندانلغنه
ایله‌دی. بزلره بو بیاننامه‌یی یازدیغم دقیقه‌ده کی احساسات
سعادتیه یه استناداً ومفتخراً یوك وشرفلی وظیفه‌یی ایفا ایتمش
مش بولنیورم بکا بو وظیفه‌یی تودیع ایتمش اولان محلمك ولو
مجلسی دمتثیل ایدن ملتك ارادهٔ قطعیه‌سی طرفندن کوستریلن
اجراسنی تشکیل ایده‌جکدر. هیچ برسبب وصورتله تحدید
امکان بولنمیان بو ارادهٔ قطعیه یه‌یه‌ه‌ حال دشمن ا
ایتمك وبتون یونانستانك قوه مسلحه‌سنی مرتب
اردویی نابود ومزك حریم حاکمیتنده بو
واستقلال اوامقدر مملکك وملتك مادی ومعنوی
تلرینی بو تیجه‌نك استخلاص طریقنه‌وق وآل یجون
برتدابیر وتشبثات صاحه ایدلمه‌جك زمین ونه زمان ایله
نه ده وطن شهرتی قارشوسنده تفرعاتدن عبارت قالان ملا
حظات سائره ایله مقیاس ولمیه‌رق دشمن اردوسنك احاطه
عبارت اولان بو غایه‌نك استخلاص ایچون مقتضی هرشی
یاپیله جقدر. توفیق الله دقدنو. بو بیاننامه‌نك تانفرلرینی
بالعموم اردومنسوبینی ایله بتون مأمورین وطبقات
زجا ایدیورم بالعموم وکالتلره بالعموم اردولره ومستقل
مدافعهٔ حقوق جمعیتلرینه هیئت مرکزیه‌لر ایله بلدیه ریاستلرینه
تبلیغ اولنمشدر.

A 77724
D 22
F 165

قورتاییوك ملت مجلسی رئیس باش قوماندان
مصطفی کمال

Belge No: 1800

(Orduya ve Millete Beyanname)

Büyük muharebeden çıktığımız en zayıf zamanımızda tekmil memleketi çiğnemek ve bütün ahaliyi mahvetmek için üzerlerimize hücum eden düşmanlara karşı milletçe birleştik ve pek kıymetli ordular vücuda getirdik. Muhtelif ve müteaddit cephelerde emsalsiz fedakârlıkla hukuk-u milliyi müdafaa eden ve İnönü'nde Yunanistan'ın istila ordularını iki defa tepeliyen bu ordularımız o kadar yüksek ve azim ve iman ile harp ettiler ki düşman yalnız Garp Cephemiz'deki ordumuza karşı kralları başta olduğu halde tekmil Yunan Ordusunu Anadolu'ya getirmeye mecbur oldular. Garp Cephesi'nde vukua gelen son muharebatta bu düşman ordusunu pek mahuf zayiata düçar ettikten sonra ordumuzun cevher-i aslisinden hiçbir şey zayi etmeksizin bugünkü vaziyeti aldık. Bu kere düşman ordusu menabi-i aslisinden ve üssülharekesinden uzaklaşmış bir vaziyette karşımızdadır. Bütün mezaya kahraman ve evsaf-ı âliyesini en mühim muharebe meydanlarında tanıdığımız ordumuzun müdebbir ve yüksek kumandan heyetiyle fedakâr zabitan ve kahraman efradına ve cedlerimiden mütevaris hasail-i mümtaze ile mütemayiz bilumum efrad-ı millete hitap ediyorum. Mukadderat-ı milliyeye vaziulyet bulunan Büyük Millet Meclisi bugün beni ordunun temini muvaffakiyetini kâfil bütün tedabir ve selahiyet-i kâmile ile müçtehit kılarak Meclis Riyasetinden başka Bütün Ordular Başkumandanlığına memur eyledi. Sizlere bu beyannameyi yazdığım dakikadan itibaren inayet-i süphaniyeye istinaden ve müftehiren büyük ve şerefli vazifeyi ifaya başlamış bulunuyorum. Bana bu vazifeyi tevdi etmiş olan Meclisin ve o Meclisi de temsil eden milletin irade-i katiyesi tarz-ı hareketimin macerasını teşkil edecektir. Hiçbir sebep ve suretle tadile imkân bulunmayan bu irade-i katiye behemahal düşman ordusunu mahvetmek ve bütün Yunanistan'ın kuvve-i müsellahasından mürekkep olan bu orduyu anayurdumuzun harim-i ismetinde boğarak nail-i hâlas ve istiklâl olmaktadır. Memleketin ve milletin maddi ve manevi bütün kuvvetlerini bu neticenin istihlâs tarikine sevk ve amali için her bir tedabir ve teşebbüste müsamaha edilmeyecek ve ne zemin ve ne zaman ile ne de vatan şöhreti karşısında teferruatından ibaret kalan mülahazat-ı saire ile mukayyet olmayarak düşman ordusunun imhasından ibaret olan bu gayesinin istihsali için muktezi herşey yapılacaktır. Tevfik Allah'tandır. Bu beyannamenin ta neferlere kadar bilumum ordu mensubini ile bütün memurin ve tabakat-ı ahaliye tebliğini rica ederim.

ONKUB ATASE Bşk. Kütüphanesi

Bilumum vekâletlere, bilumum ordulara ve müstakil livalara Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerine, Heyet-i Merkeziyeler ile Belediye Riyasetlerine tebliğ olunmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Başkumandan
Mustafa Kemal

Arşiv No: 5/7724
Dolap No: (55)-12
Göz No: (22)-3
Klasör No: 726
Dosya No: (22)-9
Fihrist No: 165

(Ordu'ya ve Ulus'a Bildirge)

Büyük savaştan çıktığımız en zayıf zamanımızda bütün yurdu çiğnemek ve bütün ahaliyi yok etmek için üzerlerimize saldıran düşmanlara karşı ulusça birleştik ve pek kıymetli ordular meydana getirdik. Değişik ve birçok cephelerde görülmemiş özveri ile ulusun haklarını savunan ve İnönü'nde Yunanistan'ın istila ordularını iki defa tepeliyen bu ordularımız o kadar yüksek kararlılık ve inançla savaştılarki, düşman yalnız Garp Cephemizdeki ordumuza karşı kralları başta olduğu halde bütün Yunan ordusunu Anadolu'ya getirmek zorunda kaldılar. Garp Cephesi'nde meydana gelen son savaşlarda düşman ordusuna pek çok kayıp verdirdikten sonra ordumuzun kendi varlığından hiçbir şey kaybetmeksizin bugünkü durumu aldık. Bu kez düşman ordusu ana kaynaklarından hareketle başlangıç yerinden uzaklaşmış bir durumda karşımızdadır.

Bütün üstünlüklerini; yiğitliklerini ve yüksek özelliklerini en önemli savaş meydanlarında tanıdığım ordumuzun tedbirli ve yüksek komuta heyetiyle fedakâr subaylar ve yiğit erlerine atalarımızdan miras kalan üstün huylarla seçkin Türk halkına sesleniyorum. Ulusun geleceğine el koymuş bulunan Büyük Millet Meclisi bugün beni ordunun başarısının sağlanmasını üstlenen bütün önlem ve tam yetki ile güçlendirerek Meclis Başkanlığından başka bütün ordular başkomutanlığıyla görevlendirdi. Sizlere bu bildirgeyi yazdığım dakikadan itibaren Allahın yardımına dayanarak ve övünerek büyük ve onurlu bu ödevi yerine getirmeye başlamış bulunuyorum. Bana bu ödevi vermiş olan Meclisin ve o meclisi de temsil eden ulusun kesin iradesi tutumunun ana serüvenini oluşturacaktır. Hiçbir neden ve biçimde değiştirilmesi olanağı bulunmayan bu kesin irade; mutlaka düşman ordusunu yok etmek ve bütün Yunanistan'ın silahlı kuvvetlerinden oluşacak bu orduyu Anayurdumuzun kutsal topraklarında boğarak kurtulmak ve özgür olmaktır, yurdun ve ulusun maddi ve bütün iç yürek kuvvetlerini bu sonucun kurtarılması yönüne yöneltmek ve bu umutlar için her bir önlem ve atılımda göz yumulmayacak ve ne yer ve ne zaman ile nede vatanın şan şerefi karşısında ayrıntılardan ibaret kalan diğer düşüncelerle kayıtlı olmayarak düşman ordusunun yok edilmesinden ibaret olan bu amacın kurtarılması için gerekli her şey yapılacaktır. Yardım Allah'tandır.

Belge No: 1800

Bu bildirgenin ta erlere kadar bütün ordu ilgilileri ile bütün memurlara ve halka duyurulmasını rica ederim. Bütün Bakanlıklara, bütün ordulara ve bağımsız livalar, Müdafaayı Hukuk Cemiyetlerine, Heyeti Merkeziyeler ile Belediye Başkanlıklarına duyurulmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
Başkomutan
Mustafa Kemal

Arşiv No: 5/7724

Dolap No: (55)-12

Göz No: (22)-3

Klasör No: 726

Dosya No: (22)-9

Fihrist No: 165